

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

1 9 6 2
STEV. 1/2

Dušnopastirski tečaj slovenskih zamejskih in izseljenskih duhovnikov	1
Franc Walland, S. D. B.: Asketika sodobnega duhovnika	3
Rudolf Blüml: Kristus v zakramentih	13
Lojze Škerl: Duhovnik in cerkvi odtujeni	22
Alojzij Šuštar: Sodobna bogoslovna vprašanja	31
Janez Zdešar: Problemi izseljencev	43
Močnik Franc: O našem tisku	55
Janez Hornböck: Naš tisk in Moharjeva	61
Franc Mihelčič: Duhovnik in askeza	64
Franc Mihelčič: Kristus v zakramentih, Kristus po zakramentih, Kristus zakrament	68
Franc Mihelčič: Laik in duhovnik	70
Franc Mihelčič: Duhovnik in narodnost	73
Zdravko Reven: Po srečanju	75
Predlogi oziroma resolucije	77
Novice od povesod	77

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quincy, Illinois, USA.

Čile: Rev. dr. Trdan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Javnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Naročnina: Za Argentino in Čile 150 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

PD 509/1968

OMNES UNUM

LETO IX

1962

ŠTEV. 1/2

Dušnopastirski tečaj slovenskih zamejskih in izseljenskih duhovnikov

Še nikoli po drugi svetovni vojski se menda ni zbralo skupaj toliko slovenskih zamejskih in izseljenskih duhovnikov ter redovnikov kakor na dušnopastirskem tečaju v Celovcu dne 29. in 30. avgusta 1961. Udeležencev je bilo nad 120; seveda pa niso vsi bili prav pri vseh predavanjih.

Dušnopastirski tečaj se je vršil v škofijskem bogoslovnem semenišču, kjer so gospodje imeli tudi stanovanje in hrano. Pridno so pomagali nekateri slovenski bogoslovci krškega semenišča, da bi duhovnikom na tečaju bilo lepo in prijetno. Posebna zahvala gre tudi dr. Jankotu Polancu.

Torek, 29. avgusta, ob devetih dopoldne je celovški škof dr. Jožef Köstner zapel v semeniški kapeli: Pridi, Sveti Duh. Stregla sta mu kanonik Aleš Zechner kot diakon, dr. Janko Polanc pa kot subdiakon.

Takoj nato je stolni dekan in prelat dr. Rudolf Blüml v dvorani z uvodno besedo vse pozdravil, krški škof dr. Jožef Köstner pa je vse nagovoril v slovenskem jeziku.

Škof je nato dvorano zapustil in takoj je nastopil salezijanski zlatomašnik dr. Franc Walland z uvodnim predavanjem o asketiki sodobnega duhovnika.

Še dopoldne je nato sledil govor prelata dr. Rudolfa Blümila o celotnem gledanju na odrešilno delo Kristusovo v svetih zakramentih.

Po kosilu so udeleženci večinoma šli v Mohorjevo hišo, kjer so slovenski dijaki za 110-letnico Družbe sv. Mohorja priredili res lepo razstavo slovenske knjige.

Ob treh popoldne so opravili v semeniški kapeli skupne večernice za uspeh drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora.

Takoj nato so se zbrali spet v dvorani, kjer sta msgr. dr. Alojzij Škerl in dr. Kazimir Humar obravnavala vsak v svojem predavanju vprašanje o dušnopastirskem delu za veri in Cerkvi odtujene.

Drugi dan dopoldne se je dr. Alojzij Šuštar v daljšem predavanju lotil sodobnih bogoslovnih vprašanj, dr. Janez Zdežar pa je poslušavce v obširnem, pa zanimivem govoru seznanjal s težkimi problemi slovenskega izseljenstva, zlasti v zahodni in severni Evropi.

Večernice popoldne ob treh so pa, ta dan skupaj molili v kapeli, da bi Bog majhnemu slovenskemu narodu dal mnogo in svetih duhovnikov.

Potem sta pa msgr. dr. Franc Močnik in msgr. dr. Janko Hornböck v dveh predavanjih razlagala problem in pomen slovenskega katoliškega tiska.

Na tečaj je poslal svoje pozdrave p. Anton Prašeren, generalni asistent Jezusove družbe, ki se tečaja zaradi službenih dolžnosti ni mogel udeležiti. Prav tako je g. Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, pisal zborovavcem posebno pozdravno pismo.

G. Stanko Škerbe je kot upravnik duhovniške revije *Omnes unum* gospodom obrazložil zlasti finančne težave. Priglasilo se je nekaj novih naročnikov. Nekateri pa so izrazili svoje želje glede našega glasila.

Dr. Janko Polanc je prebral pismo dr. Filipa Žaklja kot predsednika Južnoameriške Baragove zveze, v katerem razlaga težave glede Baragove beatifikacijskega postopka v Marquettu ter predlaga, naj bi vsi slovenski zamejski in izseljenski duhovniki in redovniki ter naši slovenski misijonarji podpisali dobro utemeljeno prošnjo na marquetteškega gospoda škofa za pospešitev Baragove beatifikacijske zadeve. Vsi gospodje so izrazili svojo pripravljenost za sodelovanje pri tej stvari.

Tečaj so vodili izmenoma tile gospodje: prelat dr. Rudolf Blüml, msgr. dr. Franc Močnik, msgr. dr. Alojzij Škerl ter Vinko Žakelj, predsednik slovenskega dušnopastirskega odbora za zahodno Evropo.

Po končanih predavanjih so sobratje odobrili nekatere predloge oziroma resolucije.

Tečaj so zaključili v semeniški kapeli s petimi litanijami Matere božje, z zahvalno pesmijo in blagoslovom.

Okoli 30 duhovnikov se je po tečaju udeležilo tridnevni duhovni vaj v Domu duhovni vaj v Tinjah, ki jih je vodil dr. Alojzij Šuštar. Poročila pravijo, da so bili z duhovnimi vajami prav zadovoljni.

Razen dr. Kazimirja Humarja so vsi gospodje predavatelji poslali svoja predavanja za objavo v *Omnes unum*. Odgovornost za svoja izvajanja nosi vsak predavatelj sam.

Ker za kak daljši pogovor po predavanjih ni bilo mnogo časa, je dr. Franc Mihelčič zapisal nekatere pripombe ob nekaterih predavanjih ter jih poslal na uredništvo *Omnes unum*. Uredništvu se je zdelo primerno, da jih objavi kar skupaj z drugimi predavanji kot nekako dopolnilo. Odgovornost za svoje misli seveda prevzema sam.

Marsikatero kritično opombo smo slišali glede tega prvega večjega dušnopastirskega tečaja. G. Zdravkova Revna, ki se je ves čas udeleževal predavanj, je uredništvo posebej naprosilo, naj bi iskreno povedal svoje vtise s tečaja.

Tudi sklepe oziroma resolucije objavljamo.

Naj Marija, srednica vseh milosti, pri svojem Sinu, velikem duhovniku, izprosi, da bi tečaj pri udeležencih obrodil bogate sadove in da bi tudi bravelci teh predavanj imeli od njih mnogo korist.

ASKETIKA SODOBNEGA DUHOVNIKA

Franc Walland, S. D. B., Italija

Uvod

Odkazano mi je bilo predavanje, ki naj bi ponazorilo in aktualiziralo božji poklic, ki klije v globinah našega duha: Kako vršiti nalogo, ki nam je bila poverjena na naš veliki danes?

Uvodna beseda bi morala podati začetek odgovora, ki ga bo potek zborovanja poglobil in izpopolnil: Kako naj odseva in odmeva iz nas Kristusovo veselo oznanilo; kako naj po našem delovanju zapoje in zavriska v dušah, ali pa zaplače in jokaje potolaži, razvedri in dvigne duše, ki so nam bile izročene. — Koliko askeze, koliko mistike, koliko narave in podnarave, koliko akceptacije in koliko negacije naj privoli in prisodi sebi in bratcem današnji izmučeni, úpostavljeni slovenski zamejski (in „nadmejski!“) duhovnik, da bo v našo veliko in ubogo dobo posijalo vedno novo in vedno aktualno Kristusovo odrešenje?

Naslov bi mogel ostati, kot je bil podan; a da bo postal poln, bi bilo treba pridejati „Asketika ün mistika sodobnega duhovnika“, ali ga poglobiti in poenostaviti: Duhovnost, žitje in bitje, orientacija modernega slovenskega duhovnika.

Kot nekak uvod v predavanje naj služi *explicatio terminorum*, ki so: askeza, mistika, naše duhovništvo, naša doba.

Askeza pomeni vajo, vztrajno, zahtevno, metodično vajo, ki je spóčetka vzgajala telesne, nato pa duhovne atlete (menihe); njen produkt je „asketós“, nekaj izdelanega, dovršenega, krasnega in krasilnega; a sama stoji vsa v znamenju napora, vsa v programu: abstine in sustine — znaj se odredi, znaj pretrpeti. Jezusove kot britev rezke besede o neizogibnosti zatajevanja in mrtvičenja pripuščajo in nujno zahtevajo cmejitev na zares odločilne (to je „ločilne“, od Boga in Kristusa „ločilne“) primere, so pa vendar zelo resne in v malih dozah stalno potrebne ali vsaj koristne. — O takem boju s telesom, ne sicer na splošno z ubogim telesom, ampak s telesom greha, s pokvarjenostjo prežetim telesom veljajo znane Pavlove besede: „Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo; se tako borim, ne kakor bi mahal po zraku; marveč zatiram svoje telo in ga devljam v sužnost“ (1 Kor 9, 26-27). — Ker smo vsi pokvarjeni in je vse, kar koli je na svetu, poželenje mesa, in poželenje oči in napuh življenja (pr. 1 Jn 2, 16), bo trdota negacije potrebna, kot je potrebno okostje (ali kot je potreben žolč!); pri vsem tem pa le ne smemo pozabiti, da je bistvo askeze v tem, da obstaja v našem duhu in v našem življenju stalno, zavestno, resno prizadevanje za dosego človeške, krščanske in duhovniške popolnosti, za izoblikovanje človeka, ki je kaj (in ne malega kaj!) vreden, dá, ki je drag in krasen pred Bogom. in pred ljudmi.

Ne smemo pozabiti, da je to, kar zavestno napravimo, le majčken delček tega, kar se v nas brez nas dogaja: kar nam je bilo podarjeno, kar smo podedovali, kar sta nam Bog in Kristus vcepila, česar smo se od okoliša „nalezli“ in polagoma v naš „jaz“ prebavili. Beseda **mistika** — v nekoliko širšem pomenu vzeta — vse to objame, a združena s polsestro askezo tudi zajame. Mogli bi reči: Če je askeza proza, je mistika nje poezija; če je askeza telo, je mistika njegov duh, njegov žar in njegov čar, ki postane lahko zelo človeški, zelo osebni, zelo edinstveni božječloveški čar!

Ako pomeni askeza naše zaganjanje in pomeni mistika naše obdarovanje,

homo pač rekli: čimveč mistike (oz. dogme, oz. milosti!) bo v naši askezi, tembolj pristno krščanska bo in tem lažja bo postala. Ko bi negativno askezo preveč poudarjali in jo nekako stavili kot smoter ali kot avtentično merilo napredka, bi bili bolj učenci Janeza Krstnika kot Kristusa Odrešenika, bili bi bolj v starem kot v novem testamentu!

Veselo nas bo presenetilo, kar celo stara zaveza razodeva v svoji najmlajši knjigi, ki ima naslov Modrost, a opisuje navdušenje, zaljubljenost, sij človeka, ki se je srečal z božjo Lepoto, in zveni kakor odmev Visoke pesmi, ki velja dejansko o Kristusu — če se držimo kristološke razlage Visoke pesmi — njen odmev pa velja o nas in o naši mistiki. Besedilo se v celoti takole glasi po novem prevodu v slovenski jezik:

„Zato sem molil in dana mi je bila razumnost, zaklical sem, in prišel mi je duh modrosti. Bolj sem jo cenil kot žezla in prestole, in bogastva nisem nič cenil v primeri z njo; tudi je nisem izenačeval z zlahtnim kamnom, ker je vse zlato spričo nje le malo peska, in srebro se pred njo šteje za blato. Bolj ko zdravje in lepoto sem jo ljubil, rajši sem jo hotel imeti kot luč, ker njen sijaj nikdar ne ugasne. Hkrati z njo mi je prišlo vse dobro in neizmerno bogastvo po njenih rokah; vesel sem se vseh reči, ker je modrost njih voditeljica, nisem pa vedel, da je ona njih mati. Brez zahrbtnega namena sem se je naučil, brez zavisti jo delim, nje-nega bogastva ne prikrivam; zakaj neizčrpen zaklad je ljudem, kateri jo rabijo, si pridobe božje prijateljstvo, priporočeni z darovi vzgoje.

Meni pa naj Bog da, da po razsodnosti povem in dobim misli, vredne njenih darov; saj je on učitelj modrosti in voditelj modrih. Zakaj v njegovi roki smo mi in naše besede in vsaka razsodnost in spretnost pri delu. On mi je dal resnično spoznanje stvari, da bi poznal uredbo sveta in moč prvin; začetek in konec in sredo časov, premeno sončnih obratov in menjavo letnih časov, letni obtek in razvrstitev zvezd, naravo, živali in nagone zveri, moč duhov in misli ljudi, razliko rastlin in moč korenin. Karkoli je skritega in očitnega sem spoznal; zakaj umetnica vsega, Modrost, me je poučila!

V njej je namreč duh: razumen svet, edin, mnogoter tanek, gibčen, prešinjajoč, neomadeževan, jasen, nedotakljiv, doberljuben, bistroumen, nepremagljiv, dobrotljiv, človekoljuben, trden, varen, brezskrben, vsega zmčžen, vse razdirajoč, in prešinjajoč vse duhove: razumne, čiste in najtanjše. Zakaj prožnejša od vsega, kar se giblje, je modrost; zaradi svoje čistosti prodira in prešinja vse. Zakaj ona je dih božje moči, čisti izliv veličastva Vsemogočnega; zato ne vdere vanjo nič omadeževanega. Saj je odsvit večne Luči; breznaidežno ogledalo božje dejalnosti, podoba njegove dobrote. Čeprav je ena, premore vse, in dasi ostane v sebi, vse obnavlja. Od roda do roda prehaja v svete duše in jih napravlja za božje prijatelje in prerokbe. Zakaj Bog ne ljubi ničesar razen njega, ki prebiva z modrostjo. Ta je namreč lepša ko sonce in kakor vsa razvrstitev zvezd; če se primerja z lučjo, jo prekosi. Zakaj zanjo nastopi nič, modrosti pa ne premaga hudobija. Sega pa z močjo od kraja do kraja in z voljnostjo ureja vse.

To sem vzljubil in skrbno iskal od svoje mladosti, jo skušal kot nevesto pripeljati na dom in sem vzljubil njeno lepoto. Njeno plemenitost slavi to, da živi z Bogom, in Gospod vesoljstva jo je vzljubil. Kajti posvečena je v božje znanje in izbira njegova dela. Če je bogastvo zaželeno imetje v življenju, kaj je bogatejše ko modrost, ki vse izvršuje? Če pa razumnost vse izvršuje, kdo je na svetu večja umetnica kot ona? In če kdo ljubi pravičnost, njeni sadovi so kreposti; zakaj ona uči zmernost in razumnost, pravičnost in srčnost, mimo tega ni nič koristnejšega ljudem v življenju. Če pa kdo želi tudi veliko

znanja, ona pozna preteklo in sklepa na prihodnje, umeva bistroumne govore in rešuje uganke, naprej spoznava znamenja in čudeže ter potek časov in dob. Sklenil sem jo torej popeljati na dcm v sožitje, ker sem vedel, da mi bo svetovalka v sreči in tolažnica v skrbeh in žalosti. Zaradi nje bom slavljen v množicah in čaščen pri starejših kljub svoji mladosti. Bistrega se bom skazal pri sodbi in pri oblastnikih bom občudovan. Ako bom molčal, me bodo čakali, če bom govoril, me bodo poslušali; če bom govoril obširneje, bodo deli roko na svoja usta. Zaradi nje bom dosegel nesmrtnost in zapustil večni spomin pri potomcih. Vladal bom ljudstvom in narodi mi bodo podložni. Zbali se me bodo strašni trinogi, če bodo slišali o meni, med ljudstvom se bom pokazal dobrega in v vojni hrabrega. Ko pridem domov, se bom ob njej odpočil; zakaj občevanje z njo ne povzroča grenkosti in sožitje z njo ne bridkosti, marveč veselje in radost. Ko sem to sant. pri sebi premislil in v svojem srcu preudaril, da je nesmrtnost v sorodstvu z modrostjo in v njenem prijateljstvu plenjeno razvedrilo in v delih njenih rok neizčrpen zaklad in v vednem občevanju z njo razumnost in slava v udeležbi pri razgovorih z njo: sem hodil okrog in iskal, kako bi si jo pridobil" (Modr 7, 7, 7, 8, 18).

Kristusov duhovnik je bistveno odsev, odmev, val in nadaljevanje Velikega duhovnika Jezusa Kristusa, Odrašenika sveta in vesoljstva. Sveti Duh nepričakovano takole podčrtava osnovno potezo vsakega, tudi celo Jezusovega duhovništva, da se jemlje izmed ljudi in se postavlja za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga (pr. Hebr 5, 1). Takoj sledi poglobljena, prva naloga: da daruje dari in daritve za grehe in more imeti potrpljenje s tistimi, ki so nevedni in se motijo, ker je tudi sam obdan s slabostjo in mora zaradi nje kakor za ljudstvo tako tudi zase opravljati daritve za grehe (Hebr 5, 1-3), po domače torej: da zna razumeti človeško slabost in pregrešnost, lastno in tujo, ki je z njo ves obdan in prežet. Duhovnik nosi slabost in grešnost vseh ljudi (dā, vsega vesoljstva!) in svojo; daruje Jezusovo daritev in z njim. in po njem daruje sam sebe Bagu v žrtev in v spravo za grehe, za greh sveta (pr. Jan 1, 29).

S tem je nakazana bistvena možnost naše duhovniške asketike, Kristus brez križa ni pravi Kristus; duhovnik brez trpljenja in brez potrpljenja in darovanja ni v polnosti duhovnik! Za vse kristjane velja beseda, da je treba vse zatajiti, tudi najdražje, dā, celo življenje je treba žrtvovati, kadar gre za Boga in Kristusa (pr. n. pr. Mt 10, 35-39; Mt 16, 24-25), za duhovnike pa prav posebno stalno velja beseda o križu in križanju: s Kristusom nosimo greh sveta; nerazumevanje, natolcevanje, zaničevanje, neuspeh so naš stalni delež. Kakor smeti sveta smo postali, vseh izvržek do zdaj (1 Kor 4, 13). Grško besedilo pravi za smeti: perikatharmata — čistilo sveta smo postali, kakor je vse to postal Gospod Jezus Kristus, naš veliki poveljnik in duhovnik, ki ga v vsen. javnem življenju niso razumeli, katerega so preganjali in končno zlasti po krivdi velikih duhovnikov umorili extra portam, zunaj mestnih vrat! Greh sveta smo si nalezli, zanj smo zadobili čudno „alergijo“: greh moramo preganjati, kot zdravnik preganja bolezen, grešnike pa moramo ljubiti, njih greh sočutiti, jim ga odjemati v spovednici, na prižnici, pri daritvi svete maše, pri stalnem darovanju samega sebe!

Naš čas in naš svet nam v veličini svojih zmag in v velikosti svojih porazov in pregreh podajata okvir in narekuje ta slog, ki stavi velike zahteve.

Vsi imamo občutek, da smo na robu prepada, da držimo nasproti grozni katastrofi. Brezbožnost in stalno napredovanje komunizma, brezbožnost in stalno napredovanje zahodnega poganstva, nazadovanje prave vernosti v vrstah

naših „vernikov“, obupavanje nad Cerkvijo, nad njeno čistostjo, močjo, milostjo, potrebnostjo, efincenco in suficenco, nad njeno sodobnostjo (nezastarelostjo, neantikvarnostjo), nad njeno bodočo zmago i. t. d.; na drugi strani pa: prave vrline v vrstah naših in božjih nasprotnikov, kljub laži še toliko plemenitosti, napredka, moralnosti in pristnosti med drugoverci, brezverci, komunisti i. t. d.: vse to ustvarja psihico bližnjega neizogibnega propada, maja temelje naše vere in skuša podreti naše zaupanje v Boga in v njegovo in našo končno zmago.

Posebno v metežu in divjanju napada voditelji — višji in nižji oficirji in oficiali — ne smejo izgubiti glave in se ne smejo oddaljiti, potuhniti in zavarovati kje v kakem zatišju, kje za kakim nečastnim nasipom ali zasipom.

Vprašanje je, katera taktika je umestna oz. nujna ali uspešna? Iti med ljudi, izpostaviti se, pomešati se mednje, izenačiti se z njimi, v zaupanju na Boga sprejeti tudi ukore in kazni, mrzloti, zapostavljanje, sumničenje... ali parobe? Kako se je Jezus obnašal v podobnih primerih? Kako je ravnal sv. apostol Pavel, kakšen je bil n. pr. njegov zgled in program? Preberi n. pr. o tem 2 Kor 4, 8-18! Kakšen bodi odgovor moje vesti in moje duhovniške zavesti na zamotane probleme, ki se stavijo v spovednici, v razgovoru in na prižnici, dá, v globinah lastne človeške uvidevnosti, ko se nahajam v boju s splošnimi predpisi ali s tekočimi nerešitvami, na pol rešitvami in še na pol lažnivostmi? Ali ni vse to v nasprotju z jasnim naukom, ki ga nudijo statistike, ki ga nudi sploh vsakdanja skušnja v cerkvi in spovednici še posebej?

Bolj kot kdo drug čuti duhovnik tesnobo, žalost, obupanost (človeško obupavanje!) v duši, a nato po vseh živcih, obistih in organih. Usquequo, Domine?

Zborovanje nam bo osvetlilo marsikatero nevarno ali varno prehodno točko in nam podalo konkretna, iz izkušnje zrastle navodila. Namen mojega uvodnega govora je, da vas opozorim na neko osnovno vrhovno resnico, ki se kot mavrica sveti nad prepadi, dá, ki se kot prava kraljevska pot vije iz prepada in je živa pot, ki dviga in nosi iz prepada ali iz huđe ure duhovnike in po njih črede ali čredice, ki so jim bile zaupane. Pridejal bom po možnosti kratek „povnavljajni nauk“ o sedmih zlošnih, dá, celo ljubeznivih (in deloma nepoznanih) stezah in stezicah, ki s primeroma majhnim naporom privedejo do kraljevske, žive avtopoti.

Náš temelj in vrhovna resnica

Neka skrivnostna božja osnova, božji temelj tvori v nas tisto „humus“, tisto rodovitno zemljo, tisto prečudno prst, ki kar sama od sebe rodi in množi v nas tisto bujno duhovno prebujenje, cvetenje, rojenje, uživanje in delovanje, ki mu pristaja v polni meri naslov novega, nadnaravnega, skrivnostno izpopolnjenega in z vsem veseljstvom spojenega nadčloveka, ki mu je obenem še bolj resnično polno ime: Jezus Kristus v nas in po nas!

Drugi del tega velečuda je, da zadoščča, da odpremo okna in vrata svojega duha, svojega bitja (čim bolj na stežaj tem bolje za nas in za naš svet), pa se bomo znašli pomlajeni, razpoloženi, nadarjeni, poduhovljeni, prerojeni.

Jedro te osnove bi smeli polčiti v tole trditev: Poglavitno je, da izgubimo sebe, ker smo našli Jezusa in po Jezusu polnost vsega, kar je dobro in lepo za nas in za peščico ali množico, ki nam je bila tako izročena. Dá, na mesto, ki ga naravno zavzema naš „jaz“, — ki je dejansko le malo vreden odlomek; dá, prava ničla; dá, negativna številka; dá, skaza, ki vse pokaz, česar se

dotakne — stopi Odrešenik, Ljubitelj Jezus in po njem tisti Bog, ki ga je iz ljubezni do nas poslal k nam (pr. Jn 3, 16), da nas rodi in zori sebi podobne in sebi in njemu sorodne!

Bistvo vsega je, da se zaveš goreče, neizmerne, neugasljive ljubezni, ki te odvaaja, zaliva in potaplja; ki si ji tako dragocen, da o tebi sanja, te neguje, trepeče za tebe, si tebe želi, trpi brez tebe, te razume, te gleda v luči in slavi, katera ti je namenjena in zagotovljena pri božji mizi, v božjem krogu presvete Trojice na vso večnost!

Saj vsi poznamo, saj smo nešteto krat sebi in drugim ponavljali besede sv. pisma: Bog je ljubezen (1 Jn 4, 8. 16). Vemo pa, da tistim, ki Boga ljubijo, vse pripomore k dobremu, njim, ki so po njegovem sklepu poklicani. Zakaj katere je naprej poznal, jih je tudi naprej določil, da naj bodo podobni njegovemu Sinu, da bi bil on prvorojenec med mnogimi brati (Rimlj 8, 28-29). V njem živimo in se gibljemo in smo... Celo rodu smo njegovega (Apd 17, 28) a. t. d. Pa smo te besede kdaj doživeli, verovali tako, da nam je daljni, skrivnostni, nepojmljivi, strašni, vsemogočni Bog po razodetju, ki smo ga prejeli po Jezusu Kristusu, postal pravi Oče — dá, celo očka, abba (pr. Rimlj 8, 15) — tako sladak Oče, da to ime le Sveti Duh more izgovarjati in ihteti v nas? (Pr. Rimlj 8, 26). O da bi doumeli resnico, ki jo je Jezus povedal Nikodemu: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje. Bog namreč ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, marveč da bi se svet po njem zveličal (Jn 3, 16-17). Zaradi Očetove presilne ljubezni do sveta je njegov edinorojeni Sin torej prišel na svet, da ga reši, posveti, da ga (po človeku) tudi v ne-duhovnih (fizičnih) plasteh prešine s svojo božjo lepoto, da njim, ki Očeta ljubijo, svet nekako od znotraj zažari v božji luči, da tisti svet, ki je bil zaradi človeka preklet in je postal velika zanka in velika prevara, postane znova božji svet, ki more človeka, ki veruje (in si upa, ker zaupa!) in ljubi, dvigati k Bogu.

Živa pot, ki vodi človeka v to srečno srečanje z Bogom in z vsem, kar iz Boga izhaja — torej v srečanje s človekom, s poedincem in z vso zgodovino in z vso tehniko, filozofijo, poezijo, fiziologijo in zamotanostjo človeške narave, obenem pa tudi v pravilno valutacijo poškodbe in pokvarjenosti, ki jo je greh povzročil — je človek, ki je Bog, je naš brat Jezus Kristus. Kdor vidi njega, vidi Očeta (pr. Jn 14, 9), kdor se njemu izroči, se kar — da tako rečemo — avtomatično znajde v Očetovem objemu in je deležen božjega prešinjstva in osvetljenja. Naša sreča, veliko večja od nesreče, ki je v teži greha, katera nas je zajela — je v tem, da nas Kristus išče, da nas — o j kako ljubeznivo, premeteno in stalno! — zalezuje, da se nam nudi, kot se nam nudi morski zrak na morju, gorski zrak na višinah, da odvezema od nas — in po nas potem tudi od neživega stvarstva! — greh in posledice greha, ki so toga, kuga, žalost, bol in smrt.

Iz tega sledi zaključek: vsa polnost našega bitja je v tem, da smo polni Jezusa, Boga, Duha; je v tem, da smo sveti, posvečeni in posvečujoči. Naša svetost je pogoj in vir vsega dobrega v nas in iz nas.

A ta svetost ni sad našega dela in prizadevanja, ni naša zasluga, temveč je dar, ki smo ga deležni v preobilni meri, da se mu le ne odrečemo, se ne zapremo, se mu ne upiramo in mu ne zopravimo. Ko bi mogli videti, kaj vse je le v enem dnevu Gospod, ki je v nas pričujoč in je postal naše središče, naša duša in izvor vsega, kar v nas kali in zori, „operiral“, „produciral“, „ustvaril“

v nas brez nas (skoraj brez nas!) bi nam vsak večer srce moralo počiti od radosti.

Le to še pridenimo, ker je tudi bistveno in nad vse mere osrečujoče: Ni važno to, kar kdo dejansko doseže v sebi in okoli sebe, marveč vse vrednoti in meri že želja, že volja, že hrepenenje, že intencija, dober namen! Kje drugje, v kateri drugi panogi veljajo taka načela, regirajo taki principi? Oh, dá, le na sinčka mislimo, ki kar brez sebe raste v bogastvo očetovo, v podobnost očetovo, v vedno večjo ljubezen očetovo; na sinčka misleč, le na sebe mislimo in Boga hvalimo in se Jezusove, vsak dan nove sreče veselimo!

Hoc est omnis homo, hoc est omnis sacerdos. Tega si Cerkev najbolj želi od nas in celo svet (celo nesveti svet!) tega najbolj — četudi velikokrat nevede, podzavestno — išče v nas in ceni v nas: nekaj nadnaravnega, nekaj nadsvetnega, nekaj drugačnega, nekaj ne našega morajo ljudje najti ali slutiti v nas! Le pridenimo takoj: Vse to, kar smo tako močno poudarjali, pa hočejo naši bratje (prijatelji in neprijatelji) najti v človeško in današnjo nošnjo oblečenem, širokosrčnem, liberalnem, velikodušnem, preprostem, nepretiranem, skromnem in veselem duhovnem tovarišu in sodrugu.

To, le to je osnova, temelj, bistvo in bilje naše duhovniške asketike.

Pota, ki vodijo do te vrhovne resnice

Zdaj pa še beseda, okrajšana beseda, verbum breviatum, o stezah, ki vodijo do prečudne. žive, višje poti ter do blagoslovljenih planin in višin, na katere nas dviga. Povedal bom pač že vsem znane reči o ločitvi, o molitvi in povezanosti ter dodejal nekaj manj znanega o spoznanju, ki postane znanje, ki odpre novosti prostosti in osebnega porasta in poudarka ter odstre tudi vhod v božji raj svetega pisra.

1) Tu je pravi „locus theologicus“ za srečanje z askezo. Kdor hoče na gore, se loči od drvenja in šumenja okoliša; kdor hoče na Kristusove planine in višine, se mora odreči nepotrebni navlaki, škodljivi navadi, nevarni povezanosti i. t. d.

Askeza se je v Cerkvi le počasi oblikovala. Spočetka je bila nekam divja, pretirana in nevarna. Kasneje se je polegla, očistila in okrepila. Sedaj se že dolga stoletja vabljivo (in rekli bi: zapeljivo!) javlja v trojnem okviru: izločitev skrbi, ki jih povzroča bogastvo, imetje in premoženje; izločitev nevarnosti in vezi spolnega občevanja; izločitev motenj, ki jih prevzelika osebna prostost povzroča osebnemu in skupnemu duhovnemu delu.

Ta trojna izločitev napravi varnostni pas oziroma pripravi nekako duhovno samoto ali puščavo, ki pa ni kar nič pusta, temveč dopušča visoke občutke, dovzetnost za lepoto, polete in občevanja, ki jih, kdor ni pesnik, ne more razumeti. Arabci pravijo, da nobena lepota ni nad lepoto pustinje; oni celo čutijo, kako puščava diha in diši! Boga pač najlaže srečaš v puščavi in na gorah, ki so mu nekako sorodne, in v nočeh, ki znajo biti tako globoke in samotne in skrivnostne. Tudi v naših globinah je čudovit prostor, kjer se vse pomiri, izvedri, popravi in prenovi. Srečen, kdor zlahka najde pot in ima ključ, ki odpira ta ostanek raja, to skrivnostno božje bivališče v človeku. Samostani oz. redovniške hiše so nekak uvod ali nekak nadomestek te tako blagodejne (ne same) samote.

Vsak duhovnik mora biti duhovno redovnik: ločen, prost vezi in skrbi, ki niso povezane z božjo službo, ljubeznivo, a odločno povezan z regulacijo, ki mu

jo daje duhovniška skupnost in mu jo nudi red, ki si ga je sam priredil in mu varuje dragocnost dobre uporabe časa in denarja.

Vsesranksko koristne so oziroma bi bile negacije cz. regulacije glede uporabe alkohola, nikotina, dražil in mamil, kot so n. pr. prepočitne muzike, revije, predstave, družine in slične raztresenosti in nevarnosti.

V drugih — dejali bi: nepotrebnih, izumetničenih, otročjih — premagovanjih in zatajevanjih ne bo umestno pretiravati. Pravo krščansko duhovniško življenje — in danes sploh vsako človeško življenje — je že samo po sebi tako polno zahtev, da je že veliko premagovanje, če svojo nalogo vršimo vestno, vedro in ljubeznivo in če svojo nadlogo lepo prenašamo.

Še ponovim: Brat, duhovnik, imej v svojem bivališču in imej nekje v srcu nekako utico, nekako dobro zavarovano, levo klavzuro, da se moreš v njo zateči, se je veseliti, se ondi odpočiti, se tam srečati z Ljubeznijo, ki te neguje s tisto skrbjo, s katero je n. pr. tvoja mamica gojila kako sebi posebno ljubo rožico. Ne dovoli strasten, ne raztresenosti, ne lenobi, da bi ti to tvojo ljubo puščavsko zelenico in samoto pustošile ali zapravile.

Dovoli, da dodam še tole misel: Uporablaj zlasti tudi za sebe tisto božjo okrepitev, tisto božjo pomoč za pristno askezo, ki se ji pravi zakrament svet^e pokore, pravilno: zakrament novega Gospodovega vstajenja v tebi, zakrament pomlajenja tvoje askeze!

2. Tu je sedaj tudi tako lepa priložnost, da kratko spregovorim o drugi dragocenji besedi, ki se ji pravi molitev.

To je velika skrivnost, od Kristusa dalje ena najlepših skrivnosti našega življenja, naša moč in naša vsemogčnost,

Molitev ni toliko moledovanje, čeprav bo zaradi naše revščine stalno in neizbežno vedno tudi moledovanje in prošnja; njeno bistvo bi nam morda mogle izraziti prekrasne, sreče polne besede: božje obiskovanje, divina conversatio — kar po slovensko zveni nekako: božje obhajanje, nekako pohajanje z Bogom, kot je bilo tisto v raju ob dnevnem vetriču (pr. 1 Mojz 3,8), ali obhajanje z Jezusom, Bogom na zemlji, božje obhajilo, sacra com-unio! Je li mogoče izreči, podati, nuditi kaj slajšega, vseh obljub in vse sreče bolj polnega, kot je to, kar nam ta razlaga molitve hoče dopovedati? Ali je v našem življenju kak čas, ki bi ga mogli primerjati s trenutki našega sestanka z Bogom, našim prijateljem, z Jezusom, našim bratom in zagovornikom (pr. 1 Jn 2,1)?

Trdno, močno, živo, stanovitno verujmo v Gospodovo slovesno pričevanje glede molitve: In vse, kar koli boste v molitvi prosili z zaupanjem, boste prejeli (Mt. 21, 22). Kar koli v molitvi prosite, verujte, da boste prejeli, in vse se vam bo zgodilo (Mr. 11, 24). Pravo molitev Bog vedno usliši, tudi takrat, ko nas narobe usliši, tudi takrat, ko bi se nam zdelo, da nas niti ne sliši! List Hebrejcem misli na Jezusovo silno molitev, smrtno grozo in strašen smrtni boj na vrtu Getzemani, ko trdi o njem: „On je v dneh svojega življenja na zemlji daroval prošnje in molitve s silnimi klici in solzami njemu, ki ga je mogel oteti smrti, in bil je uslišan zaradi bogovdanosti“ (Hebr. 5, 7). Evangelist Luka pripoveduje: „Prikazal se mu je pa angel iz nebes in ga krepčal“ (Lk 22, 43). Zaupajmo, da bo Bog Oče prav gotovo nam v korist vedno uslišal naše prošnje, molitve, silne klice in solze, kadar bomo prav molili!

Kristus moli v nas, Sveti Duh pa prevaja v božji jezik in v božjo moč, kar mi reveži v molitvi govorimo. Vsa Cerkev, vsa božja družina moli s tabo, moli z mano. Vedno tako, a nikdar tako slovesno in velemočno kot pri sv. maši, kjer se Jezus daruje nebeškemu Očetu, z Jezusom, velikim duhovnikom, pa tudi

njegov duhovnik, navzoči verniki in vsa sv. Cerkev, ljubljena Kristusova nevesta (pr. Ef. 5, 22-33). Tedaj se godi res nekaj svetovnega, nekaj vesoljnega. Duhovnik stoji — da se v podobi izrazimo — pred mikrofonom: ves svet, dá, vse vesoljstvo občuti njegovo besedo.

Le za spoznanje manj slovesno je nadaljevanje svete liturgije: duhovne dnevnic, naš brevir. Mogli bi ga imenovati „Manuale conversationis divinae“. Duhovnik, ki se je povzpел do tega spoznanja in znanja, je ves srečen, da mu more posvetiti ne pičlo odmerjene trenutke svoje dnevne zaposlenosti in dnevnih naporov. Saj je molitev duhovnih dnevnic odđih, počitek, okrepilo, ki vse delo osoli in okvasi ter blagoslovi. Revež, kdor je skop pri tem sejanju, komur se mudi od tega zasedanja in posedanja! Revež, kdor brevir — ali celo mašo — nekako „stenofonira“ ali „stenografira“ ali v telegrafskem slogu skrajšuje! Podoben je dečku, ki je pogoltnil bonbon in se začel dreti; pa so ga vprašali: „Zakaj se dereš?“ Pa je bil odgovor: „Dol je šel!“ Kar pomeni: „Ušlo mi je nekaj zelo dobrega.“

Pregovor — menđa je to misel sv. Avguština — pravi: „Povej mi, kako moliš, in povedal ti bom, kako živiš.“ Resnično, toda enako pomemben je tudi izrek: „Povej mi, kako znaš premissljevati, in povedal ti bom, kakšen bo tvoj dan.“ Le „zimperlích“ ne sme biti, sinovsko prosto se mora gibati in ne gibati to pristrčno premissljevanje oziroma pogovarjanje in poslušanje.

Sedanji težki in usodni časi zahtevajo od nas pomnoženo in poglobljeno molitev. V sebi bi morali uresničiti, kar pravi 108. psalm v hebrejskem izvirniku: „In jaz molitev“ (Ps 108, 4). Nov slovenski prevod sicer prevaja: „Jaz pa le molim“, pa dodaja opombo: „Dobesedno: ‘In jaz molitev’. ‘Mene je sama molitev’, bi mogli prevesti.“ — Biti moramo kakor Mojzes na vrhu gore med bitko Izraelcev z Amalečani (2 Mojz 17, 8-16)! Držati bi se morali navodila preroka Joela duhovnikom stare zaveze: „Naj jokajo med lopo in oltarjem duhovniki, služabniki Gospodovi! Naj govore: Usmili se, Gospod, svojega ljudstva“ (Joel 2, 17). Saj na te Joelove besede tako pretresljivo opozarja sv. Cerkev v svojem postnem bogoslužju.

Pobožnost do Marije, Pomocnice krščanstva, bo slajšala, lajšala in krepila našo ubogo molitev.

3. Tako za molitvijo oziroma skupaj z molitvijo bodi omenjeno **delo, delovanje**, ki naj bo poduhovljeno, pokristjanjeno, odrešenje prinašajoče duhovniško delo. **Ora et labora — Moli in delaj!**

Nimamo več časa, da bi ga tratili v kakem samo svetnem delu — kot nekoč menihi v obdelovanju polja, ali morebiti danes mnogi redovniki v poučevanju posvetnih ved — premalo nas je in naš čas je kratek; kmalu bo vsega dela konec!

Absolutno moramo izločiti iz našega dneva vsako potrato časa. Seveda je treba pripomniti, da odđih, rekreacija nista potrata, marveč pridobitev časa. Vsako razztresujoče in razburjajoče branje časopisov ali romanov, pa tudi vsako prazno in dolgo govoričenje — ob pokritih mizah, s pijačo in kajenjem osoljeno — in celo vsako predolgo posedanje ali počivanje moramo znati izločiti. Naš čas ni naš; čas je predragocen. Gospod Jezus ga potrebuje. Srečni mi vsi, ki mu ga moremo posvetiti!

Podjetnost je duhovna mladost; vztrajnost je modrost; obe kreposti naj nas krasita v naših telesno mladih ali starih letih. Neumorna, mirna, radodarna delavnost je patentirano dober nadomestek spokornega pasu. Tako je bilo n. pr. življenje in delovanje sv. Janeza Boska.

4. „Na vse to pa oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti“ (Kol 3, 14), vez vseh naravnih in nadnaravnih vrlin. „In mir Kristusov naj kraljuje v vaših srcih“ (Kol 3, 15), v vaših pogovorih in vaših delih, tako da mora vsak, kdor vas vidi, reči, da ste zares dobri, da ne znate žaliti, da vse razumete, da ste uvidelni, potrpežljivi, radodarni, da imate zlato srce, da ste Gospodu Jezusu podobni, da ste dobri tudi takrat, ko moramo biti upravičeno hudi. Po srcu, po usmiljenju bomo sojeni (pr. Mt 5, 7; Mt 25, 31-46; Jk 2, 13).

Bratska ljubezen je pravzaprav le kipenje, izliv, prelivanje ljubezni, s katero nas polni Oče nebeški; iz nas lije sreča, ki smo je prepolni, ki smo je kar pijani!

Naša ljubezen zre vse v božji perspektivi in tako tudi zna vse razumeti in objeti: posameznika, narod, nacijo, Cerkev, grešnike, ves svet. Narod, nacijo politiko gleda tako, kot gleda, sodi, ljubi, želi, popravlja, goji, ljubi Bog, prijatelj ljudi; takšno je vse duhovnikovo radoljubje, demoljubje, človekoljubje! Za kristjana, za katoličana in posebno za Kristusovega duhovnika na svetu ni tujine in ni tujcev, vsi so naši bližnji, vsi smo ena rodbina, vse se nas tiče, vse je naše. Znamo se zanirati in zavzeti, znamo priznati, občudovati in pohvaliti.

Ker poznamo svoje in splošne človeške slabosti, rajši poudarjamo, kar je dobrega, kar nas družijo, kar se da še kako očistiti in opravičiti. Znamo za vse, kar je kjer kolj naprednega in človeško dobrega, Boga hvaliti in zahvaljevati, ko ga že bratje v svojem gledanju ne vidijo in ne priznavajo.

Krajina, ki nas je morebiti sprejela, nam mora biti posebno draga; domačija pa je iz tujine še bolj dragocena.

Nekak „izotop“ — ki ima iste komponente, pa drugo obličje — bratske ljubezni bodi naša priljudnost, naša vljudnost, naša družabnost. Izolacija je vedno izguba in bolezenski pojav. Treba jo je premagati, kolikor se le da premagati. Rastimo tam, kjer nas je božja previdnost sejala. In z vsemi človeškimi brati (ljudmi), Kristusovimi brati (kristjani) in zlasti duhovniškimi sobrati v ljubezni združeni živimo! Kako lepa, širna polja se razprostirajo za asketiko in praktično usmerjeno mistiko!

5. Ante cetera autem studiositatem habete! To ni citat, ampak le dober izrek.

Znanje, spoznanje, veda in znanost nam odpirajo oči, srce, roke, svet in „nadsvet“ na stežaj. Veda in znanost sta bili vedno potrebni, danes sta neobhodno potrebni! Duhovnik, ki ne bi gojil znanosti, ne bi bil sodoben, ne posebno na mestu in bogve kaj poraben.

Duhovnikovo znanje seveda ne more biti splošno, vesoljno, vsaj nekako enciklopedično bi pa moralo biti. Vse je božje, saj je vse izšlo iz božjih rok in vse vodi dobrotna božja previdnost, vse je odrešeno oziroma poklicano k odrešenju. Tudi v svetnih vedah je mnogo duhovno uporabljivega, hkrati pa nas more znanje, vsaj delno poznanje svetnih stvari približati svetu, ki bi nas sicer ignoriral.

Naše polje, naša dediščina, naše bogastvo pa je duhovna znanost, dragocena v svoji starodavnosti, privlačna v svoji sodobni novosti.

O sodobni teologiji bomo tako slišali predavanje, ki bo gotovo zelo sočno in tehtno. Naj tu naglasim samo še nekaj misli, ki so potrebne oziroma vsaj koristne za formacijo sodobnega duhovnika.

Tudi Cerkev — tista Cerkev, ki je skrivnostno telo — se je znala okoristiti s pridobitvami novih časov. Kar je v moderni vsestranski revoluciji našla

zdravega, ozdravljivega, porabljivega in kar se da spreobrniti, je pogumno prevzela ter se s tem kar lepo pomladila in okreplila.

Bog je večno mlad, Kristus je ves človeški in večno mladosten; Cerkev včasih šanta in pokašljuje, pa le pride nov Dih, pa Cerkev zaduha in poskoči, da je veselje. Tudi v revoluciji zna najti zdravo evolucijo. Brate, duhovnik: ne bodi starin; ne bodi noro mlad in nikar se neuravno ne navdušuj, sicer boš postal nadušljiv (ali celo „ušiv“). Toda dovoli zlatomašniku, da ti s poudarkom zakliče: Ne bodi starin in ne bodi starinar! Cerkev je v dobi tihe in globoke evolucije, ki je morda celo revolucija. Bližajoči se cerkveni zbor stoji v znamenju novosti, širokosrčnosti glede odnošaja do drugih konfesij, glede poprave navad, ki so bile kar natlačeno polne neumne navlake, glede pogumnih reform, ki naj na novo požive marsikatero staro, zdravo pravico. Dasi je sv. oče Janez XXIII. zelo v letih, je vendar čudovito mladosten in drzen. Evharistični kongres v Münchenu nas je presenetil z nekaterimi potezami, ki bi se bile zdele nemogoče!

Nekaka revizija in reforma ad majorem Dei gloriam bodi tudi nam človekljena, kot od Gospoda Jezusa Kristusa in od Matere Cerkve zaželeno. Pravo linijo bo moglo osvetliti branje in premišljevanje lepo izbranih, sončnih, umnih in pogumnih knjig in revij. Veliki narodi — Nemci, Francozi, Angleži in menda tudi Španci — imajo takih knjig in revij na izbira. Tudi pri izbiri duhovnega branja in prenašljanja bo dobro, da damo prednost avtorjem, ki prinašajo iz svojega zaklada novo (na tem je poudarek) in staro (pr. Mt 13, 52).

Morda ne bo naravnost za prižnico, kar bomo s takim branjem in premišljevanjem pridobili — pa tudi tam nam bo brez dvoma zelo koristilo — a olajšalo nam bo zlasti delo — težko delo — v spovednici, približalo nam bo morda kake pošteno čuteče nasprotnike, predvsem bo pa koristno vplivalo na naš duhovni razvoj v smereh navdušene izročitve in posvetitve Bogu, Gospodu Jezusu Kristusu, sveti Cerkvi in njeni službi, ki smo o njej govorili. Iz tega bodo pa kipeli studenci živih voda za spravo sveta, ki jih morebiti niti slutili ne bomo.

V Celovcu sem omenjal nekatere konkretne točke, ki jih je pa potem tudi g. dr. Alojzij Šuštar v lepi zaokroženosti in polnosti podal; zato jih tu ne kaže naštevati.

6. Najlepša knjiga, ki nam jo bo dobra informacija — in prava „gnoza“ — odprla in razodela, da bomo kar strmeli in se vedno z novim užitkom in uspehom vanjo potapljali, je pa božječloveška knjiga svetega pisma.

Odkrila nam bo Boga in razodela Jezusa. Spoznali bomo Jezusa, kot ga niti nikoli slutili nismo: tako našega, nam sorodnega, v vsem podobnega, ki nas razume v tem, kar je sam izkusil; ki je tako človeški, tako prost in preprost, tako nepretiran, „naraven“, „normalen“, drzen, nov; Jezusa, ki ga niso razumeli, ki so mu tako zelo nasprotovali, ki so ga nasprotniki na vse načine slikali kot nevarnega človeka, ki so o njem govorili, da se ga je treba ogibati — razglašen je bil kot vitandus — Jezusa, ki ga nedolžne duše in iskreno sprecbrnjeni grešniki tako ljubijo; Jezusa, ki je tako izkušen v vsej problematiki človeškega življenja; ki je ves potopljen v globoko bolečino v skrivnosti odrešilnega trpljenja in smrti; Jezusa, ki je tako slikovit in izrazit in nov in revolucionaren v svojih govorih, tako udaren in izzivalen nasproti komediantom, in „pravičnikom“, tako prečudovito dober z grešniki, Samarijani in Samarijanko, cestinarji in izgubljenimi revami, pa še z razbojnikom na križu in s skesanim Simonom Petrom. Sv. Pavel nam bo odkrival križanega, pa tudi poveličanega Kristusa, tistega Kristusa, ki je ustanovil svojo posebno družbo Cerkev, ki je njegovo skrivnostno telo, nekako nadaljevanje njegovega učlovečenja, tistega Kristusa in tisto njegovo Cer-

kev, ki bi rada objela ves svet, da bi vse rešila. Ne bomo se mogli več ustavljati temu Kristusu, ali pa se mu le polcvičarsko posvetiti in izročiti; postal nam bo vse, alfa in omega nas samih, vsega našega delovanja — ki je pravzaprav njegovo delovanje, ker smo udje njegovega skrivnostnega telesa, njegovi duhovniki in pod vplivom tistih milosti, ki nam jih je v tolikšni meri zaslužil — vse zgodovine, vsega sveta! Zaljubljeni, zaverovani, izgubljeni in potopljeni bomo v ta božji ocean, ki je naš Gospod Jezus Kristus.

7. Da bo sveta sedmica polna in da bo nauk o našem nadnaravnem duhovnem ustroju in organizmu dopolnjen, omenimo končno še lepo in dobro lastnost, ki bo kar sama od sebe privrela iz našega novega spoznanja našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovega kraljevanja. Imenujmo jo zmes razumevanja in simpatiziranja, občudovanja in pomilovanja, imenujmo jo povezanost in sorodstvo, recimo ji kar: naravnost: **simpatija s svetom**, z vsemi svetnimi iznajdbami in organizacijami, z vsemi lepimi lastnostmi in človeškimi slabostmi, simpatija — *syn=so*; *pathos=trpljenje*: torej *sotrpjenje*, *sočutje* — s človekom in njegovim trpljenjem — *hoc est omnis homo!* —; simpatija, ki se ji pravi božja ljubezen do grešnikov in njihovega žalostnega stanja; v morju božje ljubezni in v Jezusovem neskončno usmiljenem srcu zasidrana simpatija tudi do vseh, qui *ignorant et errant*, do agnostikov, ateistov, drugovercev, brezvercev, poganov, izgubljenih in popolnoma propalih kristjanov oziroma odpadnikov; simpatija, ki ima veliko zaupanje v božjo milost tudi tam, kjer človeške mere morajo postaviti meje in je treba vse prepustiti le še Bogu in njegovemu Kristusu...

Konec uvoda, začetek zborovanja, Bog nas blagoslovi, meni pa odpustite!

KRISTUS V ZAKRAMENTIH

Rudolf Blüml, Austrija

Ta formulacija mojega predavanja je pač tako splošna in brezsmerna, da so si jo vabljeni lahko vsak po svoje, po mili volji in pobožni želji razlagali. Tako formulirani tema se lahko stavi dogmatiku, moralistu, kanonistu, rubricistu, liturgistu ali kateremu koli specialistu v brezmejnem polju katoliško-cerkvenega življenja. V okviru tega pastoralnega tečaja bo pa gotovo vsak nekaj pričakoval, kar je v zvezi s sodobnim dušnim pastirstvom, in si sme prilaščati vsaj nekoliko pastoralno-teološke, oziroma praktične aktualnosti, če že ne originalnosti.

Moj predlog za tematiko tega predavanja je bil:

„Celotno gledanje na odrešeniško delo Kristusovo v njegovih zakramentih v pastoralni teologiji in praksi.“ Za tiskano vabilo je pa bilo treba poiskati in izbrati — kar velja gotovo tudi za druga predavanja — čim krajšo formulacijo.

V referatu hočen: — kolikor je to v tako kratko odmerjenem času sploh mogoče — nakazati (ne več!):

I. Aktualnost predmeta glede na tečasno pastoralnoteološko in praktično situacijo.

II. Sekularni (milenarni) preokret v pastoralno-teološkem spoznavanju in vrednotenju primata zakramenta krščanskega življenja.

III. Celotno gledanje na odrešeniško delo Kristusovo v Zakramentu (oziroma zakramentih) njegove Cerkve.

IV. Pastoralno-praktične konsekvence iz takega gledanja (v smislu Car-dijnovne parole: „Glej, sodi in stori“).

I. Aktualnost predmeta glede na točasno pastoralno situacijo

1. Alarmanтна knjiga. Leta 1936 je izšla pri Pustetu v Regensburgu knjiga — danes kot svetovna katoliška kapaciteta priznanega liturgično-zgodovinskega strokovnjaka J. A. Jungmann-a pod naslovom: „Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung“. Vsebina knjige, ki se zdi danes že zelo skromna in zmerna, je tedaj naredila tak revolucionaren vtis, da je jezuitski red celo naklado, še predno je prišla publikacija v knjižnotržni promet, pokupil. V glavnem ugotavlja knjiga tole: Medtem ko je bil v krščanskem starem. veku nauk o Cerkvu kakor tudi o milosti tesno povezan s Sv. Duhom in tako povsem osebnostno mišljen, se v drugi polovici srednjega veka izvršuje nekak proces izolacije, individualizacije in materializacije. Organske povezave se rahljajo, osebnostna ozadja ginevajo. Nastaja poseben nauk o milosti (charitologia) in poseben o Cerkvu (ecclesiologia). Medtem ko je do tedaj še prevladovalo Avguštinovo realistično gledanje na zakramente kot sedmerodelni potok iz neizčrpljivega vrelca Kristusove srčne rane in sv. Tomaž še priključuje nauk o zakramentih svoji kristologiji, se ta živa in životvorna zveza zakramentalnega življenja z osebo Kristusovo, s katero se skoroda identificira, v naslednji dobi tako izmaliči in zatemnjuje, da se vidi le še povezanost s Kristusom. v obliki pozunanjenе causae efficientis v smislu teze: Kristus je ta ali oni zakrament postavil...

Kot rezultat tako usmerjenega razvoja imamo pred seboj tisti tip kristjana, ki vidi v zakramentu le zunanji izraz svoje veroizpovedi ali kvečjemu še pomoč, sredstvo (Gnadenmittel) za svoje нравno življenje. O velikonočnem času gre k zakramentu, ker je to zapoved Cerkvu. Svoje otroke da krstijo, ker je katoličan kakor njegovi predniki. K spovedi gre, če čuti potrebo po očiščenju duše. Sv. obhajilo mu je deloma plačilo za spet pridobljeno moralno čistoto, deloma profilaksa proti novemu padcu v greh. Jasno je, da ob takem. verskem vzdušju ne more biti pravega razumevanja za tiste zakramente, ki jih more človek samo enkrat v življenju prejeti. Življenje iz milostipolnosti sv. krsta ali sv. birmе takemu kristjanu sploh ni prišlo do zavesti. Krst in birma sta mu bila slično kot državljanstvo le dokument pripadnosti k Cerkvu. Zakrament sv. zakona mu je veljal kot nekoliko bolj slovesen in po častitljivi stari šegi in navad. posvečen okvir civilno-pravnega akta, poslednje sv. olje pa za skrajni primer bolj ali manj zaželeno zavarovanje za srečno zadnjo uro in večnost... Zato v nasprotju s prejšnjimi, posebno prvimi časi cerkvene zgodovine, danes še nimamo asketike in askeze, ki bi ji bil izhodišče zakrament.

„Tako se prezentira od vseh strani s tragično konsekvenco svojega zrna oropano, sekularizirano krščanstvo. Od Zvelčarja sveta ostane le še prikazen Boga med ljudmi z namenom, da jih podučuje in skuša pridobiti njih ljubezen. Od Cerkvu ostane organizacija za oznanjanje in širjenje tega nauka. Od zakramentov pa ostane močnost odpuščanja grehov in dvomljiva milostna pomoč za rešitev zahtev in nalog нравnega življenja.“

2. Naša osebna in dušnopastirska situacija, iz katere prihajamo in v kateri se — po večini in pretežno — še nahajamo, gotovo še v veliki meri potrjuje gornje ugotovitve. To potrjuje naša oficielna pridiga, kateheza in pastoralna praksa, naš katekizem s petimi ali štirimi poglavji (I. vera in veroizpoved, II. upanje in molitev, III. ljubezen in zapovedi, IV. milost in zakramenti —

[V. dobra dela in poslednje reči]). Posebno potrjuje to nauk o zakramentih, ki je slej ko prej „kapitelj zase“ in v njem vsak zakrament stoji v relativni izolaciji: spet sam zase. Razlaga definicije „Zakrament je vidno, podelilno znamenje...“ se omejuje pretežno na kancnično-pravno, ritualno, moralno-teološko površje. Prevladujeta zakrament sv. pokore in Rešnjega telesa v prej omenjeni usmeritvi kot „sredstva milosti in pripomočki za ohranitev sv. čistosti in za boj zoper skušnjave in greh.

Značilno je, da je bilo v času našega bogoslovnega študija okoli l. 1920 „Pastoralno bogoslovje“ v ožjem pomenu besede (kot hodegetika) skoroda še „brezpredmetno“. Učbeniki te dobe (Schüch, Schubert, Fr. Ušeničnik) zapopadajo v splošnem še vse sektorje trojne duhovniške službe: katehetiko, homiletiko (I), liturgiko, rubricistiko, zakramente, zakramentale (II), in v zelo kratkem III. delu nekaj o dušnem pastirju kot voditelju krščanske občine (kolektivno in individualno).

II. Sekularni („milnarni“) preokret v pogledu na zakramentalno življenje („Mysterium Christi“)

Lahko bi imenovali preokret v gledanju na „zakramentalni svet“, ki se nam je odprl in se še odpira v zadnjih desetletjih, „kopernikanski“, ker se zasuče, podobno kot v astronomiji iz geocentrike v heliocentriko, iz antropocentričnega v teocentrični aspekt, iz individualizma v univerzalizem, iz partikularizma v doje-manje celote in celotnost.

1. Pij X. je s svojim lapidarnim pavlinskim geslom „Omnia instaurare“ (anakephalaoustai) in Christo“, s svojimi evharistično-liturgičnimi enuncijacijami in dekreti dal najučinkovitejše impulze za evharistično-biblično gibanje po širnem katoliškem svetu v tem stoletju.

2. Središča in ognjišča tega preokreta in pokreta so bila za nas naravno predvsem v nemškem jezikovnem prostoru.

a) Liturgično-znanstvene publikacije v zbirki „Ecclesia orans“ pod iniciativnim vodstvom opata Ildefonsa Herwegena — MARIA LAACH, ki jim je bila centralna teza monumentalna ugotovitev Velikega Leona: „Vse, kar je bilo v Kristusu vidno, je prešlo v zakramente.“

b) Ljudsko-liturgični apostolat v Klosterneuburgu, inspiriran in voden po avguštinskem korarju Piju Parsch-u, predvsem s publikacijami „Lebe mit der Kirche“, „Bibel und Liturgie“ in do danes nezmanjšano aktualnim liturgičnim koledarjem „Jahr des Heils“ (Zakrament cerkvenega leta). Dominanto tega apostolata morda najbolj izraža misel, da je evharistična daritev ponavzočenje — Gegenwärtig-Setzung — Kristusovega življenja in odrešeniškega dela, kakor to lapidarno izraža sekreta 9. pobinkoštne nedelje: „Concede nobis, quaesumus, Domine, haec digne (ne samo „pobčno“) frequentare mysteria, quia quoties huius hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur“ (v Turnškoven. misalu je prevod „...“, kolikorkrat se obuja spomin te daritve...“ v primeri s „celebratur“ — celebrira, slovesno obhaja! — prešibek).

c) Dušnopastirska zborovanja na Dunaju, predvsem prvo — zame največje duhovniško doživetje — leta 1924, nadalje leta 1934 „Lebendige Pfarrgemeinde“ in leta 1937 „Liturgie und Seelsorge“. V okviru naše duhovniške sodalitete smo po dunajskem vzoru prirejali d. p. zborovanja v Tinjah, katerih sad je bil v slovenskih farah: „Red in Pravilo maše“, izdaja nedeljskih tekstov, in — vsaj kot močan sunek — izdaja Turnškovih „Božjir vrelcev“ in „Malega“ in „Rimskega“ misala, ki je ravno v reprezentančni novi izdaji zagledal luč sveta tudi kot

donum Spiritus Sancti in ljubezniv pozdrav nebeškega Očeta, njegovega Sina in Matere Cerkve za tale naš pastoralni tečaj,

d) Knjižice E. Walter, o čudovitostih (Herrlichkeiten) zakramentov, sedaj zbranih v eni knjigi „Quellen lebendigen Wassers“ — Vrelci žive vode.

e) Johannes Pinsk „Die sakramentale Welt“ „Z. svet ni ne naravni, ne tostranski in ne onstranski. V njem je navezana večnost in časovnost, nadnarava na naravo, onstranstvo na tostranstvo, bodočnost na sedanjost, nebo na zemljo, kajti v njem se prezentira božje življenje v oblikah vidnega stvarstva. Žačenja se z inkarnacijo, zapečati se v smrti in vstajenju Kristusovem, razodene se za ves kosmos v poslanju Sv. Duha, izzveni v apokalipso veličastva Kristusovega. Videbit omnis caro salutare Dei nostri.“

Pinsk nakazuje na neizčrpljivost čudovitosti, skrivajočih se v Gospodovih prilikah, v katerih sam sebe predstavlja tistim, ki so in bodo verovali vanj: Jaz sem kruh življenja... luč sveta, ...vrelec žive vode... pot... vrata... kralj... sodnik... ženin... omnia in omnibus.

Avtor citira epigram. papeža Damaza (366—384):

Upanje, Pot, Življenje, Zveličanje,
Duh, Modrost, Luč,
Sodnik, Vrata, Junak, Kralj,
Mesija, Sabaoť, Mojster, Zenin, Srednik,
Žezlo, Golob, Roka, Skala,
Sin, Bog z nami,
Vinograd, Pastir, Jagnje,
Mir, Korenina, Vinska Trta,
Oljka, Vrelec, ločilni Zid,
Žrtev, Lev, Sprava,
Beseda, Človek, Mreža,
Kamen vogelnj in Hiša,
Vse to je Kristus.

Kdor ne zna gledati ali vsaj zaslutiti skrita, še pokrita, zagrnjena, zastrta čuda po inkarnaciji nastalega in nastajajočega novega stvarstva (kainé ktisis!), vse to, kar je še za odejo, tudi ne bo znal preceniti tega, kar je že razodeto, ne bo dobil vsaj nekoliko somernega pojma o skrivnostih (zakramentih, misterijih) Kristusa in njegovega kraljestva.

Sveto pismo je treba razumeti in gledati ne samo v horizontali (zgodovinsko, v zgodbah) marveč tudi v vertikali iz predpodob stare zaveze preko prapodobne v Kristusu Jezusu in odpodob v njegovi Cerkvi do končnih uresničenj v vekovitih višinah nebeške slave.

f) „Nova pastoralna teologija“

14. 19. julija 1933 je sv. oče Pij XI. v nagovoru duhovnikom asistentom Katoliške akcije v Italiji pomembno izjavil: „Prav zares, ne zadostuje več doseđanja pastoralna teologija.“ Tri leta navrh je izšla pastoralka P. K. Noppela pod naslovom „Aedificatio Corporis Christi“ (1948 v drugi izdaji), ki velja slej ko prej za najboljši in najsodobnejši učbenik v nemškem jeziku, to pa specielno v smislu tematike tega referata. Tačas najbolj priznani pastoralni teolog postavlja isto problematiko v središče svojih raziskavanj in publikacij. To posebej še v knjigi „Seelsorge aus der Mitte der Heilsgeschichte“. (Herder 1956) — Izhodišče in ravnilo te zgodovine dušnega pastirstva je „bogočloveški princip“, kakor ga

je definiral kalcedonski vesoljni zbor in se je skozi vsa stoletja ohranil in uveljavil v rimski liturgiji.

g) Novi katekizem

V smeri tega preokreta se precisnavljajo in nastajajo tudi novi katekizmi: Avstrijski katekizem („Lehrstück Katechismus“)

tačas še „ad experimentum“ predložen v roke katehetov, predvideva tri poglavja, oz. tri dele: Naša vera v Boga, Naše življenje v Bogu, Naša pot k Bogu. Samo po sebi je v tej razdelitvi primerno upošteevano trojno vprašanje novokrščencu: Kaj želiš od sv. Cerkve: vero. Kaj ti da vera: večno življenje. Če hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi.

Nauk o zakramentih je na ta način gotovo somernejše uvrščen kot v starem katekizmu. Podaja se pa še po dosedanjem načinu, ne kristocentrično in ne ekleziološko, po bogočloveškem principu, marveč teocentrično.

Nemški katekizem (4 dele: O Bogu in našem zveličanju, O Cerkvi in zakramentih, O življenju po božjih zapovedih, O poslednjih rečeh) gotovo bolj bistveno-primerno včlenjuje zakramentalno krščansko življenje.

h) Pij XII. podaja v okrožnicah „Mystici Corporis“ in „Mediator Dei“ v monumentalni dokumentaciji in klasičnih formulacijah tozačevnj nauk Cerkve in smernice za nadaljni razvoj zakramentalno-pastoralnega raziskovanja, poglobljanja in udejstvovanja.

Naj tu navedemo izvleček iz „Mystici Corporis“ o zakramentih:

„Kakor pa je človeško telo očitvidno opremljeno z organi, ki skrbe za njegovo in njegovih udov življenje, zdravje in rast, tako je Zveličar ljudi v svoji neskončni dobroti čudovito oskrbel za svoje skrivnostno Telo, ko ga je obogatil z zakramenti, ki z nepretrgano vrsto milosti hranijo ude od zibelci pa do zadnjega diha, in hkrati obilno zadostil tudi občestvenim potrebam celokupnega Telesa.

V kopeli svetega krsta so k smrtnemu življenju rojeni ne le iz smrti greha prerajeni, ko postanejo udje Cerkve, marveč ostanejo tudi zaznamovani z duhovnim znamenjem, ki jih usposablja za prejem ostalih svetih zakramentov. Z maziljenjem svete birme zadobe verni novo moč, da pogumno podpirajo in branijo Mater Cerkev in vero, ki so jo od nje prejeli. Zakrament svete pokore nudi grehu zapadlim članom Cerkve učinkovito sredstvo zveličanja, s čimer ni le za njih lastno zveličanje poskrbljeno, marveč je tudi odstranjena nevarnost okuženja drugih udov mističnega Telesa in povrh dana še pobuda in zgled čednosti. Pa še ni dovolj; sveta Evharištija hrani in krepi vernike z eno in isto duhovno hrano ter jih družijo med seboj in z božjo Glavo celega Telesa z nezrekljivo, božjo vezjo. In končno stoji ljubeča Mati Cerkev ob strani umirajočemu, da mu v zakramentu svetega maziljenja, ako je božja volja, podeli zdravje umrljivega telesa, ako ne, pa vsaj ranjeni duši nudi nebeško zdravilo ter tako nebesom preskrbuje novih prebivalcev, sebi pa novih priprošnjikov, ki bodo vekomaj uživali božjo dobroto.

Za občestvene potrebe Cerkve je nadalje Kristus posebno poskrbel z dvema zakramentoma. V zakramentu svetega zakona, kjer zakonca drug drugemu podelita zakramentalno milost, je poskrbljeno za zunanjo in urejeno porast krščanskega občestva ter, kar je še važnejše, za pravo versko vzgojo otrok, brez katere bi mistično Telo bilo kar najbolj ogroženo. V svetem mašniškem posvečenju pa se popolnoma božji službi posvete oni, ki naj darujejo evharistično

daritev, vernike hranijo z angelskih kruhom, jih vodijo z božjimi zapovedmi in sveti ter jih z ostalimi nebeškimi darovi krepijo.“

III. Celostno gledanje na odrešenikovo delo Kristusovo v zakramentu

Življenje Kristusovo v nas in naše življenje v njem (= milost) se razodeva:

1. v Cerkvi kot skrivnostnem Telesu (ena Glava, eno Telo, ena Duša, eno Srce);
2. v razodeti božji besedi, sv. pismu in učenilstvu Cerkve (Kristus, skrit v besedi, Christus in Wortgestalt);
3. v delu verovanja, po katerem dojemamo in si osvajamo to življenje;
4. v zakramentu, ki to življenje posreduje, in sicer po personalnem, osebnostnem soizvrševanju (Mitvollzug), s čimer se zavestno odvrčamo od dosedanjega enostranskega materializiranega pojmovanja milosti, ki loči dar od Darovalca.

Iz takšnega gledanja na Zakrament (Mysterium Christi) dosledno izvajamo podobo enega, enotnega Zakramenta (= Kristus v Evharistiji kot prazakrament), ki se dejansko razčlenjuje v sedmeroliki Zakrament („septiformis Christus“, analogno s „septiformis Spiritus“): en Kristus v misteriju zakramentalnega rojstva, poduhovljenja, duhovne hrane, sprave, dovršenja, polnosti duhovništva in ljubezenske vezi med možem. in ženo. Od tu dobe svoj globoki smisel v litanijah Imena Jezusovega prošnje: Po skrivnosti svojega svetega učlovečenja, po svojem rojstvu, po svojem božjem življenju, ...po svoji smrti in vstajenju, ...po svojem veličastvu, reši nas, o Jezus!

A) Dvostranost („polarität“, complexio oppositorum, „Gegensatzseinheit“) v zakramentu in genere

Ker zapopada zakrament, kakor historično življenje Kristusovo, dve hemisferi (od vzhoda do zahoda, od juga do severa), dva pola, dve strani, dve, oziroma tri dimenzije — altitudo, longitudo, profundum — in je „veritas et virtus in medio“, v neizrekljivi sredini, je nevarnost enostranosti, nihanja iz enega ekstrema v drugega, in s tem vsaj materialne herezije (hairesis) vedno akutna, je važno in zveličavno, da se odpiramo, bistrimo in ohranimo pogled na obe strani. Le prelahak je skok v ekstrem naturalizma, racionalizma, pelagianizma, monofinitizma, monoteletizma, supranaturalizma i. sl.

Pod tako vsestranskim, celostnim, bi-polarnim vidikom (con-spectus) gledamo, razumemo in vrednotimo zakrament:

1. v učinkovitosti ex opere operato na eni strani (enem. polu)
ex opere operantis na drugi strani

in skušamo v teoriji in praksi vedno spet iskati in držati pravo sredino, aequilibrium, edinstvo v naponu dveh komplementarnih nasprotij (ne nasprotstev): teze in anti-teze, stavka in proti-stavka; pasivnosti in aktivnost...

2. v njegovi ontični in etični vsebini.

Skoro v vseh izjavah sv. pisma in cerkvenega izročila v zvezi z zakramentalnim življenjem naletimo na koordinacijo ontološke in deontološke strani, „Sein und Sollen (kajstva in najstva); indikativa in imperativa, Gabe-Auf-gabe. N. pr. „Umrli ste in vaše življenje je skrito s Kristusom v Bogu... Mrtvičite torej svoje zemeljske ude...“ (Kol 3, 3 sl.). „Če smo v Duhu, bodi tudi naše življenje duhovno...“ (Rimlj 5, 25). Spet velja in medio veritas et virtus! Spomnimo se neplodovitosti literarnega boja med „liturgicisti“ in „moralicisti“ glede na „ob-

ektivno“ in „subjektivno“ pobožnost. „Mediator Dei“ daje v teh pogledih vedno spet „salomonske“ sodbe in odločitve.

B) Dvostranost glede na posamezne sestavne elemente v zakramentu

1. Vidno znamenje:

a) **matèria** — **forma**

b) vidno (jur. dično, liturgično, ritualno) površje — nevidna realnost;

c) telesnost (črka) in duhovnost (duh) zakramentalnega dejanja — nevarnost duho-mornega formalizma v tem. božje-človeškem svetu!

2. Zakramentalni karakter (con-figuratio, con-formatio cum Christo):

a) humana substantia mirabiliter condita — mirabilis reformata; dve naturi v eni osebi;

b) antropocentrična — teocentrična, individualna in socialna stran zakramentalnega karakterja: unio-communio personae cum Christo in capite et corpore.

3. Nevidna notranja milost:

a) **smrt** (commorj cum Christo), življenje v Kristusu;

b) **preteklost** (Christus heri), sedanost (Christus hodie), **bodočnost** (Christus in aeternum): memoria passionis — mens impletur gratia — futurae gloriae pignus.

4. Del vec:

a) Troedinj Bog: In nomine Patris —... Bog-človek;

b) Kristus — Cerkev;

c) Cerkev — človeški služabnik (dispensator mysteriorum Dei).

5. Prejemnik:

a) sumptio — assumptio človek — prejemnik „žrtev“ za Boga (actio (passio));

b) življenje na znotraj (mistika), na zunaj (apostolat, „herezija akcije“);

c) duša — nevesta, Kristus — ženin, devica — mati.

IV. Pastoralno-praktične konsekvence iz takega gledanja

A) Za poduk velikih in malih vernikov o zakramentalnem življenju.

1. Na splošno:

bodi posvečena posebna naša pozornost temu, da z dobrim zgledom in verno, ljubeznipolno besedo badrimo in vzgajamo svoje „post-katehumene“ — velike in male — k živo zainteresiranemu „življenju s Cerkvijo“ — hvala Bogu za slovenski „ Rimski misal“ — k pravemu in zdravemu vrednotenju zakramentalnega življenja v res „celostnem gledanju...“ v nakazanih smereh.

2. V posameznih zakramentih:

a) krst: kateheza v šoli in cerkvi nam bodi nadoknađen katehumenat;

b) birma: zakrament po-duhovljenja poedincev in ljudstva v „Sv. Duhu“, (Matthias Laros: „Volk im. Heiligen Geiste“) zakrament Katoliške akcije!

c) Sv. Rešnje Telo: pod dvojnim aspektom: hrana in Gospodov obisk (Kramp, Eucharistie).

d) Sv. pokora: „pet reči“ v periferiji — absolucija v centru;

e) Sv. maziljenje: „čudovitosti kristjanove smrti“ povzetih iz tekstov commendationis animae.

f) Mašniško posvečenje: Kristusova realna prezenca v duhovniku. „Hvaljen Jezus“!

g) Sv. zakon: Neizčrpljive milosti „za vsak slučaj“ in vsako krizo iz „velikega misterija“ ljubezenske zveze med Kristusom-ženinom — možem-očetom in Cerkvijo — Marijo — nevesto-ženo-materjo.

B) Za praktično oblikovanje krščanskega življenja iz globočin zakramentov

1. Krst:

a) Delitev zakramenta velik dogodek za circumstantes in faro.

b) Krstno ime — nomen est omen. Bodi v bistvu, kar si po imenu!

c) Razumevanje krstnih simbolov: sveča, obleka (prtiček), listina.

d) Obnova: na krstni dan, godovni dan, v skušnjavi, o veliki noči, aspersioni populi.

e) Praktični apostolat botrov kot nositeljev duhovnega (božjega) očetovstva in materinstva.

f) Solidarnost, krščanska socialnost iz zakramenta.

2. Birma:

a) dopolnjevanje katehumenata (teleiosis) in krsta;

b) priprava za sprejem v ecclesia militans, „Jugendweihe“;

c) birmanski botri, birmansko ime, birmanski dar (ne mamoni!);

d) obnova: birmanski dan (datum!), binkošti, poslanje v apostolsko delo, delo in boj v moči septi-formis Spiritus.

3. Sv. Rešnje Telo:

a) Sacramentum, unionis cum Deo, Christo, Ecclesia in Capite, corpore et membris v neizprosni nedeljivosti. Ne gre to: „Jezusa ljubim, tebe ne maram!“ Pravir in princip krščanske sociologije!

b) Trojna mensa: terrestris, eucharistica, coelestis.

4. Sv. pokora:

a) zakrament in krepost pokore (indikativ in imperativ!);

b) vsem delom, molitev, žrtev, trpljenje — sveta pokora. „Quidquid boni feceris et mali sustineris...“

5. Sv. maziljenje:

a) Ars bene moriendi. Priprava na smrt ob dnevih obnove in obiskanja.

b) „Duhovno sprejemanje zakramenta“ per modum anticipationis (kakor „krst želja“).

6. Sv. mašniško posvečenje:

a) Duhovniška sobota, kvatrnj dnevi;

b) praznovanje dnevov posvečenja, primicije, jubilejev.

7. Sv. zakon:

a) Temeljita priprava (osebna, skupinska, duhovne vaje);

b) Poročni dan v atmosferi velikega misterija. Missa Bened.

c) Obnova: vsakdanja iz zakramentalnega vira. Spominski dnevi.

Dodatek

Predlog iz knjige: Rudolf Graber, Christus in seinen heiligen Sakramenten, za:

Zakramentalne duhovne vaje

Predučet: — Uvod: Izhodišče morda Ex. 5, 3 „Radi bi potovali tri dni hoda v puščavo in tam darovali Gospodu, našemu Bogu“; 3 dnevi: pot očiščenja, pot razsvetljenja, pot zedinjenja; cilj: evharistična Daritev. Govor: Res velik in živ prikaz podobe troedinega Boga.

Prvi dan (pot očiščenja). Temeljna zakramentalna misel: Krst glede na Boga Očeta.

1. Govor: Poklic k milosti po Ef 1. Kakšno srečo pomeni, biti kristjan. — Kaj je krst. Rojstvo iz Boga, včlanjenje v skrivnostno Telo Jezusa Krstusa, skrivnostna smrt in vstajenje s Kristusom, udeležba na kraljevanju Kristusovem. Veličastvo krščanskega življenja; prekipevajoča ljubezen Očetova, ki nar. je podarila takšno srečo.

2. Govor: Izguba otroštva božjega v grehu; Kaj smo bili pred krstom. „Otroci jeze“ (Ef 2, 3), greh prastaršev, posledice. — Greh po krstu: padec v bogoodtuženost, nenravnost in nehvaležnost greha, upor otroka do očeta, izključitev iz občestva milosti s Kristusom, ponovno križanje božjega Sina, prelomitev zakona in zaveze, oskrnitev templja Svetega Duha. — Sledovi greha, zavrženje.

3. Govor: Sveta pokora kot drugi krst. a) dogmatično: ponovna zadobitev otroštva božjega, zopetni vstop v občestvo milosti Sv. Cerkve; b) etično: temeljita obdelava obrata v miselnosti, metanoia, pravo kesanje — bistvo. Prakt. konferenca: Kako opravim dobro in pravilno spoved. — Razlika med smrt. in odp. gr., izps. vesti s posebnim poudarkom fariz. grehov; infantilizem spovedi odraslih; ocena spovednih obrazcev.

Zvečer: spoved, kot „drugi krst“, potem slovesna krstna obljuba.

Drugi dan (pot razsvetljenja). Tem. zakr. misel: Birma, življenje kristjana v svetu pod vodstvom Svetega Duha.

1. Govor: Pomen Sv. Duha v Kristusovem življenju, v življenju Cerkve in v življenju kristjana. Birma. Kaj je. Različni vidiki: Viteštvo, mučeništvo, laično duhovništvo, udeležba na učenstvu Kristusovem; preroški zakrament N. Z.

2. Govor: Priidiga na gori. Temeljna razl. med S. in N. Z. Ponotrzanjenost, ljubezen. Primerjava: zapovedi in blagri, darovi Sv. Duha — sadovi Sv. Duha.

3. Govor: 4 osnovne dolžnosti do sebe in do bližnjega (5., 6., 7., 8. zap.): Popolna predaja, čistost, resnicoljubnost in ljubezen, prikazana v vsej notranji lepoti, osvetljena z Gospodovimi blagri. — Prakt. konf.: Molitveno življenje kristjana. Preprosta, svobodna, liturgična molitev, prem. mol. po Ign., za sklep uvod v Očenaš.

Ob sklepu dneva slovesnost obnove milosti sv. birme.

Tretji dan (pot zedinjenja). Tem. zakr. misel: Evharistija. Kristus — življenje duše in Glava mističnega Telesa Cerkve.

1. Govor: Zedinjenje s Kristusom v besedi sv. pisma. Sv. pismo in osebno življenje kristjana. Branje sv. pisma — zedinjenje z Besedo. Hoja za Kristusom.

2. Govor: Zedinjenje s Kristusom v Cerkvi: a) po obhajanju cerkv. leta, b) po „sentire cum Ecclesia“ — pokorščina in avtoriteta, apostolat.

3. Govor: Zedinjenje s Kristusom v Evharistiji. — Evharistija: a) gostija, agape, ljub. do bližnj.; b) poroka duše s Kristusom; c) spremenjenje v Kristusa. Prakt. konf.: O poklicnem etosu, evhar. življenje v družbi, ali: načini in možnosti prisostvovanja pri sv. maši.

Zvečer: Tiha priprava na višek v jutru 4. dne: Zakram. združenje s Kristusom v evharističnem slavlju.

Četrty dan: Zaključni govor (pred ali po evhar. daritvi): Dopolnitev krščanskega življenja v Evharistiji; Evharistija kot poroštvo prihodnje slave: razgled na večno življenje; „Največja pa je ljubezen“ (1 Kor 13, 13) „Bog je ljubezen“ (1 Jn 4, 8) (z uporabo „contemplatio ad amorem spirituale“).

Duhovnik in cerkvi odtujeni

Lojze Škerl, Trst.

Organizatorji tega duhovniškega tečaja so dali dr. Humarju in meni težko nalogo, morda najtežjo. Iz praktičnega stališča pa prav gotovo najvažnejšo. To nalogo sva sprejela z željo, da bi misli, ki jih bova podala, zbudile nekaj zanimanja in dale priliko za razgovor, za prijateljski razgovor o važnih vprašanjih brez kake neprimerne polemike. Ne nameravava podajati ne vem kakih velikopoteznih in daljnosežnih smernic za dušnopastirsko delo. Nisva za to poklicana in ne strokovnjaka v takih vprašanjih, čeprav imava oba nekaj dušnopastirske izkušnje.

Nismo dušnopastirski izvedenci, a vsi duhovniki smo poklicani, da ljudi vodimo k Bogu in jih pri njem obdržimo. Sprejeli smo to delo kot svojo življenjsko nalogo, da širimo božjo čast na zemlji in znova postavljamo temelje, na katerih po našem delu in z božjo ustvarjalno močjo raste Cerkev in iz katerih poganjajo nove sile in moči za večanje božje časti na zemlji in za pridobivanje človeške sreče.

Vse to naše delo zahteva vedno in povsod novih poti, ker se vse razvija, raste in krepi, kratko rečeno: živi. Zato lahko imenujemo naše dušnopastirsko delo: vsakdanja pomoč, dana ljudem, da Boga najdejo, pri njem živijo, v njem dosežejo srečo in po njem še druge osrečijo. Že po teh nekaj mislih smem reči, da v dušnopastirskem delu in zadevah ni izvedencev, ker je vsak duhovnik postavljen vedno znova pred težke življenske uganke, ki jih mora reševati, opirajoč se seveda pri tem tudi na izkušnjo drugih. Človeških izvedencev ni, ker je Bog edini izvedenec, saj je On tisti, ki k sebi kliče in vodi.

O dušnopastirskih vprašanjih se danes mnogo govori in piše. Zadnja številka revije *Anima* je na primer tej problematiki o Cerkvi odtujenih posvečena. A iskanje odgovora na taka vprašanja in še bolj iskanje poti do Boga za omejene ljudi je naša skupna zadeva, rekel bi vsakega posameznega duhovnika. Saj čuti: vsak duhovnik bolj kot dolžnost potrebo, da čimveč ljudi pripelje k Bogu. Za to se zanima, skrbi, moli, trpi, se žrtvuje in dela.

Pri nas nimamo ljudi, ki bi bili pravi pogani in bi bilo potrebno pravo misijonsko delo. Imamo opravka z ljudmi, ki so krščeni, krščansko živijo in jim je treba pomagati, da to krščanstvo ostane v njih nekaj živega in rodi vedno obilne sadove. A takih ljudi je sorazmerno malo. Naša skrb je obrnjena k tistim, ki so bili nekdaj kristjani in so se od Cerkve in od Boga oddaljili in se tudi Cerkvi in Bogu celo odtujili. Ti ljudje nas skrbijo, ker vidimo, da jih je vedno več — ali jih bo vedno več — in to morda po naši krivdi. Poleg tega tudi vidimo, da bi se s takimi ljudmi le dalo nekaj doseči, če bi pravilno zasnovali načrt za skupen cilj in za skupen nastop: prav prijeli za delo in ga izpeljali, ne da bi pri tem naleteli na zapreke, ki tako pogubno ovirajo naše delo. Ti ljudje nas še posebej skrbijo, ker nas boli, da so se od Boga oddaljili. Ta oddaljenost je namreč dvakratna izguba: izguba za Cerkev in izguba za narod.

Potem ko so naši ljudje izgubili vero v Boga, jih je zajela le prevelika brezbržnost za obstanek, napredek in duhovne dobrine. Zgodovina, ki nam zagotavlja, da so vse narodne dobrine tvorile krščanstvu med našimi ljudmi trdno

podlago, nam ponovno potrjuje, de pomeni oddaljenost od Cerkve in Boga tudi oddaljenost od narodnih dobrin. Morda bo kdo rekel, da to ni važno in ne potrebno. Če bi to veljalo, ne bi verjetno svetj oče predpisal članom Apostolstva molitve, naj v septembru mačlijo, da bi oni, ki oznanjajo evangelijs, ohranili kulturo in civilizacijo posameznih rodov in jo modro povezali s katoliškim naukom. Isto misel ponavlja enciklika Mater et Magistra. (Patrimonium cultus atque humanitatis, cuique genti proprium, servent atque cum doctrina fidei sapienter componant. Nemci so izraz servent prevedli z besedo pflagen.)

Če bi se to pravilo upoštevalo že od nekdanj in povsod, ne bi mi danes trpelj s tistimi, ki niso več med nami in nikoli več ne bodo prišli ne k nam in ne k Bogu.

Vse te naše ljudi hočemo imeti danes pred očmi. Kako naj se jim približamo, kako naj najdemo dostop do njihovih src, kako naj jih prepričamo, da smo učitelji resnice, da nam bodo verovali in po našem vodstvu dospeli do Boga.

Tega cilja ljudje ne bodo dosegli brez nas. Svetemu Pavlu je Kristus rekel: Pojdi v Damask in tam ti bo povedano, kaj moraš storiti. Ananija je Pavla krstil in s tem dopolnil božje delo. Tako je torej naše dušnopastirsko delo: dopolnjevanje božjega dela. Zato pa je to delo povezano z različnimi težavami, ker nam niso vedno odkriti in jasni načrti, ki jih Bog ima z vsakim posameznim človekom. Naše delo je po božjem načrtu neobhodno potrebno sejanje. Ne moremo pa nikoli imeti take taktike in izvežbanosti, ki bi mogli z gotovostjo obroditi sad, ker je Bog tisti, ki daje semenu, da vzkali in rodi, a človek tisti, ki sprejema seme in doprinaša sad. Kratko rečeno: ne moremo vedno in povsod najti odgovora na prej stavljen vprašanje: kaj naj naredim, da bom ljudi k Bogu pripeljal.

In vendar je treba iskati odgovora na vse to, ker je Bog nekako vezan na naše delo. Lahko bi bilo drugače, a odredil je, da postane človek le po Cerkvi deležen odrešenja in vsega, kar je s tem združeno.

Da bo to iskanje lažje, bi se rad nekoliko pomučil pri sledečih zadevah:

Zakaj in kako so se naši ljudje od Cerkve oddaljili? Kaj prav ti ljudje od nas pričakujejo? Ali naše delo temu pričakovanju odgovarja?

Jasno je, da se bom pri razvijanju teh misli dotaknil konkretnih razmer in dogodkov. To je neobhodno potrebno, ker ne moremo zdraviti in ne oživljati, če ne vemo, kje so vzroki bolezni. Z odkritjem vzroka je opravljenega že veliko dela. Le po tem odkritju moremo ovire odstraniti in pomanjkljivosti izpopolniti.

Oziral se bom na primorske razmere, ali celo samo na tržaške, ki so zelo različne od razmer v drugih pokrajinah. Ne morem se ozirati na koroške razmere in jih presojsati, ker jih premalo poznam. Mi je žal, a je tako.

Ena stvar je pa za vse kraje gotova: dosti ljudi je prav zaradi težkih ali neurejenih razmer zapustilo Cerkev in Boga. In prav zato povsod, kjer živijo naši ljudje, kličejo po Materi Cerkvi in prav od Cerkve pričakujejo, da jim pokaže pravo pot in z ljubeznijo odpre dostop do neskončne božje Dobrote.

Ko razpravljamo o konkretnih razmerah in govorimo o grešnikih, kaj radi sođimo in obsojamo. A pazimo! Teško nam je prav gotovo ob pogledu na vso razrvanost, ki jo povzroča brezverstvo med našim ljudstvom, a tudi mi moramo vzklikniti z Jezusom na križu: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj govorijo in delajo.“ Saj niso sami krivi. Mnoge namreč motijo nevednost, tuja učenost, kakor bi rekel Cankar, okoliščine, v katerih živijo, pomanjkanje verske izobrazbe in drugo. Da jih ne bomo krivo obsojali! Zlasti velja to za mladino, ki je izpo-

stavljena stalnemu pritisku in mnogokrat ne najde nikogar, ki bi ji pogumno in pravilno pokazal pravo pot do Boga in do iskrenega verskega življenja.

Ne bom tu ponavljal tega, kar že vsi vemo o vzrokih odpada, ki so splošnega značaja in veljajo za vse čase in kraje, in o vzrokih nevere. Zakaj je tako, je namreč že Kristus sam povedal: „Vsak, kdor dela hudo, sovraži luč in ne hodi k luči, da bi se ne izpričala njegova dela; kdor pa vrši resnico, prihaja k luči, da se njegova dela razodenejo, ker so storjena v Bogu“ (Jan 3, 21).

Zanimivo bi bilo vedeti, koliko naših ljudi se Boga boji prav zaradi tega vzroka in ne gre več v cerkev. Umori, sleparije, hudobija zadnje vojne! Večina tega je skrito človeškim očem. So pa stvar, ki jasno govorijo, zakaj se nekateri ogibajo Boga in njegovih predstavnikov. Saj so jim stalen očitek. Nihče namreč ne taji Boga, razen tistega, ki želi, da bi Boga ne bilo.

Oglejmo si sedaj še nekaj takih vzrokov, zakaj so se naši ljudje Bogu odtujili in zaradi tega ne živijo versko. Orisal jih bom, v glavnem, kakor sem to naredil v letošnjem postu v nekem postnem radijskem predavanju.

Vedno so živeli ljudje, ki v Boga niso verovali, a ta nevera ni imela tako poraznih posledic. Ponekod je bilo včasih versko življenje tako ukoreninjeno, da je bilo težko v javnosti odkrito pokazati nevero. Pri mnogih je bila vera le nekaj tradicionalnega. Bila je le navada. In v tem najdemo razlago, da je marsikateri naš človek, ki je prišel iz dežele v mesto ali v mestno okolico, opustil zahajanje v cerkev in sčasoma pretrgal vsako zvezo s Cerkvijo in z Bogom. Znašel se je v drugačnem okolju in v drugih razmerah in je opazil, da sta njegova vera in versko življenje le neka navada, brez trdnih korenin. Bila je navada brez trdnega osebnega prepričanja. Zadostoval je majhen piš in mož je omahnil. Zašel je med druge ljudi, in ker je prišel v kraj, kjer ljudje niso hodili v cerkev, ni imel poguma, da bi šel sam ali z družino, in tako je vse opustil. Če mu je vest kaj očitala, je pač z rameni skomignil in rekel: Tu ni take navade; tu ljudje ne hodijo v cerkev, zato tudi jaz ne grem (primer Žavljce).

Tako se je godilo nekdanj, tako se godi danes. Koliko naših ljudi, ki so prišli iz notranjosti dežele in so bili narodno in versko zavedni, je tu pri nas pod vplivom okolja vse opustilo! To je nesreča naših ljudi tu in po svetu.

Tu bi samo kratko rad pripomnil: okolje izvaja zelo poguben vpliv na mladino. Zato naj se vzgojitelji zavedajo, da bo mladina zgubila svojo vernost, če bo zahajala na oddih v kraje in okoliščine, kjer nima prilike za versko življenje, kakor na primer za nedeljsko sveto mašo, čeprav ni v takih krajih izpostavljena direktnemu protiverskemu vplivu. Iz tega vzroka smo vedno na Primorskem zaskrbljeno gledali za mlajšimi ljudmi, ki so po Sloveniji v organiziranih skupinah iskali oddiha in istočasno zgubili vsak stik s Cerkvijo in duhovnikom.

Bivši tržaški generalni vikar Carlo Mecchia, ki je umrl pred nekaj leti, me je večkrat vprašal: „Zakaj vaši ljudje, ko pridejo v mesto, zgubijo narodno in versko zavednost?“ Težko je odjeknil v moji duši ta očitek. Skušal sem izkušnemu in pravičnemu možu oporekati, a zagotovil mi je: „Star sem že, marsikaj vem in večkrat sem na svojem službenem mestu v škofijskem uradu to ugotovil. Škoda je, da je tako.“ Izkušnja povojnih let me je prepričala, da je stari monsinjor povedal bridko resnico.

Že sama sprememba okolja, kraja in navad je zadostovala, da so mnogi naši ljudje vero izgubili. Pomislimo pa, da so bili ti ljudje izpostavljeni vrsto

let raznim težavam in sitnostim. Niso smeli uporabljati svojega jezika, včasih niso smeli javno v materinem jeziku Boga častiti. Zgodilo se je celo, da so jih izgnali iz cerkve. Cerkvene oblasti niso mogle ali niso znale preprečiti teh stvari. Duhovnikov je bilo zelo malo in so imeli vezane roke, da marsičesa niso mogli storiti, kar bi radi, da bi se vera ohranila.

Vse to je naše ljudi silno bolelo in vsekalo globoke rane verskemu življenju. Žal, mnogi te preteklosti še vedno niso pozabili. Res je, da bi ljudje morali ločiti to, kar je božjega, od tega, kar je človeškega, a krivica zadene vsakega človeka in hudo preskušeni človek mnogokrat človeške krivice pripisuje Bogu in Cerkvi. Razume se, da so tako razočarani in preskušeni ljudje brez velike težave postali kmalu za tem žrtve protiverske propagande.

Sovrašтво do krivice se je prelilo v sovrašтво do Njega, ki je vir vse pravičnosti, in do vsega, kar Boga predstavlja: do Cerkve, duhovnikov, cerkvenih in verskih ustanov.

Sovražniki vere in krščanskega življenja so lahkoverne poslušavce brez težave prepričali, da so Cerkev in duhovniki sovražniki ljudstva in nasprotniki napredka in da sta edina ovira za nadaljnji razvoj prav vera v Boga in življenje po krščanskih moralnih načelih.

Vse to je bilo lahko doseči, ker sta mesto in mestna okolica, ki prihaja z mestom v vedno ožji stik in zvezo, bila že dalj časa po delavskem sloju pod vplivom veri nasprotnega delovanja. Ne smemo dalje pozabiti, da je bilo že predvojno delo za edinost in enotnost večkrat pod vplivom veri nasprotnih idej. Pri tem mislim predvsem na delo liberalcev z dnevnikom *Edinost*. In delo za edinost in enotnost v poveljnih letih? Ali se zavedamo, da katoličani za tako imenovano enotnost le prevečkrat žrtvujemo Boga in vero vanj?

Na žalost so se mnogi prepričali, da se boj za boljšo bodočnost istoveti z odpravo vsega, kar je v zvezi z vero in Bogom. In koliko je še danes takih, ki tako mislijo in tudi ravnajo! Mnogi so si dali dopovedati, da je mogoče narodno neodvisnost in enakopravnost doseči le z odpravo vere. Mnogo je takih, ki v brezverstvu vidijo zagotovilo narodnega obstoja in napredka. Kako naj se potem čudimo, da so ti Boga zapustili in se mu izneverili? Bog je zanje le ovira na poti za doseg blaginje in svobode.

Nekateri si ne upajo govoriti o Bogu ali ga priznati s svojim življenjem, ker se bojijo, da bi jih drugi zasmehovali. In prav ta napačni strah pred ljudmi je marsikoga spravil iz cerkve. Človek prenese nasprotovanje, ker rodi v njem odpor. Pred posmehom pa je brez moči in obrambe. Mnogi moški bi že priznali, da so pogrešili, ker so se oddaljili od verskega življenja; vrnili bi se v cerkev, a bojijo se, da se jim bodo drugi posmehovali. In tako se drug drugega bojijo. Nasprotniki se tega prav dobro zavedajo in tako stanje pospešujejo. To sredstvo uporabljajo na delu, v šoli, v javnosti in drugod.

Tako zasmehovanje in posmehovanje uporablja tudi veri nasproten tisk. Mnogo bi se dalo povedati, če bi hoteli omeniti vse neumnosti, ki so jih listi po vojni objavili na primer proti veri in Bogu. Pravzaprav ne moremo reči, da so govorili proti ali da so skušali ovreči dokaze o bivanju Boga, da so ovrgli verske resnice in moralne predpise. Za tako delo je treba strokovnjakov, ki dobro poznajo katoliški nauk. Takih pa med nasprotniki ni. Zato rajši uporabljajo posmehovanje. (Na primer o čudežih v Lurdu.) Ko versko izobražen človek kaj takega bere, se posmeje, morda razhudi, vrže list v stran. Preprost človek pa,

kateremu manjka verska izobrazba, počasi le sprejema in si osvaja protiverske ideje, zlasti če so podane v zasmehljivi obliki in prikazujejo duhovnike kot čarovnike ali hudodelce ali, kar je še hujše, kot slabiče in nevedneže. Po takem branju zgubi človek zaupanje v duhovnika in Cerkev in končno tudi v Boga, ki ga Cerkev in duhovniki predstavljajo. V takih primerih bi bilo ne samo koristno, ampak tudi potrebno, da bi bralci in poslušalci, ki take ideje berejo in poslušajo, povprašali za svet ali pojasnilo duhovnika, šli poslušat kako primerno predavanje, vzeli v roke katoliški časopis, če je. Pa se katoliškega časopisa prav taki bojijo, kakor se hudič boji „žegnane vode“. Torej oddaljitve od Boga niso krivi samo nasprotniki božje ideje, ampak je je kriva tudi zanikrnost, ki jo kažejo katoličani.

Še na nekaj zelo važnega bi rad opozoril. Na vse to danes morda le premalo pazimo. Ljudje hitijo dalje v raziskovanju sveta. Zgodi se na primer, da otroci ali dijaki v šoli slišijo kateheta, ki razlaga, da je svet in človeka Bog ustvaril, da so evangeliji zgodovinsko zanesljive knjige, da je Kristus naš Odrešenik, ki nas je na križu odrešil itd. Pri prirodopisu pa sliši, da človek izhaja iz opice in da je znanost dokazala, da so evangelisti govorili neumnosti itd. Komu naj otrok ali dijak verjame? Največkrat bo verjel učitelju ali profesorju, ker sicer lahko dobi petico. Iz takega poučevanja se porodi dvom in končno se iz dvoma porodi še nevera. Ker se včasih brezverske teorije širijo kot znanstvena odkritja, kar dejansko seveda niso, je v veliki nevarnosti naša mladina in prav zaradi tega je marsikateri mlaj človek opustil vero. Morda je bil kdaj kriv tudi katehet, ki ni znal pojasniti navideznega nasprotja med nauki vere in prave znanosti in zavreči zmotne teorije. (Rusi so šli okoli sveta — torej Boga ni treba! Človeška samozavest!)

Taki in podobni življenski dogodki so naše ljudi spravili iz cerkve in jih držijo še vedno ob strani, če ne celo v nasprotovanju. To nas še posebno boli, ko vidimo, da nekateri vzroki, ki bi bili lahko že zdavnaj odstranjeni, še vedno obstajajo in se morda celo zaostrujejo. A ti ljudje čakajo na nas in na našo pomoč.

Tu bi rad dodal še eno stran, ki sem jo tudi prebral v prej omenjenem radijskem postnem predavanju. Dobesedno se tako glasi:

Povsod lahko opazujemo spremembe v skladu z modernim razvojem. Ni torej čudno, če se tudi Cerkev v nekaterih stvareh modernizira. Ne spreminja svojih resnic in moralnih načel, a podajanje verskega nauka mora odgovarjati današnjim potrebam. Hiša božja in bogoslužne stavbe dobivajo modernejšo obliko, čas za obrede je Cerkev prilagodila možnostim in potrebam modernega sveta, oblike bogoslužja postajajo vedno preprostejše, da jih verniki lahko razumejo in pri obredih sodelujejo. To je dobro znamenje, saj kaže, da je Cerkev še vedno živa in da je njen nauk primeren in potreben tudi modernem času. Vsi bi se morali tega veseliti, pa ni tako. Po vaseh boste opazili nove hiše, prenovljena stanovanja, nanovo postavljene in okrašene dvorane in zabavne lokale. Če pa kje župnik hoče v cerkvi kaj spremeniti, kar bi odgovarjalo današnjim potrebam in zahtevam, se nekateri verniki uprejo, češ, da to ne gre, ker ni navada. Iz lastne skušnje vem, da se je do sedaj tako nasprotovanje pokazalo v nekaterih krajih, ki so sicer zelo napredni in moderno usmerjeni. Zakaj tako nasprotovanje, če hoče župnik spremeniti uro za mašo, da bi šli lahko vsj v cerkev? Zakaj ne sme prezidati oltarja, ker je stari pokvarjen in neuporabljiv?

Vse naj ostane pri starem, da pojde Cerkev kot zastarela v staro šaro in bodo vsi nanjo pozabili. Mnogi se bojijo, da bi mogla Cerkev z novimi ukrepi

in uredbami le preveč vplivati na sodobnega človeka, zato skušajo na vse načine doseči, da bi vse ostalo pri starem. In ker se za staro malokdo zanima, ne bo sčasoma nihče več šel v cerkev in k bogoslužnim obredom. Zato je tudi okostenelost zelo nevarna za versko življenje. Na žalost se tega premalo zavedamo in le s težavo kaj ukrenemo, da bi se bogoslužje v cerkvi olepšalo s številno udeležbo kristjanov in z lepo urejenim sodelovanjem, zlasti pri sveti maši. In tako pojejo ponekod vedno iste stare pesni in molijo vedno iste stare molitve, ker ni nikogar, ki bi z novim zagonom in v novi obliki navdušil mlajši rod za službo božjo in za sodelovanje pri njej. In to je za nas pogubno. Le držimo se starih klopi, saj ko bodo strohnele, bo strohnelo z njimi tudi navdušenje za svete stvari. Res nam je preteklost iztrgala mnogo kristjanov iz Cerkve in od Boga, še več nam jih bo bodočnost, če ne bomo pogumno in čvrsto iskali novih poti za versko izobrazbo, rabo materinega jezika pri obredih, skupno sodelovanje pri bogoslužju, sedanjemu času primerno versko udejstvovanje in tako dalje.

To je potrebno, ker ti naši, včasih zelo prizadeti in razočarani ljudje, pričakujejo, da jim posredujemo božjo besedo, ki odrešuje, osrečuje in poveljuje. Ti ljudje pričakujejo, da jim povemo, da je krščanstvo lepo in da se splača živeti v prijateljstvu z Bogom. Tega ljudem moramo povedati in jih prepričati, da je edino Cerkev prava vodnica od Boga in da izven nje ni življenja. Tistega življenja, ki ga je človeku določil dobri in vsemogočni nebeški Oče, ki je svojega edinorojenega Sina poslal na svet, da bi se nihče, ki vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje (pr. Jn 3 16). Če ne bomo tega naredili, zlasti mladini, bodo prišli drugi in namesto nas sejali luljko. In vsem je znano, da za rast plevela ni treba posebnih priprav in ne dela. Glavno je, da tako seme najde le malo zemlje ali primerne okolja, pa vzklije, zraste in se razmnoži. Res je, da sta vernost in življenje z Bogom osebna pridobitev vsakega posameznega človeka, a to se ne zgodi brez nas. Saj smo postavljeni, da človeku pomagamo do milosti božje; mu pomagamo, da jo obdrži in z njo živi kot otrok božji; poklicani smo, da človeku pomagamo, da si milost in prijateljstvo z Bogom zopet pridobi, če ju je s smrtnim grehom zapravil in izgubil. K temu nas kliče dolžnost pravičnosti in še posebej dolžnost ljubezni, ki odpira človeško in duhovniško srce predvsem za tiste, ki so najbolj potrebni. Zato te ljubezen ne vprašuje, kako boš naredil, ampak, kaj boš naredil! In morda gre veliko našega dela v nič, ker bi včasih radi vsebino nadomestili z obliko. Po našem delu naj torej ljudje spoznajo krščanstvo in vse globine njegovega nauka; naj spoznajo, kako se pravilno krščansko živi. Res je danes mnogih zablod kriva teoretična verska nevednost, še bolj je pa tega kriva nevednost, ki onemogoča ljudem spoznanje in presojanje praktičnega krščanskega življenja v božjem prijateljstvu. Učimo in pokažimo, kako se dejansko v naših časih krščansko živi. Krščanstvo naj bo moderno, ki pozna žrtve in tudi odpovedi, ki je junaška pridobitev mladih junakov. Pokažimo mladini pravi cilj, za katerega naj se bori. Nekateri pravijo — in to je res — da nam mladina ne sledi, ker ji ne znamo, a morda tudi nečemo, pokazati cilja. Vse premalo od nje zahtevamo. In še, če zahtevamo, zahtevamo to edinole s človeškimi sredstvi, ne s sredstvi milosti, ki so molitev, daritev in zakramenti.

Kolikokrat govorimo o Kristusu? Postavimo Kristusa v ospredje! Hvaležni moramo biti tudi iz tega vzroka za nove liturgijske reforme, čeprav nepopolne in ne vedno umljive, ki vse bolj postavljajo Kristusa v ospredje. Kristus namreč ni samo božji Sin in Odrešenik, ampak pravi človek in najpopolnejša podoba božja. In mi? Po čem sploh hrepenimo in kaj pravzaprav delamo? Zato

pač, da se tudi v nas izpopolni podoba božja, ki je vklesana v naši duši že od svetega krsta.

Ta popolnost naj raste s krepostnimi dejanji. Poudarjajmo vajo v krepostih. Čemu so vse vlite kreposti? Ali naj ostanejo neizrabljena energija, ki je ne zna nihče oživeti, k delovanju pripraviti? Ali se kdaj spomnimo, da oddaljeni ljudje, čeprav veliki grešniki, še vedno imajo krepost vere? Ali naj ostane po naši krivdi mrtva? Lahko je reči človeku: tega ali onega ne smeš, a kaj mu damo namesto tega? Imejmo zavest, da je krepostno življenje za mladega in starega, ki ga mora in more vsak človek v sebi uresničiti po našem prizadevanju in po naši pomoči.

Pokažimo potrebo po krščanstvu; povejmo in prepričajmo ljudi, da je krščanstvo nenadomestljivo. Da za rešitev raznovrstnih težav in problemov nam ni treba hoditi k tujcem in brezvercem in si pri njih izposojati načela in sredstva za doseg miru, socialne pravičnosti, blaginje in reda. Pokažimo torej, kako v današnjih časih kristjan živi in dela. Vzbudimo povsod zavest ponosa, da smo člani Cerkve in otroci božji. Skušajmo odstraniti čut manjvrednosti, zaradi katerega se nam včasih zdi, da smo nazadnjaki, in nimamo poguma, da bi nastopili kot katoličani, in se nam vse drugo boljše zdi kot to, kar imamo božjega. Pokažimo, da je krščanstvo moč, ki žene; vihar, ki drvi; sila ki poživlja. Vse naše delo naj izgubi vsak morebitni pečat mračnosti in zastarelosti ter naj zadobi pečat zdravega krščanskega optimizma. Pokažimo, da brez zakramentov ni življenje. Saj je milost božja potrebna predvsem za življenje in ne samo za zveličanje (ad salutem necessaria). Povejmo z odkritim zgledom, da je le v zakramentih pravi vir ljubezni, ki osrečuje vsakega posameznega človeka in ki ustvarja pogoje za pravilno razumevanje v svetu in za pravilno medsebojno spoštovanje, oporo in pomoč.

Navajajmo ljudi k apostolskemu delu. Morda bo kdo še vedno rekel, da to ni potrebno, češ, saj nas je duhovnikov dovolj in ne potrebujemo laičnih pomočnikov. Vsi brez izjeme potrebujemo živih prič zgledega krščanskega življenja: ponižne, a pogumne ter vesele oznanjevalce globoke vere in čiste odseve božje popolnosti.

Rad bi še opozoril na nekatere ovire, težave in nevarnosti, ki nam morejo dušnopastirsko delo ne samo otežkociti, ampak celo onemogočiti. Dobro volje imamo vsi dosti, vere in zaupanja v našega Učenika tudi, toda hudobnež in hudobni ljudje ne počivajo. Zato ni čudno, če nas kdaj prime utrujenost, ki je velikokrat združena z globokim razočaranjem. Boli nas vse, kar opazimo v svetu in še posebej v sveti Cerkvi, ki je sicer neomadeževana nevesta Kristusova, a vendar v rokah grešljivih ljudi in postavljena prav za grešne ljudi.

Utrujenost in razočaranje sta pa vedno slaba svetovavca. K temu se pridruži zavest onemoglosti, ker le prevelikokrat zidamo sami nase in pozabimo, da smo v božjih rokah le orodje, morda le skromen žebelj, kakor je nekdo rekel, v veliki zgradbi božjega kraljestva. A zavedajmo se, da nam je to nalogo naložil sam Bog in da smo jo radovoljno spajeli. Ali bomo zaradi tega opustili vse delo, zanemarili svojo sveto dolžnost? Moralka nas uči, da je vsako dobro delo zaslužno za nebesa. In ali naj ne bo vsako naše duhovniško delo — in kakšna vrednota je v duhovniškem delu — zaslužno za božje kraljestvo na zemlji? Naše delo nima uspeha, ali morda se nam vsaj tako zdi, ker hočemo graditi kraljestvo božje in ljudi posvečevati s čisto navadnimi človeškimi sredstvi. Ne zavedamo

se dovolj, da so taka sredstva sicer potrebna, saj gratia supponit naturam, a nezadostna za posvečevanje, ki je vrhovni cilj vsega dušnopastirskega dela.

Koliko časa in moči in ljudi smo zgubili, ker smo čakali z delom in ga odlašali na boljše čase. Zaboli me, ko pomislim, koliko smo prav s tem izgubili v Trstu. Samo primer: naš škof je pozival že v vojnem času, naj se Slovenci organiziramo v katoliških organizacijah, naj postavimo svoje organizacije, svojo Katoliško akcijo in tako naprej. In kolikokrat se je slišal ugovor, češ, da časi niso še zreli za tako delo. Ko bodo zreli, ne bo potreba ne Katoliške akcije in ne nas duhovnikov. Kolikokrat se damo opehariti od misli, da se bodo razmere same spremenile brez našega dela, in kar je še najslabše, brez vlivanja milosti božje v ta pokvarjeni ali zapeljani svet. Kakšna čast za nas, da smo prav v tem času postavljeni za učitelje in voditelje in da imamo naše delo zagotovljen uspeh, verjetno ne pred našimi očmi, a pred božjimi gotovo.

Če se dobro spominjam, je novi ameriški predsednik v svoji poslanici takole izjavil: Naša dela se po božji milosti v naših rokah spremenijo v božja dela. Kaj hočemo več! Ob zavesti, da smo glasniki božjega poslanstva in da je našemu delu zagotovljen končno uspeh, ne bomo omagali. Kaj naj pa duhovnik svojega da v dušnopastirskem delu, če ne prav vsakdanjo žrtve in daritev? Ne bi bili duhovniki, iz ljudi odbrani in za ljudi postavljeni, če bi vse šlo po naši volji in duhovno veselje. Kaj bi ostalo za Boga? Če se pa mi umaknemo, stopi na naše mesto Bog sam in vse naše postane božje. Ne pomogočajmo Bogu s svojo nestrpnostjo in samozavestjo reševanje izgubljenih sinov, saj je božji Sin prav zanje prišel na svet.

Le premalo se zavedamo, da imamo v svojih rokah vse potrebno za izoblikovanje sveta, a teh moči prevelikokrat ne izrabimo. Prva moč poteka iz naše vsakdanje žrtve, ki je neobhodno združena z oltarno žrtvijo. Zakaj se nas svet boji? Ker se zaveda naše moči. Vse premorem v njem, ki mi daje moč (Flplj 4, 13), je zapisal sveti Pavel.

Za duhovnika je še neka druga velika skušnjava. Razmere se spreminjajo in se bodo še spreminjale in mi duhovniki le težko sledimo vsem preobratom. Ali naj nas ti preobrati nekako potegnejo za seboj, da se ne bomo več znašili? Ali naj sprejmemo stvari, kakor pač so? To ne gre kar tako. Potrebne so opreznost, čuječnost in prežnost za nove poti in nove okoliščine. Včasih se sliši, da je v Jugoslaviji pač komunizem ali socializem in da se je treba s tem stanjem sprijazniti in se mu prilagoditi. Nekateri so se s tem stanjem sprijaznili in to stanje vzdržujejo, češ, da se mora Cerkev novim razmeram prilagoditi. To stanje podpirajo z nevarnim sodelovanjem ali vsaj z moralno oporo. Da je ta pot zgrešena, ni treba posebej poudarjati. Pri nas podobnega stanja ni, pa lahko do tega pride. So pa še druge stvari in včasih bi rekli: Kaj se bomo borili, sprejмимо, kar je, in naj gre vse naprej, saj tako ne moremo nič spremeniti. Da s takim ravnanjem, ki je zgrešeno, odpiramo pot pravemu moralnemu zlu, je dovolj jasno. Razmere moramo res objektivno presojati in v novih razmerah začrtati delo, ki ga take nove razmere zahtevajo, in ga izvršiti. To se pravi: tudi v takih razmerah spreobračati svet, ki naj krene na boljšo in pravilnejšo pot, kot mu jo morejo začrtati najmodernejši, zdaj že zastareli, materialistični nauki. Da pa je vse to združeno z novimi skrbmi in delom, ni treba še posebej poudarjati.

Dejstva in stanja ne morem zatajiti, a to pa mi ne dovoljuje, da bi zatajil svoje poslanstvo ali vsaj opustil svoje delo ali ga na škodo resnice in dobrote prilagodil zahtevam, ki so vse prej kot katoliške. Ne delamo ne v preteklosti in

ne v bodočnosti — delamo v sedanjosti. In to delo mora biti tako, ki bo preko trenutnih ovir in težav varovalo jasnost verskih idej in neokrnjenost moralnih načel!!

Morda smo včasih le preveč naivni in brezbrizni, kaj brezverci ali njihovi pomočniki pod krinko socializma ali komunizma ter svobode delajo in kako izvajajo svoje načrte in z vso doslednostjo vodijo svojo politiko in vzgojo. Njihov cilj je jasen: ustvariti družbo, ki Boga ne bo poznala, ga ne cenila in ne častila. Še posebno je potrebna ta opreznost, ker se tako delo včasih skriva pod krinko prosvetnega in kulturnega delovanja. Le prevečkrat nas lepa pesem orami in ne opazimo, da ima na primer že beseda domovina na jeziku brezvernega komunistično drugačen pomen. Kjer se slovensko sliši, odmeva klic organiziranega mednarodnega brezboštva, ki bi iz lepe slovenske govornice kaj rad napravil govornico brezboštva in bogokletja. Naj ne bomo prav mi duhovniki, ki bi s svojo brezskrbnostjo doseglo tega cilja tudi omogočili.

A pri tem ne pozabimo na nekaj zelo važnega. Slovencem očitajo, da svojih idejnih nasprotnikov sploh ne pogledajo. Ti si grešnik, ti si komunist, in jaz te sploh več ne pogledam. Ne pozabimo na najelementarnejša pravila človeških odnosov in olike. Naj bodo še tako hudi sovražniki Cerkve, so vendar tudi med tistimi izgubljenimi, ki najbolj potrebujejo naše pomoči. Le prevelikokrat nas prime skušnjava, da nanje pozabimo. Ne sme pa iz našega ravnanja izvirati vtis, da ljubezniva beseda do sovražnika, ki je grešnik, pomeni soglašanje z njegovim ravnanjem.

Pustimo javkanje ob strani, saj ne koristi nobenemu, a zagreni marsikomu življenje. Bodimo drug drugemu v oporo in bodimo veseli nad uspehi svojih sobratov. Koliko si pokvarimo drug drugemu, ker ocenjujemo delo svojih sobratov kot delo navadnih ljudi in ne kot duhovnikov.

Naj se širi prosvetno in kulturno delo, a na krščanski in katoliški podlagi, kajti če ta izgine, bo vse izginilo. Naj kulturno delo, lepo izvedeno, ogreva okolje in čas, v katerih delujemo. Naj po naših listih, iz naših knjig in po radiu zveni tista beseda, ki prinaša pogum, oporo in zavest, da pripadamo veliki družbi — Cerkvi, katere peklena vrata ne bodo premagala (pr. Mt 16, 18).

Rač bi se dotaknil vprašanja tiska. Ali namreč ves naš tisk res ustreza potrebam našega časa? Ali ne govorimo morda še vedno preveč v pravljicah? V jeziku in z argumenti, ki so že zastareli, ker nimamo izvežbanih ljudi in dobrih poznavavcev ne samo časa in njegovih potreb, ampak tudi sveta?

Dragi sobratje, končujem. Zbral in povedal sem marsikatero misli. Upam, da ne bodo zastoj. Hotel sem z njimi pokazati na nekatere rane, ki jih moramo prav mi zaceliti, in obenem sem hotel dati vsaj nekaj optimizma. Pa bo kdo ugovarjal: Saj delamo, pa gre kljub temu slabo. Vse smo preizkusili, pa le ne gre. Morda bo kdo moje misli sprejel kot očitek. Upano, da ne. Kdo naj očita naši duhovščini, da ne dela, da se ne žrtvuje bolj kot kje drugje? Ni naša krivda, če so včasih razmere take, ki nam delo ovirajo, ali otežujejo. S skupnimi močmi delajmo naprej v srečo našega ljudstva, pa tudi nam v veselje.

Za zaključek se v skupno pobudo spornimo na čudež obilnega ribjega lova.

Ko je Jezus nehal govoriti, je rekel Simonu: „Odrini na globoko in vrzite svoje mreže na lov!“ Simon se je oglasil in mu rekel: „Učenik, vso noč smo se trudili, pa nisimo nič ujeli: toda na tvojo besedo bom vrgel mrežo.“ In ko so to storili, so zajeli veliko množico rib, da se je njih mreža trgala (Lk 5, 1-11).

Dragi gospodje! Ali ne veljajo tudi nam te besede? Vrzite mreže! To so Jezusove besede. O njem pa vemo in verujemo, da je Kristus, Sin božji.

Sodobna bogoslovna vprašanja

Alojzij Šuštar, Švica

Moja naloga je, govoriti o sodobnih bogoslovnih vprašanjih. Delikatna in težka naloga! Delikatna zato, ker je znano, kako hitro govorjenje o sodobnih bogoslovnih vprašanjih, posebno o novih teoloških problemih, nudi priliko za nesporazumljenja, nasprotstva, ostre polemike, da, celo za sumničenje o pravovernosti in zvestobi do Cerkev, včasih celo za medsebojno obsojanje in izobčanje. Upam, da moje predavanje ne bo dalo povoda za podobna nesporazumljenja. Če bo tu govora tudi o „novih“ teoloških vprašanjih, s tem ni rečeno, da so to polnoma nove stvari, kakor da bi teologi zapuščali nekdanje verske resnice in odkrivali nove in se oprijemali novotarij. Mišljen je le nov poudarek nekaterih vidikov pri nespremenljivih verskih resnicah. A tudi ta poudarek v resnici verčinoma ni čisto nov, temveč le drugačen v primeri s teologijo zadnjih desetletij in stoletij. Kdor bi iskal v zgodovini teologije, bi najbrž našel v nekaki obliki že vse sodobne vidike tudi v prejšnjih dobah. Težka pa je moja naloga najprej že zato, ker se čutim vse premalo kompetentnega, da govorim o sodobnih teoloških vprašanjih. Med našimi rojaki bi jih bilo dovolj, ki bi bili po svojem študiju in strokovnem delu vse bolj poklicani, da podajo tak pregled sodobne teologije. Ker so iz kakršnih koli razlogov tako ali tako zadržani, sem sam le zasilen na domestek in se tega tudi dobro zavedam. Dalje je tudi snov sama tako obširna, da je nemogoče v tako kratkem času in v tako kratkem referatu podati kako izčrpno poročilo.

Namen mojega predavanja je dvojen. Najprej bi rad kratko informiral, oziroma le bolj nakazal in omenil nekatera sodobna bogoslovna vprašanja, ne da bi dajal obširne odgovore ali rešitve ali jih hotel presojeti in vrednotiti. Da bodo zato moja izvajanja večkrat pomanjkljiva, premalo diferencirana, preveč sumarična in pavšalna, je skoraj neizogibno zlo. Upošteval bom predvsem nemško in francosko literaturo, nič italijanske, španske in angleške in v drugih jezikih, kolikor bi morda prišla v poštev. Oziral se bom le na dogmatiko in moralno, nič ne bom govoril o pastoralki, liturgiki, asketiki in o raznih obrobni vprašanjih, ki so na meji med teologijo in drugimi znanostmi, posebno filozofskimi in naravoslovnimi, in ki so ravno danes velikega pomena. Časovno bom upošteval predvsem dobo zadnjih 20 let, čeprav segajo nekatera vprašanja že precej daleč nazaj v čas po prvi svetovni vojni ali celo še dalj. Drugi namen mojega predavanja pa je, dati nekoliko pojube in vzpodbude za osebno zanimanje in za osebni študij sodobnih bogoslovnih vprašanj. Morda bo že iz kratkih omenb tega predavanja mogoče spoznati, kako zanimiv in bogat bi bil študij teh vprašanj in tudi kako potreben, če naj naša teološka izobrazba polagoma ne shira.

Potreba in korist take informacije o sodobnih teoloških vprašanjih za nas duhovnike je vsakomur jasna. Dejstvo je, da je posebno po drugi svetovni vojni teologija zelo napredovala in doživela na vseh področjih tako velik razmah, da je v nekaterih krogih postal izraz „nova teologija“ tako rekoč terminus technicus, posebno v Franciji. S tem hočejo označiti novo teološko strujo, ki v marsičem precej negativno reagira na teologijo prejšnjih desetletij. Izraz „nova teologija“ pomeni dalje, da teologi iščejo novih poti, postavljajo nova vprašanja in skušajo

priti do novih odgovorov. Ta „nova teologija“ je postala za nekatere vse preveč revolucionarna in sumljiva in je prišla deloma na tako slab glas, da jo je cerkveno učiteljstvo bolj ali manj jasno obsodilo in zavrnilo. A te negativne stvari in nevarne novotarije nikakor niso edini pojav in element v sodobni teologiji, niti ne njena bistvena pridobitev. Poleg teh senčnih strani je mogoče v zadnjih 20 letih ugotoviti res velik napredek v širino in globino, poudarjanje novih vidikov, ki so bili prej preveč zanemarjeni, prizadevanje za pravo katoliško sintezo in harmonijo nasproti nekaterim enostranstim, ki so zaradi časovnih razmer v polpretekli dci obremenjevale teologijo. Duhovnik ne sme iti mimo tega razvoja. Njegova dolžnost je, da se stalno zanima za sodobna teološka vprašanja in za način odgovorov, kakor jih skušajo dati teologi primerno potrebam in nalogam našega časa.

A tudi pri laikih je danes zanimanje za bogoslovna vprašanja vse večje kakor kdaj prej. Stik med teologijo in drugimi znanostmi, posebno z naravoslovnimi vedami, je vedno večji. Teologija mora dati odgovor na današnja življenjska vprašanja. Razpravljanje o teh vprašanjih in odgovorih ni več samo zadeva poklicnih teologov, ampak postaja vedno bolj in vedno hitreje tudi zadeva laikov, posebno izobražencev in mladine. Duhovnik, ki ima s takimi ljudmi poklicen stik, mora biti vsaj toliko na tekočem, da se ob vprašanjih znajde in ve povedati, v katero smer gre teološko prizadevanje in kje je mogoče najti izčrpnjših odgovorov.

Viri za prvo informacijo o sodobni teologiji, iz katerih sem tudi sam črpal, so predvsem naslednji:

A. H. Maltha, *Die neue Theologie*. Manz München 1960 (prevod iz flamščine, delo je izšlo v prvi izdaji 1958).

J. Feiner, J. Trütsch, F. Böckle, *Fragen der Theologie heute*. Benzinger Einsiedeln, 3. izd. 1960.

K. Rahner, *Schriften zur Theologie*. 4 knjige. Benzinger Einsiedeln.

K. Rahner, *Sendung und Gnade. Beiträge zur Pastoraltheologie*. Tyrolia Innsbruck.
Quaestiones disputatae, herausgegeben von K. Rahner und H. Schlier, Herder Verlag, Freiburg, doslej 13 zvezkov.

Lexikon für Theologie und Kirche. Herder Verlag Freiburg, doslej 6 zvezkov.

R. Aubert, *La théologie catholique au milieu du XX siècle*. Louvain 1954.

H. U. von Balthasar, *Verbum Caro*. Sponsa Verbi. Johannes Verlag. Einsiedeln 1960 in 1961.

Dalje je treba omeniti številne monografije in članke po različnih revijah.

Predavanje obsega 4 dele: 1. Splošna označba sodobne teologije, 2. Posamezne teološke discipline, 3. Poizkus presoje sodobne teologije, 4. Naše stališče do sodobne teologije.

I.

SPLOŠNA OZNAČBA

1. Sodobna teologija je najprej v marsičem reakcija proti teologiji polpretekle dobe. Italijanski pisatelj G. Papini v svoji knjigi *Lettere agli uomini* del Papa Celestino VI piše tudi pismo teologom in jim očita, da je njihova teologija samo ponavljanje in prežvekovanje starih tez, le še prazno besedičenje, zastarelo v predmetu in načinu govorjenja, da je njihova teologija brez življenjske moči, brez vpliva na ljudi, brez poguma in brez stika s sodobnim svetom. Tako in podobno kritiko je bilo mogoče v zadnjih 20 letih brati ne

samo pri literatih in poklicnih kritikih in kritikastrih in nergačih, ampak pri vplivnih in vodilnih teologih in celo pri predstavnikih cerkvene hierarhije. Brez dvoma so mnogi izrazi preostri, presplošni in preveč le negativni. A na drugi strani je treba priznati, da je kritika v mnogih ozirih opravičena. Sodobna teologija skuša biti zdrava življenjska reakcija na to okostenelo teologijo, hoče prinesiti nove življenjske moči, dati novega pogona. V marsičem se je ta poizkus že obnesel, a na drugi strani so nastopile tudi krize in težave, kar je pač pri takem razvoju neizogibno.

2. V sodobni teologiji gre za iskanje novih vprašanj, novih odgovorov, novih izrazov, novih oblik, ne samo za ponavljanje starega. Novi poudarki so n. pr. vidni ob zahtevi po teologiji skritega Jezusovega življenja, teologiji zgodovine, sveta in razmerja do svetainih dobrin, teologiji skupnosti, človeške osebnosti, teologiji laikov in podobno. Več bo o teh novih vidikih govora pri posameznih teoloških disciplinah.

3. Sodobna teologija se zavestno odvrča od protireformacijske usmerjenosti teologije po tridentinskem koncilu in od racionalizma 19. stoletja. Po tridentinskem koncilu je bila teologija predvsem apologetično usmerjena in skoraj stalno pod pritiskom reformacije. V 19. stoletju je racionalizem dobil zelo velik vpliv na teologijo, kar je šele pravzaprav v 20. stoletju teologom prišlo prav do zavesti. Današnja teologija se hoče osvoboditi teh vplivov in iz lastnega notranjega bogastva, iz lastne življenjske moči, iz lastne notranje problematike v stiku s sodobnim svetom razvijati svoje znanstveno delovanje.

4. V sodobni teologiji vedno bolj stoje v ospredju bistvena teološka vprašanja, kakor jih postavlja razodetje, sv. pismo in cerkveni očetje, ne pa razne filozofske in teološke šole. Marsikaka stara vprašanja, ki so bila morda še v naših bogoslovnih učbenikih obširno obdelana, skoraj izginjajo. Tako postaja tudi razlika med raznim teološkimi šolami vedno manjša. Nekateri govorijo v tej zvezi o „konfuzionizmu“ v moderni teologiji.

5. Sodobna teologija zelo poudarja povratek k virom razodetja, predvsem k sv. pismu. Vedno bolj jasno postaja spoznanje, v kakšnem smislu je sv. pismo edini vir razodetja, tradicija pa razlaga sv. pisma, ne pa drugi samostojni vir razodetja, neodvisno od sv. pisma. Dalje poudarja sodobna teologija povratek k cerkvenim očetom, predvsem tudi grškim, k velikim skolastikom, kot so Bonaventura, Tomaž Akvinski, Skot, ki so jih njihovi učenci in razlagavci večkrat bolj po svoje razumeli in tolmačili.

6. Kot naslednjo oznako bi mogli omeniti poudarjanje pozitivnega elementa v teologiji. Posebno zgodovina, zgodovinski razvoj in značaj pri božjem razodetju dobiva vedno večji pomen. Manj teološke metafizike, več krščanskega razodetja, manj teoloških špekulacij in konkluzij, več božje besede, tako bi se dalo na kratko povedati.

7. Manj dokončnih teoloških tez, kjer je vse jasno in dokazano, več odprtih vprašanj, več resnega iskanja, čuta za skrivnost in pripravljenosti, vedno znova razmišljati o božjem razodetju, tako nekako bi se dalo določiti druga značilnost sodobne teologije. Bogoznanci se zavedajo svoje omejenosti, svoje časovne odvisnosti, svoje zgodovinske pogojenosti, so manj apodiktični in tudi ne želijo, da bi cerkveno učiteljstvo vsak nauk takoj kot dogmo definiralo ali vsak nov poizkus takoj obsodilo. Prav tako se zavedajo, kakšen vpliv ima čas s svojim posebnim načinom mišljenja in izražanja tudi na teologijo.

8. Stik s sodobnim življenjem, posebno s filozofijo, spada prav tako med značilnosti sodobnega bogoslovja. Ne samo, da se teologi spet trudijo, tako

govoriti in pisati, da bi jih tudi demašnji človek razumel, ne samo da hočejo dati odgovora na današnja vprašanja, temveč tudi pozitiven vpliv filozofije na teologijo se da ugotoviti. Bolj ali manj direkten je vpliv Hegela z njegovim pojmovanjem zgodovine, Marxa z njegovim naukom o človeku, Kierkegaarda z njegovimi elementi eksistencialne filozofije, Bergsona z njegovo življenjsko filozofijo, Heideggerja z njegovo eksistencialno filozofijo, Husserlja z njegovo fenomenologijo, Sartra z njegovim pojmovanjem človeka, Freuda in Junga z njunimi teorijami psihoanalize in globinske psihologije. Dalje se pozna, da teologi upoštevajo nove socialne razmere in sploh spremembe, ki jih je prinesla druga svetovna vojna, kakor tudi napredek raznih naravoslovnih ved in tehnike. Razume se, da ta vpliv ni enak v dogmatiki in moraliki, ampak da je moralna teologija veliko bolj odvisna od vseh teh tokov.

9. Posebna značilnost sodobne teologije je tudi njena ekumenična usmerjenost. Teologi se veliko bolj ozirajo na protestante in vpliv protestantske teologije se ne da tajiti. Zrari protestantski teologi kot n. pr. K. Barth, R. Bultmann, O. Cullman, A. Nygren imajo tudi za sodobno katoliško teologijo velik pomen. Očitno je zблиžanje med katoliškim in protestantskim bogoslovjem, medsebojno razumevanje in iskanje skupnih elementov, pozitivno vrednotenje posameznih tez, ki si med seboj nasprotujejo, in trezno in mirno teološko razpravljanje. Morda se ravno v razmerju katoliških teologov do protestantov zelo jasno kaže razlika med sodobnostjo in polpreteklim in preteklim časom. Ekumenični duh Janeza XXIII. in njegovo prizadevanje za edinost, posebno v zvezi z drugim vatikanskim cerkvenim zborom, daje tej teološki usmerjenosti vedno nove pobude.

10. Večja notranja enotnost teologije in tesnejša povezanost med posameznimi traktati v dogmatiki, med dogmatiko in moraliko, asketiko, liturgiko in pastoralko je naslednja značilnost sodobne teologije. Ne gre več tako za šolsko razčelitev, ampak bolj za notranjo organsko povezanost in za enotnostni princip, ki vse notranje drži. Tudi večja vez teologije z življenjem, posebno v moraliki, je važna zahteva. V nekem smislu bi smeli govoriti o „eksistencialnem“ značaju sodobne teologije v nasprotju do šolske teologije.

11. Poudarjanje intuicije, afektivnega spoznanja in važnost konkretnega in posebnega predmeta je eden nadaljnih znakov za sodobno teologijo. Racionalizem in intelektualizem 19. stoletja stopata v ozadje, platonsko-avguštinsko-frančiškanski element dobiva vedno večji pomen. Danes je splošno znano, da je bil tudi Tomaž Akvinski veliko bolj platonik, kakor pa so to prej mislili. Vpliv kardinala Newmana na sodobno teologijo vedno bolj raste. Namesto analize posameznih elementov teologi vedno bolj poudarjajo celotno spoznanje, ozir na celoto, ker je le tako mogoče poedinosti pravilno razumeti in vrednotiti.

12. Kot posebno značilnost je treba omeniti tudi poudarjanje evolucije. Modernizem ni več taka nevarnost kot pod sv. Pijem X. in danes so teologi mnenja, da je modernizem vseboval tudi zdrave in dobre elemente, ki jih sodobna teologija ne sme prezreti. Pri teologih je veliko več razumevanja za možnost razvoja, bodisi pri spoznanju ali pri formulaciji verskih resnic, bodisi za zgodovinski razvoj božjega razodetja, kakor tudi za razvoj pri nastanku človeka in sveta. Tu je teologija še precej v početnih težavah in marsikaj je še nejasna, čeprav je smer očitna.

13. Kot zadnjo značilnost sodobne teologije naj omenim poudarjanje osebe in osebnosti v teologiji bodisi v dogmatiki, bodisi v moraliki. Bog je Bog v treh osebah in ne Bog filozofov, razodetje je osebno srečanje z Bogom, vera

je osebni odgovor človeka, ki je poklican, da iz lastnega spoznanja in svobodne odločitve osebno sodeluje pri božjem načrtu. Poudarjanje osebe ima svoj vpliv na pojmovanje milosti, zakramentov, Cerkve, smrti, večnega življenja, vesti, ljubezni, zapovedi, osebne odgovornosti in še na mnoga druga vprašanja. Morda bi smeli reči, da je osebno srečanje med Bogom in človekom eden osrednjih pojmov v sodobni teologiji.

II.

POSAMEZNE TEOLOŠKE VEDE

A. Dogmatika

1. Apologetika in fundamentalka. Apologetika doživlja v sodobni teologiji precej veliko krizo. Bogoslovci niso več zadovoljni s starim načinom apologetike, ki je po njihovem mnenju vsebovala preveč aristotelčno-skolastične filozofije in se premalo ozirala na razodetje, bila preveč pod vplivom racionalizma in premalo upoštevala razodetje kot osebno srečanje med Bogom in človekom. V traktatu de revelatione christiana danes veliko bolj poudarjajo zgodovinski element, zgodovinski razvoj in osebni značaj razodetja, ki ga je dal Bog človeku, ko je z njim sklenil zavezo, najprej „staro“ zavezo kot predpodobo in pripravo, in potem „novo“ zavezo, v kateri se je Bog razodel v Jezusu Kristusu. Čudeži niso nekako zunanji dokazi za božji izvir razodetja, ampak hkrati tudi res znaki, znanivci božjega razodetja. Namesto kozmološkega pojmovanja čudežev stopa v ospredje versko pojmovanje. Preroki niso več samo napovedovavci prihodnjih stvari in njihove prerokbe ne le dokaz, da jih ni mogoče naravno razložiti, ampak vse bolj tudi božji zastopniki, ki govore v božjem imenu. Apologetika nima same namena, „braniti“ in „dokazati“ božje razodetje, ampak ga hkrati približati modernemu človeku, tega zanj zainteresirati in mu pripraviti pot, da bi laže prišel z Bogom v osebni stik. Zato skuša biti sodobna apologetika ne samo znanstveno in abstraktno jasna, temveč tudi za sodobnega človeka razumljiva in sprejemljiva. Ravno na tem področju je danes veliko iskanja in veliko novih poizkusov, ki so bolj ali manj posrečeni, ne da bi seveda bogoznane opuščali ali celo zanikali tiste resnice, ki jih je cerkveno učiteljstvo, n. pr. prvi vatikanski koncil, definiralo.

Med najbolj perečimi vprašanji apologetike in fundamentalka je danes vprašanje sv. pisma, in to pod različnimi vidiki. Odkar je Pij XII. leta 1943 objavil okrožnico *Divino afflante Spiritu*, je med katoliškimi eksegeti nastalo silno živahno razpravljanje in raziskovanje na področju sv. pisma, bodisi na splošnem kakor tudi o posameznih knjigah, o literarnih vrstah posameznih delov, o avtorjih, o pravilnem razumevanju in pravi razlagi božje besede, posebno v zvezi z naravoslovnimi in zgodovinskimi vedami, o inspiraciji in o razmerju med sv. pismom in dogmatiko. Le nekaj dejstev naj omenim, ki so za to razpravljanje, za njegove težave in krize kakor tudi za košljivost posameznih vprašanj značilna. Leta 1948 je Biblična komisija naslovlila na pariškega kardinala Suharda posebno pismo o virih pentatevha in o slovstveni obliki prvih ebrajskih poglavij Geneze. Leta 1950 je ista komisija izdala instrukcijo o pravilnem poučevanju sv. pisma v semeniščih in Pij XII. je v okrožnici *Humani generis* opozoril na nekatere nevarnosti, ki so se pojavile v zvezi z vprašanji o svetem pismu. Pred kakim letom je vzbudila veliko pozornost polemika med nekim

rinskim teologom in papeškim Bibličnim zavodom v Rimu, kateri je poleti 1961 sledil monitum sv. Oficija o študiju sv. pisma. Kaka dva meseca pozneje je kard. Ruffini v ostrem članku v Osservatore Romano zavzel stališče do nekaterih tendenc v sodobni teologiji. Skoraj istočasno je prof. K. Rahner objavil temeljit članek o razmerju med eksegezo in dogmatiko, kjer opozarja na dolžnosti in pravice in na pravo medsebojno razmerje teh dveh teoloških znanosti.

To je le nekaj zunanjih dejstev, ki seveda še daleč ne kažejo vse problematike na področju sv. pisma in eksegeze v zadnjih 20 letih. Zanimivo bi bilo, če bi kdo, kak strokovnjak seveda, napisal pregledno in vsaj deloma izčrpnno poročilo o glavnih vprašanjih, kot na primer vprašanje slovstvenih oblik, vprašanje božjega in človeškega elementa v sv. pismu in v zvezi s tem vprašanje inspiracije, kakor jo skušata globlje teološko doumeti P. Benoît in K. Rahner, vprašanje prvih enajstih poglavij Geneze v zvezi z naravoslovnimi vedami in naukom o evoluciji, kot jo n. pr. zastopa francoski jezuit Teilhard de Chardin, vprašanje zgodovine in mitologije v zvezi s tezami protestantskega teologa Rudolfa Bultmanna, in morda tudi že o najnovejših vprašanjih, ki se nanašajo na novo zavezo. Ni treba, da bi vse, kar kje kakšen ekseget iznajde, takoj jemali kot novo teološko spoznanje. A na drugi strani je vendar potrebno, da se duhovniki seznanimo z novimi dognanji, ki so med eksegeti splošno priznana in tudi od cerkvenega učiteljstva priznana, in da jih upoštevamo pri verouku v šoli, posebno na srednjih šolah, kakor tudi ob drugih prilikah v dušnem pastirstvu. Zanimivo je, da nova slovenska izdaja stare zaveze, ki je izšla v Ljubljani 1958, na vsa ta vprašanja polaga veliko važnost, kot kaže odstavek Svetopisemska prazgodovina in številne obširne opombe.

Tretje vprašanje fundamentalke, kjer se v sodobni teologiji kaže velik preobrat, je vprašanje Cerkve, cerkvenega učiteljstva, tradicije in primata. Dočim postaja Cerkev sama vedno bolj predmet dogmatike, so vprašanja, kako pojmovati tradicijo v zvezi s sv. pismom, cerkvenim učiteljstvom in primatom, vprašanja fundamentalne teologije. Neki sodobni teolog (R. Geisselmann) trdi, da se v pojmovanju tradicije danes kaže preobrat za 180 stopinj. Teologi gledajo na tradicijo v Cerkvi kot na nekaj živega, kar v nekih mejah dopušča spreminjanje in zgodovinski razvoj. Tradicije ne pojmujejo tako zelo kot nekaj samostojnega poleg sv. pisma in cerkvenega učiteljstva, ampak v njeni notranji dopolnjujoči povezanosti. Nosilec tradicije ni samo cerkvena hierarhija, ampak celotna živa Cerkev. V teološkem razgovoru s protestanti je vprašanje tradicije in primata eden glavnih predmetov. Gotovo smemo tu govoriti o nekem zbližanju med katoliškim in protestantskim stališčem. V zvezi z bodočim vatikanskim koncilom postajajo ravno ta vprašanja vedno bolj važna.

2. De Deo. Še v naših bogoslovnih učbenikih so bila v traktatu De Deo uno et trino in De Deo create et elevante predvsem v ospredju razna spekulativna vprašanja, kjer je bilo najbrž več filozofije kot teologije. Ta vprašanja stopajo danes bolj v ozadje. Namesto filozofskih vprašanj o dokazih za bivanje božje teologi obravnavajo bolj božje razodetje v Kristusu. Božje lastnosti niso več toliko spekulativna izpeljava iz božjega bistva, temveč razodetje iz božjega delovanja v stari zavezi in v Kristusu. Na mesto teološke metafizike stopa zgodovinsko razodetje, na mesto filozofskih pojmov o sv. Trojici delovanje sv. Trojice v svetu in bivanje sv. Trojice v nas, na mesto spekulacij o relacijah v sv. Trojici osebni značaj troedinega Boga v razmerju do človeka. Seveda tega ne smemo tako razumeti, kakor da bi teologi opuščali vsako dogmatično-spekulativno razlagljanje o Bogu. Gre le za to, da nakažem današnje poudarke in

dopolnilna, ki jih bogoznanci iščejo za poživitev in poglobitev teologije. V nauku o stvarjenju sveta teologi vedno bolj računajo z evolucijo, ne da bi pri tem kakor koli trpela verska ravnica o Bogu Stvarniku. Hkrati skuša sodobna teologija najti bolj jasne odgovore na vprašanje, kakšen pomen in kakšno vrednost imajo v božjem načrtu materialni svet, človeško telo, poklicno delo, zgodovinsko dogajanje, kulturni, tehnični in socialni napredek. Gre torej za neko teologijo vidnega sveta in zemeljskih dobrin, ki pa je še precej v začetnem stanju.

3. De Verbo incarnato. V sodobni teologiji postaja vedno bolj glasna zahteva, da v dno Jezusu Kristusu središče in izhodišče vse naše teologije, tako da bi bili drugi traktati le nekaki koncentrični krogi okrog tega središča. V kristologiji stoje v ospredju nekatera spekulativna vprašanja, kot n. pr. teološko razpravljanje o unio hypostatica, dalje bolj dinamično pojmovanje inkarnacije, ki da je že sama v sebi odločilnega pomena za odrešenje sveta. Vedno bolj pa posvečajo teologi pozornost Kristusovi konkretni zgodovinski osebi, in to ne samo v zvezi s spekulativnimi vprašanji, kot n. pr. visio beatifica ali vprašanje božje in človeške zavesti v Kristusu, ampak tudi Kristusovemu zemeljskemu življenju, njegovemu zgodovinskemu razvoju in delovanju, njegovemu skritemu in javnemu življenju. Ponovno se pojavlja klic po teologiji Kristusovega zemeljskega življenja, od koder bi dobili tudi boljših teoloških podlag za čiščenje sv. Srca Jezusovega in za pojmovanje Kristusove prčujočnosti v Cerkvi in v Evhariistiji.

4. De Ecclesia. Kot že omenjeno, nauk o Cerkvi vedno bolj prehaja iz fundamentalne v dogmatiko kot nujno nadaljevanje in dopolnilo nauka o Kristusu. Eklezijologija spada brez dvoma med najbolj razgibane teološke znanosti našega časa. Nekateri hočejo ravno v nauku o Cerkvi videti posebno značilnost sodobne teologije. Novi poudarki v nauku o Cerkvi se kažejo posebno v tem, da gre danes manj za zunanje, juridično in socialno gledanje na Cerkev, temveč bolj za njeno bistvo, za od Boga razodeto skrivnostno stvarnost, ki jo je mogoče le v veri pravilno dojeti. Štirje vidiki se pri tem medsebojno dopolnjujejo: Cerkev kot božje ljudstvo, Cerkev kot skrivnostno telo Kristusovo, ki je po nauku okrožnice *Mystici corporis* Pija XII. najgloblja oznaka za Cerkev, Cerkev kot Kristusova nevesta, kjer prihaja do izraza osebno razmerje kristjanov do Kristusa, in končno Cerkev kot prazakrament, iz katerega izvira vseh sedem zakramentov, ki so danj le v Cerkvi in brez katerih ni Cerkev.

V zvezi z naukom o Cerkvi so danes važna nekatera posebna vprašanja, bodisi zaradi posebnih časovnih razmer, bodisi zaradi razmer z drugoverci, kot n. pr. *extra Ecclesiam nulla salus*, kdo in kako je ud Cerkve, vprašanje cerkvene edinstnosti, teologija ekumeničnega gibanja in podobno. Znova in vedno bolj nujno se pojavlja vprašanje stanov v Cerkvi, v zadnjem času predvsem teologija laikov in njihovih nalog, v zvezi z bodočim koncilom teološka vprašanja o škofovi oblasti in o primatu.

5. De Beata Maria Virgine. Če bi kdo po številu in obsegu raznih publikacij presojal sodobno teologijo, bi morda dobil vtis, da je mariologija posebna značilnost sodobne teologije. Res je bilo v zadnjih 20 letih bogoslovno razpravljanje o Mariji izredno živahno in plodno, do česar so privedli tudi nekateri zunanji razlogi, posebno dogmatizacija Marijinega vnebovzetja in Marijino leto. Na drugi strani pa mnogi teologi ravno mariologijo precej kritično presojajo. Eden glavnih pomislekov je, da sodobna mariologija zapušča vtis, kakor da izgublja čut za prave proporcije in da je nauk o Mariji večkrat preveč iztrgan iz celote, iz celotne teologije in iz celotnega razodetja. Odtod prihajajo neka-

tere posebne zahteve, ki jih teologi skavljajo na sodobno mariologijo. Prva zahteva je, da Marije ne jemljemo izolirano, samo zase, ampak vedno v celotnem božjem načrtu odrešenja, vedno skupaj s Kristusom in s Cerkvijo. Druga zahteva je, da Mater božjo bolj ekleziološko pojmuje, da vidimo Marijo v njeni notranji povezanosti s Cerkvijo, kot predstavnico in mater Cerkve. Dalje je treba omeniti vprašanja, kot n. pr. Marijino pojmovanje devištva, Marijina vera, Marijino sodelovanje pri odrešenju, poleg številnih posebnih vprašanj, ki so jih v zadnjih letih načenjali razni teologi. Znano besedo: *De Maria nunquam satis*, teologi danes radi dopolnjujejo — *nunquam satis theologie* in zahtevajo več poglobitve in samokritike. Na splošno je mogoče reči, da med teologi, kolikor pridejo v poštev pri tem pregledu, ni posebnega navdušenja za nove dogmatizacije verskih resnic o Mariji.

6. *De gratia et sacramentis*. V sodobni teologiji se večkrat pojavlja očitnik, da je bilo dozvedanje pojmovanje milosti in zakramentov preveč predmetno in premalo osebno; da je včasih nastal skoraj vtis, kakor da je milost nekak mehanizem in zakramenti nekaki čarobni leki. Danes bogoznanci posebno poudarjajo osebni značaj milosti — milost je božja dobrohotnost do človeka, Bog se v svoji ljubezni skloni k človeku in človek mora v osebni pripravljenosti, v osebni veri in ljubezni sodelovati z milostjo. Zakramenti so organi srečanja med Bogom in človekom. V tem pojmovanju se zblížujeta katoliška in protestantska teologija. Značilno je za naš čas tudi močno poudarjanje ekleziološkega vidika pri zakramentih. Brez Cerkve ni zakramentov in tudi Cerkve ne brez njih, a to le v Cerkvi. Tudi posamezni zakramenti doživljajo v sodobni teologiji vedno večjo teološko poglobitev. Pri krstu stopa v ospredje socialni vidik, pri sv. birmi dolžnost apostolata, za sv. Evharistijo je značilno dinamično pojmovanje namesto preozkega statičnega, pri sv. pokorj poudarjajo religiozni in socialni vidik, v zvezi z duhovniškim posvečenjem je danes živo razpravljanje o splošnem duhovništvu laikov. Globlje teološko pojmovanje zakramenta sv. zakona, pri katerem se pozna tudi vpliv psihologije in moderne antropologije, ima velike posledice za moralke in pastoralke zakona in zakonskega življenja.

7. *De novissimis*. Traktat o poslednjih rečeh je ena najbolj priljubljenih, a hkrati tudi ena najbolj perečih in delikatnih tvarin v sodobni teologiji. Zastopniki sodobnega bogoslovja zahtevajo, da se iz tega traktata odstrani stara kozmologija in filozofija in da se teologija spet bolj jasno in dosledno opira na razodetje. Na tej podlagi se precej spremeni pojmovanje smrti. Smrt je zadnje in največje dejanje pokorščine do Boga, posnemanje Krstusa, osebno srečanje z Bogom, ne toliko le konec življenja kakor prehod v novo življenje. Sodba, posebno poslednja in vesoljna sodba, je odločilnega pomena za vse vesoljstvo, ne samo za posamezne duše. Pekel in nebesa niso kraji, ampak stanje v ločitvi oziroma združitvi z Bogom. Dalje poudarjajo teologi, da ima eshatologija izredno velik pomen za vso teologijo in da se moramo ravno v današnjem času tega bolj živo zavedati. Teologija in sploh krščansko življenje mora biti bolj eshatološko orientirano, eshatologija pa mora biti bolj kristološka, kajti Kristus bo sodil žive in mrtve, v njem se bo dopolnil božji načrt in po njem bosta prišla novo nebo in nova zemlja.

B. Moralke

Tudi v sodobni moralni teologiji je mogoče ugotoviti marsikaj novega, ne v vsebini sami, ne v respremenljivih božjih zapovedih, temveč v načinu in v metodi, pa tudi v novih vprašanjih in odgovorih, ki jih narekujejo nove časovne

razmere. Ker je moralka veliko bolj v stiku z življenjem, kakor dogmatika, se mora toliko bolj czirati na posebne potrebe in v nekem smislu „iti s časom“ in biti „sodobna“. Včasih je govora o krizi in obnovi moralne teologije v našem času. Stvar je treba pravilno razumeti. Pod vplivom različnih faktorjev moralka res išče novih potov, a ne v smislu revolucije, ampak v smislu globljih in jasnejših spoznanj bodisi moralnih načel samih, bodisi človeka, ali pa konkretnih razmer, v katerih človek živi.

Vzroki, da je prizadevanje za obnovo moralne teologije tako veliko, so predvsem naslednji: Najprej vpliv dogmatike. Danes je zahteva, da sta moralka in dogmatika tesneje povezani, splošna in v marsičem je že premagana stara ločitev v dve med seboj neodvisni vеди in vzpostavljena nekdanja notranja enotnost. Tako postaja moralka bolj teološka in manj juridična. Dalje se pozna na moralki vpliv sodobnih razmer, ki stavljajo nove naloge in nova vprašanja, o katerih nekdanji moralisti še niso dosti vedeli. Zaradi velikih sprememb v življenju je treba tudi marsikateri stari problem na novo razpisiti in nanj najti nov odgovor. Tretji vpliv na moralko prihaja od sodobne antropologije. Danes človeka bolj poznamo kot nekdanj in zato je vedno bolj nujna zahteva, da ga jemljemo bolj osebno, bolj diferencirano in bolj konkretno. Končno je treba omeniti še vpliv psihologije, posebno globinske psihologije in psihoanalitike ter psihoterapije. Te vede kažejo človeka kot moralno osebo v marsičem v novi luči, čeprav so ravno s temi vidiki združene posebne nevarnosti, na katere je pred kratkim (v juliju 1961) opozoril monarh sv. Oficija.

V sodobni moralki je mogoče govoriti o novih tendencah, o novih poudarkih, ki se kažejo predvsem v tehle smereh: 1. biblična orientacija moralke: manj Aristotela in stoicizma, manj filozofije in etike, več razodetja in evangelja v moralni teologiji. 2. Kristolška usmerjenost krščanskega življenja. Bistvo moralnega nauka je hoja za Kristusom, ki je možna le iz milosti. V moralki spet bolj izrazito poudarjajo nadnaravni cilj in nadnaravno usmerjenost. Lastno sodelovanje z vsemi naravnimi močmi je seveda potrebno, a vendar mora biti velika razlika med krščanskim idealom in gentlemanom naravnega humanizma jasno vidna. 3. Personalistično pojmovanje človeka in njegovih dolžnosti, ki predpostavljajo osebnostno odgovornost, namesto abstraktnih pojmov in zakonov. Tu se pozna vpliv eksistencialistične filozofije. Seveda preveliko poudarjanje konkretne in posebne situacije vsakega posameznika vodi tudi v skrajnost: in nevarnosti, n. pr. v situacijsko etiko, a vendar ne smemo prezreti pravih in zdravih elementov, ki so združeni s tem poudarkom. 4. Moralka naj bo manj negativno in bolj pozitivno usmerjena. Manj naj bo govora o grehu in več o čednostih, manj o prestopkih in več o idealih, manj o tem, kaj človek ne sme, več o tem, kaj je njegov vilj. Seveda tega ne smemo tako razumeti, kakor da bi sodobna moralka greh jemala manj resno ali ga celo prezirala. Gre le za poudarke večkrat posebno s psihološkega in pedagoškega vidika. 5. Osnovni princip moralke ni zakon in zapoved, ampak ljubezen. Pri izpolnjevanju vseh zapovedi je odločilna ljubezen. Cilj moralne vzgoje ni zunanji legalizem, ampak polnost življenja in ljubezni. To velja tudi za področje spolne morale. 6. Odločilnega pomena v moralnem življenju je osebnostna odgovornost. V sodobni moralki najdemo manj kazuistike in večje poudarjanje vesti in njene vzgoje, poudarjanje lastne odgovornosti in potrebo npravne dozorelosti, da je človek sposoben, da sam odloča in prevzame za svojo odločitev tudi odgovornost. Razni moralni sistemi stopajo v ozadje, veliko bolj pride do veljave epikurizma. 7. Končno je treba omeniti večje poudarjanje skupnosti in socialnega vidika v moralki. Čeprav je poedinec

vativni in starokopitni, čim ostreje odklanjamo vse novo, za vsakim pojavom takoj sumničimo krivoverstvo in modernizem in zahtevamo, da Cerkev vsako samostojno misel kakega teologa takoj cenzurira in obsodi. Odtod nastane v Cerkvi in v teologiji nezdravo ozračje, ki ovira pravo teološko razpravljanje. Nihče nima pravice, da vsakomur, ki je v teoloških stvarih, ki ne zadevajo dogem samih, drugačnega mnenja kakor on, podtika slab namen, mu očita necerkvenega duha in ga sumiči nezvestobe Cerkvi, sam sebe pa ima za edinega pravega spoznavca in branitelja čiste resnice.

Prav tako je napačno, če vse staro obsojamo in zavračamo in hlastamo za novotarijami samo zato, ker so nove, in če hočemo biti kar moč moderni in revolucionarni in to čim glasneje oznanjamo tudi pri laikih, ki o teologiji dosti ne razumejo. Treba je treznosti in previdnosti in mirnega presojanja. Predvsem ni prav, če kdo novim teološkim poizkusom, mnenjem in hipotezama daje takoj veljavo dogmatično definiranih resnic ali če jih trga iz celote, tako da izgube svoj pravi smisel.

Treba je torej najti pravo pot in zdravo sredino. Zanimanje za sodobno teologijo, tudi za to, kar je v sodobni teologiji „novega“, je naša resna dolžnost, ne zato, da svojo dosedanjo teologijo vržemo med staro šaro, ampak da jo dopolnimo, poglobimo, popravimo enostranost in samo ne okostenimo. A kdor se pri tem tako vede, kakor da pripravlja neko revolucijo, kaže, da pri njem nekaj ni v redu. Samo kritiziranje dosedanje teologije, kakor da bi bilo danes vse drugače in vse bolje, je vedno sumljivo, ker je samo v sebi nesmiselno. Kjer nastane vtis, da hoče kdo kolikor mogoče neodvisno od cerkvenega učiteljstva priti do „boljše“ teologije, kjer manjka prave ljubezni in prave pokorščine do Cerkve, tam teologija sploh ni mogoča.

Prave ljubezni in prave pokorščine do Cerkve, pravim. Morda smo sentire cum Ecclesia večkrat le preveč mehanično in zunanje pojmovali. Sentire cum Ecclesia pomeni živo zavest, da smo živi udje žive Cerkve, da moramo zato v Cerkvi in s Cerkvijo živeti, misliti, iskati, trpeti in se boriti, in to kot zreli kristjani, ki znajo tudi samostojno misliti in odločati. Slepa pokorščina, ki čaka samo na definicije in ukaze, ne more biti edina čednost. Govorjenje o „slepi pokorščini Cerkvi“ ima v nekih okoliščinah svoj pravi smisel in pomen. A tisti kristjani in predvsem tisti teologi, ki čakajo samo na povelja, da jih mehanično izvrše, ki so samo tedaj srečni, če jim osebno sploh ni treba misliti in sprejeti nase nobene odgovornosti in nobenega tveganja, niso najboljši kristjani in najbrž slabi teologi.

Za duhovnika v dušnem pastirstvu je važno, da jasno premisli in trezno presodi, kaj od takega, kar sam zase v sodobni teologiji študira, spada na prižnico, v verouk, v pogovor, v spovednico, in posebno še, na kakšen način je sploh mogoče o tem govoriti, ne da bi vzbudil nesporazumljenja ali morda celo pohujšanje. Kjer so že danes potrebne korekture, naj se to zgodi tiho in neopaženo brez vsakih slovesnih preklicov in oznanih. Sporna teološka vprašanja ne spadajo med vernike. Kjer pa je kakšno teološko vprašanje res nejasno, nimamo pravice, da tako govorimo, kakor da bi bilo vse jasno in dokazano. Take simplifikacije so vedno škodljive.

Naša naloga mora vedno biti, da se zanimamo za bistvena, važna in odločilna vprašanja in ne predvsem za tista, ki so morda posebno pikantna in se zde posebno moderna. Senzacionalnost je v teologiji vedno nezdrava.

Ravno pri našem stališču do sodobne teologije se bo pokazalo, če je naše

počimovanje Cerkve dovolj globoko in široko. V Cerkvi je vedno treba paziti na nevarnost judaizma, farizejstva in ločinstva. Tako hitro se lahko zgodi, da smo v svojem gledanju preozki, prebojazljivi, premalo katoliški, premalo široki in da premalo resno jemljemo resnico o svobodi otrok božjih — tudi v teologiji.

In končno: bodimo brez strahu za bodočnost. Cerkev je tudi danes pod vodstvom Sv. Duha. Zgodovina nam kaže, da je Cerkev prestala že vse drugačne krize kakor pa so težave v sodobni teologiji. Cerkev je dovolj trdna, da marsikaj prenese. Imejmo torej več vere in več zaupanja in spominjajmo se Gama-lielovega nasveta: Če je to od ljudi, bo razpadlo; če pa je od Boga, tega ne boste mogli uničiti. Bodimo brez strahu pred resnico! Resnica nas bo osvobodila. Zato bodimo pripravljeni, da resnico vedno in povsod sprejemamo, tudi če je proti našemu osebnemu nagnjenju in okusu. Bog je luč in resnica, Kristus pa je pot, resnica in življenje. „To pa je večno življenje, da spoznaš Tebe, edino pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.“ To je tudi zadnji smisel vse teologije.

PROBLEMI IZSELJENCEV

Janez Zdešar, Nemčija

Ni napak, da na prvem slovenskem pastoralnem tečaju v zamejstvu govorimo tudi o izseljencih, o njih problemih ter o duhovniškem delu in skrbi zanje. Kljub temu da ti bratje in sestre slovenske krvi žive daleč od domovine, so vendar izšli iz našega naroda, so zaupani skrbi slovenskih duhovnikov.

Tema, o kateri naj bi danes govoril, je precej obširna. Naj takoj v začetku omenim, da mislim govoriti le o izseljencih, ki žive v Evropi, natančneje, v njenem zahodnem delu. Zanimivo bi bilo vedeti kaj več o naših rojaki, ki žive n. pr. v Vzhodni Nemčiji in na Poljskem, a podatkov o njih nimamo. Vemo le, da so v ti dve deželi prišli kot žrtve nacističnega preganjanja in da jih je po vojni precej ostalo tam.

Pa tudi v Zahodni Evropi so države, kjer žive naši ljudje, a o katerih na žalost nimam podrobnejših podatkov. To velja za Španijo, Portugalsko, Dansko in Norveško. V referatu se bom zato omejil in govoril o rojaki v Angliji, Avstriji, Belgiji, Franciji, Holandiji, Italiji, Nemčiji in Švedski.

V prvem delu bi rad prikazal splošni položaj slovenskih izseljencev, v drugem pa pokazal slovenskega izseljenca — vernika, v tretjem delu pa nakazal problematiko duhovniškega dela med njimi.

1. SPLOŠNO O SLOVENSkih IZSELJENCih

a) osnovni podatki

Koliko Slovencev živi po Evropi? To je prvo vprašanje, ki ga vsak zastavi. Na žalost nanj ne moremo točno odgovoriti. Kolikor je znano, nobena evropskih držav ne vodi statistike o Slovencih, ker za nje obstajajo le „Jugoslovani“. Pa četudi bi take statistike bile, bi ne bile točne, kajti premnogo rojakov

je že sprejelo tuje državljanstvo. Če hočemo torej zvedeti število naših rojakov, smo navezani le na cenitve, bolj ali manj točne. V prej omenjenih deželah je danes najmanj 50.000 Slovencev:

Anglija	700	Holandija	600
Belgija	2.500	Nemčija	6.000
Francija	30.000	Švedska	500

Za Avstrijo in Italijo je težko dati veljavne podatke. A gotovo živi v obeh državah najmanj 10 tisoč rojakov.

Če bi prišteli k temu skupnemu številu 50.000 še 40 do 45 tisoč Slovencev, ki so po nemških statistikah prišli v Nemčijo med letoma 1880 do 1939, potem bi se število zvižalo na 90 do 95 tisoč.

Družin je relativno največ v Angliji, Belgiji, Holandiji in deloma Franciji, samskih mož in fantov največ v Nemčiji in Franciji. Dekleta so povsod, a v zelo nizkem številu.

Starostno razmerje je zelo različno. V Angliji, Avstriji, Italiji, Belgiji, deloma Franciji, zlasti pa v Holandiji prevladuje srednja življenjska doba, 40 do 50 let. Izrazito mlada generacija živi v Nemčiji, deloma Franciji. To so fantje okoli 25 let ali pa mladi pari.

Naši ljudje so se izseljevali iz domovine tja od 80 let prejšnjega stoletja. Najprej v Nemčijo na Vestfalsko, nato v kraje osrednje Avstrije in Italije. V letih med obema vojskama jih je odšlo največ v Belgijo, Francijo, Holandijo in Nemčijo, po drugi vojni pa kot drugi val našega izseljenstva v Avstrijo, Francijo, Italijo in Nemčijo, ter še Anglijo in švedsko.

Vzroki izseljevanja iz Slovenije so dokaj različni. Pred drugo vojno prevladujejo gospodarski motivi, po njej politično-gospodarski, v zadnjih letih pa tudi avanturizem mladih ljudi.

Kot tipični okraji naše domovine, od koder se je izselilo največ naših ljudi, veljajo štajerska, zlasti okolica Celja, Prekmurje ter Primorje. Najmanj je Gorenjcev, nekaj je tudi Dolenjcev in Notranjcev. Zanimivo je, da se v sedanji republiki Sloveniji delovna sila notranje doseljuje v industrijska središča, kot so Ljubljana, Kranj, Jesenice in druga, iz tistih krajev.

Proces izseljevanja se še vedno nadaljuje. Ljudje prebeže v Avstrijo ali Italijo, od koder se po večini izselijo v prekomorske dežele, kot so Kanada in Avstralija, nekaj pa se jih izseli v Francijo in Nemčijo, zadnje čase tudi na švedsko. Holandija in Belgija ne sprejemata več naših rojakov, vsaj na veliko ne.

Čeprav so Slovenci raztreseni po vseh kotih tujih držav, so se vendar polagoma ustvarila središča, kjer je najti večje število naših rojakov.

V Avstriji: Dunaj, Gradec, Trofaiach, Spittal ob Dravi.

V Angliji: London, Bedford, Bradford, Leeds, Rochdale.

V Belgiji: Eisden, Watersche, Zwertberg, Charleroi, Mons.

V Franciji: okraji Moselle, Meurthe et Moselle, Pas-de-Calais, La Machine, Bassin minière de Brassac, Loiret, Creuse, Normandie, — Paris, Nice, Marseille, Lyon, Lille, Nancy, — Région de Bordeaux.

V Holandiji: Heerlerheide, Hoenbroek, Eygelshoven, Lindenheuvel.

V Italiji: Trst, Gorica, Milan, Rim.

Na švedskem: Malmö, Halmstad, Göteborg, Västeras.

V Nemčiji: vse Porurje, zlasti Oberhausen in Essen, Stuttgart, München.

Kamor prdejo Slovenci, se hitro nauče jezika dežele, včasih še prehitro... V tem pogledu naši rojaki prednjačijo povsod. Druge narodne skupine, n. pr. Italijani in Španci, imajo pri sporazumevanju veliko večje težave.

Večina naših rojakov je brez državljanstva. Manjšina je ohranila jugoslovansko ali italijansko, nekateri pa so že sprejeli tuja. Večkrat se dogodi, da imajo starši jugoslovansko, otroci in vnuki pa že državljanstvo dežele, v kateri prebivajo.

b) izobraženost

Velika večina izseljencev ima le osnovnošolsko izobrazbo, zlasti tisti, ki so se izselili pred ali med obema vojnama. Med izseljenci, ki so prišli po drugi vojni, pa jih je že precej, ki imajo strokovne izpite in razne tečaje. Majhen je odstotek tistih, ki so dovršili gimnazijo ali celo fakultetne študije. Vendar se povsod najdejo kot posamezniki slovenski zdravniki, inženirji, univerzitetni profesorji in docenti ter operni pevci in plesavci.

Poseben problem je obvladanje materinščine. Ker ni bilo v njej dovolj izobrazbe, začno naši rojaki v materinščino mešati tujke, zlasti za strokovne pojme. Jezik se tako kvari in postaja ubožnejši, ker ne poznajo ustrežajočih domačih besed. Tu bi lahko priskočile na pomoč slovenske šole in tečaji, a jih je na žalost premalo: ena v Angliji, tečaji verouka v Franciji, slovenski nastop otrok v Belgiji. To je trenutno vse, kar je ostalo od deloma cvetočega slovenskega šolstva pred vojno, ko so imeli svoje učitelje in šolske tečaje v Franciji in Nemčiji.

c) gospodarski položaj

Na splošno lahko rečemo, da starejša generacija slovenskih izseljencev dela v poklicih, ki so jih imeli še v domovini. Mlajša generacija, ki se je izučila v drugih poklicih, je nasprotno prisiljena izvrševati dela in službe, ki jih doma ni opravljala. To pomeni konkretno, da so staronaseljenci večinoma rudarji (in v Franciji poljedelci), mladonaseljenci pa prav tako rudarji ali težaški pomožni delavci v metalurški stroki, čeprav so sicer izučeni: ključavničarji, mehaniki, mazarji, tehniki in podobno. Le v Angliji ter deloma v Belgiji, Franciji in Holandiji so si nekateri lahko poiskali zaslužek v izučenih strokah, bodisi v privatnih podjetjih, bodisi v tovarnah.

Opaziti je socialni dvig pri otrocih in vnukih staronaseljencev. Oče je bil rudar, sin je izučen strokovni delavec, vnuk inženir. To je splošen pojav. To pomeni seveda, da je tudi zaslužek boljši.

Plače so po vseh deželah prilično dobre in povsod boljše kot pa v domovini. Kdor varčuje in zna denar prav obračati, si lahko po nekaj letih opremi stanovanje in omisli reči, o katerih je v domovini samo sanjal. Takšno stanje seveda nima zgolj pozitivnih posledic, zlasti na švedskem ne, kjer je zaslužek relativno najboljši.

Stanovanjske razmere na splošno niso dobre. Precej rojakov stanuje po barakah in začasnih stanovanjih. Pa čeprav jih večina stanuje že po hišah, stanovanja niso nova, prav nasprotno, dostikrat več kot potrebna popravil. Da je temu tako, niso krive le uprave rudnikov in tovarn, temveč tudi rojaki sami,

ki nčejjo v boljša stanovanja, češ, da so predraga. Tako lahko več privarčujejo. — Lastne hiše imajo zlasti Slovenci v Angliji in Holandiji.

Zdravstvene razmere so podobne razmeram domačinov. Skoraj vsi rudarji, ki že desetletja delajo v jami, bolehalo na silikozi. Za mnoge mladonaseljence sta vzrok za beg pred rudnikom strah pred boleznijo in skrb za zdravje. Če le morejo, si rajši poiščejo bolj zdravo zaposlitev.

c) društveno življenje

Slovenci veljamo v svetu kot prijatelji in dobri organizatorji društvenega življenja. Včasih je ta ugotovitev veljala v polnem obsegu, danes gotovo ne več. Sicer so povsod med rojaki slovenska društva, zlasti tradicionalna rudarska sv. Barbare ter pevska društva, vendar zanimanje zanje, posebej pa aktivno delo, iz leta v leto pada.

Poleg verskih so tudi kulturnoprosvetna društva. Omeniti je treba predvsem folklorno skupino holandskih Slovencev, ki nastopa ne samo med rojaki, temveč nosi slovensko ime tudi med Holandce in Belgijce. Večkrat so že nastopili v radiu in televiziji.

Razveseljiv pojav je družabnost naših rojakov. Ne bo pretirana ugotovitev, da z upadanjem strogo organiziranega društvenega življenja raste družabnost na zabavnih večerih, skupnih izletih, romanjih, miklavževanjih, božičnicah itd. Bolj kot organizirano življenje privlačuje družabnost, ki se spontano pojavi, a seveda lahko prav tako spontano izživi.

Na žalost si moramo kljub naporom in marljivi aktivnosti prenekaterih članov slovenskih izseljenskih društev priznati, da njih delo ne obseže vseh rojakov in da je zato vpliv nanje premajhen. Lahko si predstavljamo, da so težave društvenega življenja med izseljenci večje kot pa v farah rednega dušnega pastirstva. Ni dovolj izobraženih ljudi, razdalje so prevelike, predvsem pa različne izmene tovarniškega ali rudniškega dela ovirajo redne in točne sestanke.

Upadanje smisla za društveno življenje se opaža najbolj med mladonaseljenci. Prisiljena organiziranost v domovini in izrabljanje organizacij za namene, ki niso pomenili notranjo obogatitev njih članov, sta mlade slovenske ljudi v tujini pripeljala do tega, da z nezaupanjem gledajo na vse, kar diši po organiziranju, komandiranju in vezanosti. Rajši se zapro vase in čakajo, da se bo kaj zgodilo, od česar bi imeli korist.

Nelepo vlogo igrajo v življenju naših rojakov jugoslovanski konzulati. Namesto da bi podprli delo slovenskih ljudi in njih napore, se gredo rajši socializem. Kdor je njihov, lahko računa na pomoč, ta bo dobil vizum za obisk v domovino. Kdor ni pristaš nove socialistične Jugoslavije, dostikrat vizuma ne bo dobil, ali pa bo drugače zapostavljen. Tako zadržanje konzularnih oblasti lahko mirno imenujemo diskriminacijo. Poleg vsega jugoslovanske konzularne oblasti ne smatrajo za potrebno, da bi našim rojakom na njih dopise in prošnje odgovarjale po slovensko, rajši v znamenju enotnosti v srbsčini. Žalostna je ugotovitev, da slovenski živelj v tujini od predstavnikov vlade ne dobi tiste zaščite, ki ji gre. Naj bi že vendar lepo reklo o enakopravnosti ne glede na politično prepričanje našlo svoje uresničenje. Želimo, da nas napovedana nova ureditev teh zadev od jugoslovanskih oblasti ne bo — kot že tolikokrat — razočarala.

d) narodna zavednost

V tesni zvezi z društvenim življenjem naših rojakov je vprašanje narodne zavednosti slovenskih ljudi v tujini. To vprašanje je za nas boleče, dostiokrat tudi zato, ker na stvar gledamo skozi očala tihih želja, namesto da bi resnici in stvarnosti pogledali v oči. O teh rečeh bi rad jasno govoril, čeprav se zavedam nevarnosti, da bi me napak razumeli.

Slovenski ljudje v tujini izgubljajo narodno zavest. To je dejstvo, ki ga ugotovljamo dan za dnem. Noben poznavavec razner še ni drugače trdil. Ugotovitev je torej nesporna, od vseh priznana. Razlike v mišljenju pa se pokažejo, ko začnemo to dejstvo vrednotiti. Ali je ta pojav nekaj nujnega, je naraven, je opravičen, ali pa je morda nekaj nenravnega, nemoralnega, samo v sebi zlega?

Izgubljanje narodne zavesti, proces integracije v tuji narod, kjer naši ljudje razkropljeno žive morda že v drugi ali tretji generaciji, je nekaj naravnega. Ne v smislu, da bi naši ljudje morali zavestno ta proces priličenja sami v sebi pospeševati in težiti za tem, da se čimprej dovrši — v določeni pogojih bi nekaj takega lahko bilo celo nemoralno — temveč v smislu, da do tega pride samo po sebi iz razlogov, ki so procesu asimilacije postavljeni od zunaj, ne da bi ga kdor koli pospeševal.

Ni primera v zgodovini, da bi 50.000 ljudi, razkropljenih med 200 milijoni ljudi tujih jezikov in kultur, obdržalo skozi generacije svoj jezik, svojo kulturo, svoje narodno čutenje in zavest. Skupek razlogov: šolanje v tujih jezikih, vsakdanje občevanje s tujimi ljudmi, razpršenost in oddaljenost vseksebi, možnostve in ženitve s pripadniki tujih narodnosti, zlasti pa pomanjkanje proporcionalnega zastopstva vseh socialnih plasti nekega naroda med izseljenci, so tako močni in nujni naravni činitelji, da se jim, gledano v rodovih, nihče z uspehom ne more zoperstaviti.

Seveda je razumljivo, če ta proces občutimo kot zmanjševanje narodnega telesa, kot izgubo njegove krvi, da ga obžalujemo, da ga hočemo zavreti. A to občutje se mora umakniti spoznanju, da se želje po drugačnem teku stvari ne bodo uresničile, dokler bodo slovenski ljudje prisiljeni izseljevati se in živeti v tujih deželah. Kajti asimilacija in integracija naših rojakov v tuje narode je posledica hujšega, globlje zakoreninjenega zla, ki sega nazaj v čase rajneke avstroogrške monarhije: ne cesarsko-kraljevska oblast, ne srbska diktatura Petrov in Aleksandrov, ne voditelji nove Jugoslavije niso znali ali niso hoteli in nočejo ustvariti v slovenski domovini, tako bogati in polni marljivih ljudi, pogojev za harmoničen napredek ter razvitje gospodarstva in svobode. Le slovenska domovina, ozemeljsko neprikrajšana in pod vodstvom ljudi, ki bi se zavedali, da morajo kot voditelji naroda narodu služiti, bi bila sposobna zavreti izseljevanje in s tem krvavitev in izgubo narodove krvi. V neupoštevanju teh dejstev leži naše zlo.

Iz načela, da je proces asimilacije in integracije razpršenih slovenskih ljudi med in v tuje narode lahko nekaj moralno opravičenega, ne sledi, da je delovanje za čimdaljše ohranjenje narodne zavesti med izseljenci moralno neopravičeno. Prav narobe je res! Tako delo je lahko v posebnih okoliščinah pravna zapoved, pravna zapoved zlasti tedaj, ko je tako delo — to se pravi: poudarjanje slovenske nacionalne zavesti, prikazovanje slovenskih kulturnih dobrin, buditev narodnega ponosa in zanosu z raznimi kulturno-prosvetnimi prireditvami in institucijami — edino sredstvo harmoničnega vraščanja in preraščanja osebnosti v tuje okolje. Preden bodo slovenskih izseljencev otrok otroci postali Francozi ali Belgijci,

jim je treba vedno znova vcepljati zavest, da se da tak proces brez psihičnih motenj in ovr doseči le, če se vraščanje v novo okolje vrši na temelju slovenskih kulturnih dobrin. Kdor to prezre in prezira, ta ruši in zanikuje lastno preteklost, ki ga je nosila, v kateri in iz katere je živel. Zanikanje lastne preteklosti, hranjenje iz preteklosti očetov in dedov, pa pomeni vedno duhovni samomor. Tak človek se nikoli ne bo mogel dvigniti do osebnostne uravnovešenosti in polne veljavnosti. V njem bo vedno nekaj zrušenega in uničenega. Preprečitev takih duhovnih in duševnih motenj in zasek je ena velikih nalog slovenskih izseljenskih duhovnikov.

A da se prav razumemo: kakor je proces asimilacije in integracije razpršenih slovenskih ljudi v tuje narode lahko nekaj moralno opravičenega, ker naravno bolj ali manj nujnega — iz razlogov, ki sem jih zgoraj navedel — prav tako je nekaj nemoralnega, kadar ti isti pogoji in te iste razmere vladajo na ozemljih slovenskih manjšin v zamejstvu, kjer slovenski človek poje zemljo s svojim znojem že več kot tisoč let. Slovenski izseljenci v Evropi in svetu niso strnjeno naseljeni, niso manjšina v pravem pomenu besede, ne več kot tri generacije so tam. Kjer pa je slovenski človek ogrožen v narodnostnem obstoju na lastni zemlji, tam, kjer je naseljenec, in ne izseljenec ali doseljenec, tam pa je sveta dolžnost vseh odgovornih, tako Cerkev kot države, da te raznarodujoče činitelje odpravi, da narodne manjšine s posebnimi zakoni zaščiti in jim omogoči ne le obstoj, temveč tudi razvoj.

II. SLOVENSKI IZSELJENEC — VERNIK

a) moralne razmere

Takoj v začetku naj pribijem dejstvo, da je slovenski človek v tujini znan kot pošten in zanesljiv. To dobro ime so nam zaslužili zlasti naši staronaseljenci po Nemčiji in Franciji. Tega dejstva tudi ne spremene razni izgredi in nepoštenosti, ki so jih zagrešili naši mladenaseljenci. Bilo je nekaj razgrajanj, celo pobojev, ki pa jih je večina obsodila kot škodljive slovenskemu imenu. Tega dejstva tudi ne spremeni okoliščina, da so naši mladi ljudje, fantje in možje, velik del svoje mladosti preživeli v domovini, kjer je bilo komolčarstvo, goljufanje in gospodarski kriminal v letih po vojni zelo razširjeno. Slovenec je ostal in je še vedno v svoji substanci pošten človek. (Seveda se zavedam, da tu uporabljam besedo „poštenost“ bolj v smislu, kot jo n. pr. pojmuje policija, in ne toliko, kot ta krepost velja pred Bogom.)

Moralno stanje je na splošno boljše med staronaseljenci ter v državah, kjer živi manj Slovencev, to so Belgija, Holandija, Anglija. Zlasti v Holandiji so skoraj zavidljive razmere.

Nekaj socialnih slabosti je razširjenih povsod: pitje je menda Slovencu prirojeno, ne pručeno. Zato so bili v tem pogledu naši fantje na švedskem veliki reveži: do nedavnega je bilo tam uživanje alkohola prepovedano. Pomagali so si tako, da so ga na skrivaj prithotapili in na prireditvah pilj v straniščih... Pijančevanje je najbolj razširjeno med rudarji, ki še stanujejo skupaj po barakah. Tam piva ne pijejo po kozarcih ali steklenicah, temveč po zabojih, 20 steklenic...

Druga napaka je zapravljanje in njen čudni korelat — pretirano varčevanje. Pa gre menda oboje z roko v roki. Saj se zapravlja ne da, kjer ni denarja. Bili so primeri, da je mladi fant cele mesece potrošil malenkost denarja za najnujnejše,

a čez pol leta je imel svoj, četudi rabljen avto. Nato se je seveda z njim dal slikati, sliko poslal domov — in čez tri mesece so že bili fantje iz njegove vasi pri njem v Nemčiji. Želja po avtomobilih in motorjih jih je zapeljala.

Avtomobili imajo sploh posebno zgodovino. Poznam fanta, ki si je po nekaj mesecih prislužil avto. Po letu dni je opazil, da mu žre preveč denarja. Prodal ga je in kupil motor. Pa se je fant z njim zaletel, imel velike izdatke in še sitnosti s policijo, pa se je zaradi tega odločil za novo kolo. Pa je spet imel smolo: nekdo mu ga je ukradel. Končno je od kolega Nemca kupil za 15 mark rabljeno kolo, ki mu že dve leti dobro služi...

Tretja napaka je razbrzdanost mladih fantov, kjer koli pač že so. Prva leta jih je po več sto stanovalo skupaj, stika s tujerodnim okoljem ni še bilo, pa je osamelost marsikoga zapeljala, da se je vrgel v spolno izživiljanje: obiski javnih hiš, flirtanje, neresna znanja in razmerja z ženskami. Kolikor se tu še da govoriti o časti naših fantov, lahko navedemo vsaj olajševalno okoliščino, da niso zapeljevali toliko fantje kolikor tujerodna dekleta, zlasti na švedskem. Skozi okna barak so jim lezla v sobe in se jim udinjala.

Zakonsko in družinsko življenje je na splošno morda boljše kot domačinov. To sicer pred Bogom ne opraviči, a je vendarle znak, da so naši slovenski ljudje bolj naravni in jim zakonska in družinska vez pomeni več kot njih pokvarjenemu okolju. Polno je sicer primerov civilne poroke, a to se dogaja bolj iz verske in moraine zanemarjenosti kot iz protiverskega prepričanja. V večini primerov ni nobenih težav, da se zakon sanira, če duhovnik na primeren način skuša stvar urediti.

Resna težava in moreč problem pa so mešani zakoni, narodno mešani, a še bolj narodno in versko mešani zakoni, zlasti v Nemčiji in na švedskem. Duhovnik stoji včasih pred težkimi odločitvami.

Hudo je tudi, da se naše družine branijo otrok. Če že v rednih razmerah toliko zakoncev socialna in gospodarska indikacija zavajata v greh, koliko težje je za naše ljudi, ki pridejo na tuje, začno iz nič novo življenje, kjer je prva leta vse neurejeno in nič stalnega. Junaška vera in duhovna usmerjenost bi tu edini lahko pomagali, a kaj, ko te tako primanjkuje.

Življenjski materializem ni tipičen le za naše rojake, vsi tožimo o njem. Zato o tem ni treba izgubljeni besed. A da morda le še ni vse izgubljeno, še več, da mu ni vsakdo podlegel, priča dejstvo, da naši rojaki s pošiljkami in denarjem podpirajo svojce v domovini, veliko od njih celo redno in izdatno. To je lepa lastnost, ki se jo splača podčrtati. Morda igra pri tem svojo vlogo tudi znana kranjska baharija, češ, bom pokazal, kaj vse imam in premorem. A če ta baharija služi dobremu, morda le ni vse tako hudo...

Želja in hrepenenje po domovini je v naših ljudeh močno. Zlasti prvo leto v tujini je leto krize in domotožja. Polagoma pa se rojaki znajdejo. Delo, družba in tuje okolje jih duševno tako zaposle, da ni več časa za razmišljanja in sanjave in tuje. Skrb zase, za družino, za gospodarski dvig premaga domotožje. To ne pomeni, da bi slovenski ljudje v tujini na domovino pozabili, le čustveno razmerje se polagoma umiri. Zavest boljših življenjskih pogojev jih utrdi v spoznanju, da je njih mesto kljub nevesečnostim tujina in ne domovina. Radi bere članke o domovini, gledajo slike, poslušajo in naročajo pesmi preko ljubljanskega radia, a naučili so se razlikovati med domovino, to je svojim rojstnim krajem, svojci in znanci, in trenutnim režimom.

Nekaj pa je, oziroma ostane na žalost v večini naših izseljencev, pri staronaseljencih skoraj prav tako kot pri mladonaseljencih: čut manjvrednosti, ne toliko zaradi narodnosti, kolikor zaradi družbene in družabne izolacije v tujem okolju. To je izredno močan socialno-psihološki faktor, ki naše ljudi najbolj žene v asimilacijo. Na vse načine skušajo doseči, da bi jih okolje sprejelo medse. Dokler tujerodna okolica v njih vidi tužce, je to nemogoče. Logična ali nelogična posledica tega je, da skušajo zabrisati vse, kar jih kot tužce izdaja. Seveda se pri tem odrečejo tudi vrednotam, ki bi jih notranje dvigale in omogočile, da bi se asimilacija in integracija izvršili harmonično, brez rušenja nekdanjih narodnih in osebnostnih vrednot.

b) verske razmere

Med slovenskimi rojaki v tujini so verske razmere dokaj različne. Če smemo versko življenje izraziti s številkami, potem so razmere najboljše med izseljenci v Spittalu na Dravi, kjer vsaj 80 odstotkov opravi velikonočno dolžnost in je letno 7500 obhajil. Te številke presežejo le še Slovenci v Holandiji, kjer velikonočno dolžnost opravijo domala vsi. V Belgiji opravi velikonočno dolžnost 30 odstotkov, Slovenci v Gradcu in na Štajerskem 50 odstotno, v Angliji 40 odstotno, drugod precej manj. Najslabše je v Nemčiji, kjer svojo dolžnost opravi komaj 10 odstotkov.

Udeležba pri nedeljski maši je prav tako zelo različna. Težko je ugotoviti, v kakšnem številu naši rojaki obiskujejo maše v tujih župnijah. V krajih, kjer so naseljeni že desetletja, odstotek gotovo ni majhen. K slovenskim mašam prihajajo v Angliji 60 odstotkov, približno toliko v Belgiji in Holandiji ter Franciji v krajih, kjer so stalni slovenski duhovniki, Nemčija je s 4 odstotki na zadnjem mestu.

V katoliških organizacijah in društvih tujih fara sodelujejo predvsem staronaseljenci. Med mladonaseljenci tega ni opaziti.

Mohorjeve knjige so med izseljenci precej razširjene. Tudi mladonaseljenci, kar začudi. Šaj so dostikrat pisane in izdane take, da mladega človeka, prepojenega z materialističnim duhom, ne morejo privlačiti. Mislim, da je to treba razložiti s tradicionalno zavestjo slovenskega človeka, ki so mu mohorjevke skozi desetletja bile skoraj edino branje. Brali so jih dedi, brali so jih starši, berejo jih tudi še sinovi.

Izmed verskih in katoliških časopisov je najbolj razširjena Naša luč. Menda ima med vsemi slovenskimi verskimi in katoliškimi mesečniki v zamejstvu najvišjo naklado. Zato je tudi nje vpliv na rojake nenadomestljiv. To je njihovo glasilo, s poročili o njih življenju, njih žalostih in radostih. Želeti bi bilo, da bi se še bolj razširilo, da bi ga podprli s še tehtnejšimi in še bolj privlačnimi članki.

Razen domačih časopisov — med njimi naj omenimo Rodno grudo, glasilo Izseljenske Matice v Ljubljani, ki ga rojaki malo bero in še to bolj zaradi lepih slik — je mnogo rojakov naročenih tudi na tuje verske časopise, v Angliji n. pr. 40 odstotkov.

Verska poučenost je skromna, zlasti novonaseljenci ne poznajo kaj prida svoje vere. Vendar jih ne smemo obsojati. Ti mladi ljudje so se rodili tik pred vojno, nacistična okupacija je onemogočila verski pouk. Kako je danes v domovini, pa vsakdo ve. Niso sami krivi, da je stanje tako nezadovoljivo.

Zanimivo pa je, da tuje okolje v posameznih primerih na naše rojake celo

dobro vpliva. Če so naseljeni v deželah in krajih, kjer imajo katoličani močne pozicije, se dober vpliv nehotе in nevede tudi nanje prenaša. Tako si je delno razlagati razmeroma najboljše versko in moralno stanje naših rojakov v Holandiji.

Verske razmere med rojaki so na sploh boljše tam, kjer jih manj skupaj živi, kjer so se gospodarsko že usidrali, ter tam, kjer žive starejše generacije in družine. Kjer teh okoliščin ni, je versko stanje slabše. Vendar pa so tudi v neugodnih razmerah kljub vsemu za verske reči še vedno dostopni. Le redki so, ki bi Cerkev in duhovnike zavračali ali jih celo sovražili. Kadar je sila največja, tedaj spet najdejo k duhovniku, pa čeprav le za pomoč v materialnih težavah. Duhovnik nanje najlaže vpliva — malo čudno se sicer sliši to naštevanje — kadar so bolni, kadar so v zaporu, kadar so okajeni in pa v času pred poroko. Pa je menda vsem tem prilikam skupno, da mehčajo človeško srce. Gratia supponit naturam...

Kako alkohol ljudi lahko še preveč omehča, najlepše osvetli primer, ki sem ga doživel letos za veliko noč. Blizu Essena živi skupaj kakih 10 fantov. Sklenili so, da gredo po dolgih letih vsi in skupno k spovedi. Razumljivo, da so se bal, ko pa cerkve že tako dolgo niso od znotraj videli. Zato so šli po korajžo — v gostilno! Pili so ga v soboto, pili v nedeljo dopoldan, popoldne prišli k maši, a k spovedi ne. Si niso upali, ker so bili že preveč okajeni...

Preidimo od alkohola na resnejše reči!

Velika ovira za močno versko življenje je v naravnem oziru pomanjkanje čuta za skupnost, občestvenost. Naši rojaki so družba, razbita na atome. Ornelil sem že, kako na tem trpi organizatorno življenje. Na verskem področju so posledice takega stanja še očitnejše. Skupne nedeljske maše sicer posredujejo subjektivni občutek in objektivno rast v božje ljudstvo, a kaj ko so naši rojaki tako raztreseni, da se te maše lahko vrše le na krajih, kjer jih je več skupaj. Večina ima možnost za slovensko nedeljsko mašo le enkrat v mesecu ali še r.anj. Ker se ne snidejo pogosto, se tudi ne poznajo med seboj. Občestveno versko življenje ne more zacveteti, oziroma se razvija le v ozkih mejah.

Druga psihološka ovira za vernost se kaže pri mladonaseljencih, ki so svojo mladost preživeli v komunistični družbi. Njih razumska sposobnost je enostransko razvita v materialistično racionalistično razumnjekarstvo. Veljajo in cenijo se le dejstva, to kar se vidi in se da zmeriti, kar se da razvidno dokazati. Vse drugo je zanje misticizem. Pod vplivom komunističnega žargona ne poznajo skoraj več besede vera, temveč religija, kar pa pri njih pomeni isto kot neko nedoločno čustvo za nje nedokazanega onstranstva.

Tretja psihološka ovira vernosti je prav tako značilna za mladonaseljence: brezciljnost življenja. Idealov ni, cropala jih je socialistična družba. Kar je še ostalo, je pobrala tujina. Tavanje, brezperspektivnost njih osebnega življenja se prenašata na versko področje. Smisel za oklenitev razumsko spoznanih ciljev upada. Brezvoljnost, predajanje trenutnim željam, zadoščanje trenutnim užitek: s tem je napolnjeno in izpolnjeno njih življenje.

V tem pa se tudi že kaže zadnja, največja psihološka ovira za vernost mladonaseljence: pomanjkanje zmožnosti za ljubezen. Pot do bližnjega je presekana, poedinec vidi le sebe. Prava, plemenita ljubezen, ki naj bi bila gonilna sila vsega notranjega in zunanjega življenja, izginja. Nađomešča jo korist.

Razumljivo je, da iz takih psiholoških osnov ni pričakovati podvigov za intenzivnejše in globlje versko življenje.

III. DUŠNOPASTIRSKO DELO MED IZSELJENCI

a) splošni položaj

Med slovenskimi rojaki v Zahodni Evropi deluje 18 izseljenskih duhovnikov: po eden v Italiji in Angliji, po dva v Avstriji in Belgiji, od koder eden oskrbuje tudi holandske Slovence, 4 v Nemčiji, 8 v Franciji. Prvi naši pionirji so prišli med rojake že v tridesetih letih, zadnji je prišel leta 1960.

Začetek je bil povsod težak. Ni še bilo cerkvene zakonodaje, ki bi urejala položaj izseljenskega duhovnika. Lastno vzdrževanje, prostori za stanovanje in urad, uporaba tujih cerkva za Slovence, razmejitve delavnega okoliša med tuje-rodnimi in domačim duhovnikom, vse to so bila vprašanja, ki jih je novodošli slovenski izseljenski duhovnik moral sam urediti. Če so mu bile krajevne cerkvene in civilne oblasti naklonjene, je še nekako šlo. A kjer razumevanja za specifične potrebe dušnopastirskega dela v materinščini ni bilo, so nastajale težave, ki jih je bilo moči premagati šele v letih potrpežljivega dela in trpljenja. Da ta zadnja beseda o trpljenju ni pretirana, dokazuje primer našega sobrata, ki je bil v letih po vojni prisiljen delati v tovarni, da je lahko preživel sebe in pomagal rojakom!

Šele apostolska konstitucija Exul familia pokojnega papeža Pija XII. iz leta 1952 je uredila položaj izseljenskih duhovnikov po svetu in njih delovanja med rojaki. Skrb za izseljence po svetu in za njih duhovnike je sedaj naložena konzistorialni kongregaciji v Rimu, ki vodi vse, kar zadeva duhovno blaginjo izseljencev. Kongregacija potrjuje, imenuje, premeša in odstavlja izseljenske duhovnike, izbira in postavlja direktorje izseljenskih duhovnikov, jih vodi in nadzira. V ta namen je kongregaciji dodeljen poseben delegat, ki vodi vse te posle. Vrhovni izseljenski svet je pomožni organ konzistorialne kongregacije sestavljen iz asesorja iste kongregacije kot predsednika, iz delegata kot tajnika, iz direktorjev, ki po nalogi krajevnih škofov skrbijo za izseljence v posameznih državah, ter iz nekaterih duhovnikov raznih narodnosti, ki živijo v Rimu.

Naloga izseljenskega duhovnika je po konstituciji Exul familia, da opravlja dušnopastirsko delo med rojaki pod vodstvom krajevnega ordinarija in delooblah konzistorialne kongregacije z jurisdikcijo in personam, ne in territorio, in sicer kumulativno s krajevnim župnikom. Njegova jurisdikcija je omejena do prvega rodu, to se pravi, do otrok današnjih izseljencev. Izseljencu pa daje konstitucija pravico, da v verskem življenju izbira med svojim domačim duhovnikom ali pa tuje-rodnim krajevnim župnikom.

Konstitucija je torej uredila pravni položaj izseljenskih duhovnikov in njih delo. To je velik napredek, saj so bili izseljenski duhovniki dostikrat zapostavljeni. Sedaj so enakopravni s tujimi duhovniki.

Vendar bi bilo želeli, da bi se uredilo tudi gmotno vprašanje izseljenskih duhovnikov. Na žalost je ta skrb prepuščena brez tozadevnih naročil volji ali nevolji krajevnih ordinarijev. Tako živijo nekateri sobratje še danes brez rednih mesečnih dohodkov, navezani na prispevke vernih rojakov in mašnih intencij.

Druga pomanjkljivost pa je dejstvo, da škofje nekaterih držav omenjeno konstitucijo ne priznajo za obvezno tudi v svojih deželah. V Avstriji je položaj nejasen, prav tako tudi v Angliji in Italiji. Brez pridržkov je konstitucijo priznal nemški episkopat ter vsaj delno francoski in belgijski.

Zato so tudi osebnostni stiki med izseljenskimi duhovniki in domačim klerom boljši in celo prisrčni tam, kjer se je lahko konstitucija polno uveljavila. Drugod pa na izseljenske duhovnike le preradi gledajo kot na nezaželene prišeke, ki motijo redno župnijsko dušnopastirsko delo. A da bomo pravični: veliko zavisi od

pravilnega dela in nastopa posameznega izseljenskega duhovnika. Iskrenost in polno medsebojno priznanje pravic domačega in tujega klera so najboljše poročstvo vzajemnosti.

b) duhovnikovo delo

Glavno opravilo izseljenskega duhovnika ni: voziti se z avtom — kakor tudi misijonarja ne: nositi brado! Dejstvo, da je izseljenski duhovnik v nekem smislu eksempten, prerado zapelje do romantičnega gledanja nanj. Ima svoj avto, gre in pride, kadar hoče in kamor hoče, nihče ga preveč ne nadzira, vez odgovornosti do nadrejenih cerkvenih oblastj je de facto precej rahla. Vse te „svoboščine“ lahko posredujejo vtis, da zadeva z izseljenskimi duhovniki le ni tako hudo resna...

Stvar je precej drugačna. Izseljenski duhovnik ima dela, kolikor ga hoče. Ta čudna resnica je kriva, da se lahko okoli njega ustvari videz garača mučenca, ali pa nasprotno bolj lahkotnega spoznavavca ne-škofa. Ker pa je resnica, kot tolikokrat, v sredi, bo proprium kot karakteristika izseljenskega duhovnika — commune apostolorum et evangelistarum...

Dela ima torej, kolikor ga hoče. Če bi se izseljenski duhovnik omejil le na celebriranje maše in persolviranje brevirja, na zelo redko spovedovanje in previdenja, potem bi njegovo življenje bilo kaj lahko in brezskrbno. Saj drugega striktno duhovniškega dela nima. Pa tudi veroučnih ur večinoma nima, nima kaj dela s cerkvenimi organizacijami. Ne upravlja cerkvene imovine, ni mu treba skrbeti za cerkev in župnišče. Njiv, travnikov in gozdov, pa morda še čebelic nima.

Ima pa nekaj, kar drugi duhovniki po farah nimajo: svoje vernike, v tujem morju desetine in stotine kilometrov naokoli raztresene. Vernike, ki so brez domovine, brez zastopstev pri oblasteh in uradih, prepuščene samim sebi, ki so zapustili okrilje svojih družin, ki se v tujini ne znajdejo, ki se le z muko vraščajo v novo domovino. In tem ljudem je treba pomagati, pomagati vsem. Treba je z njimi iskati po policijskih uradih dovoljenja za bivanje, treba je posredovati pri stanovanjskih uradih, pri rudniških in tovarniških upravah, po bolnišnicah in sodiščih. Treba jim je prevajati cele kupe dokumentov v jezik dežele, kjer bivajo, urejati pokojnine, pisariti vloge in prošnje na oblasti in ne nazadnje odgovarjati na stotine pisem, katerih skoraj vsako je nova prošnja in nov klic po pomoči ter pojasnilih. Celo iz Slovenije prihajajo taka pisma. Moj kolega je zadnjič prejel pismo neke žene iz Dolenjske, ki ga sprašuje, ali je res smrtni greh uloviti sosedovo kokoš, ki hodi na njih njivo zobat, jo zaklati in pojesti. Ona tega nima za smrtni greh, pač pa so tega prepričanja njih duhovni gospod, ki so zelo strogi in baje doktor svetega pisma...

Ne striktno duhovniško, temveč karitativno in socialno delo je tisto opravilo, ki izseljenskemu duhovniku jemlje največ časa in moči. Vsega tega bi mu samo po sebi ne bilo treba upravljati — zato sem rekel, da ima dela, kolikor ga hoče — a vse to rad naredi. Še bolj pa bi bil izseljenski duhovnik vesel, če bi več rojakov redno prejelo zakramente. Saj je končni cilj slehernega dušnopastirskega dela: milost božja v srcih vernikov.

Najboljša metoda, da se doseže ta cilj, so obiski družin in fantov po samskih domovih. Šele v osebem razgovoru se dostikrat poruši tisti zid nezaupanja, nerazumevanja in prikritih predsodkov, ki brani milosti prihod v srca. Osebni razgovor pa polagoma odkrije rano, tisto duševno travmo, zaradi katere trpi toliko rojakov. V premnogem izseljencu, zlasti mladem, je nekaj, kar mu je bilo

zadnji povod, da je zapustil domovino. In tisto nekaj nihče rad ne prizna, skriva in zavija ga v globine notranjosti. To so družinski prepiri, nezakonsko rojstvo, nezakonski otrok, manjši civilni ali tudi kriminalni prestopki, tožbe in pravde, razočaranja v ljubezni, zakonska nezvestoba. Gotovo so bežali pred režimom, a prenekateri je bežal sam pred seboj. Toda tudi v tujini sebi uiti ne more. Zato pa celo samomori niso tako redki, prav tako duševna obolenja. Tu je pravo mesto za duhovnika, v takih polczajih lahko veliko dobrega stori. Škoda, da jih je tako malo, ki bi se duhovniku razkrili. Šele nemogoč položaj in dokončna strtost jih privede do njega. A tedaj je mnogokrat že prepozno.

c) Duhovnik — izseljenec

Pa se ozrimo za konec še na izseljenskega duhovnika, ki je in kolikor je tudi sam izseljenec. Več stvari ga označuje in obenem razločuje od duhovnikov, ki delajo v svojih domovinah na domačih farah.

Prav gotovo ima izseljenski duhovnik več prilike — razmere ga k temu silijo — da sam v sebi aktualizira in živi biblično besedo, da smo na tej zemlji popotniki in tujci, Provizoričnost, v kateri se nahaja, neurejene razmere, v katerih pogosto živi, delo med ljudmi, ki so tuji v tuji deželi, vse to ga napeljuje, da gleda ne vse dogajanje z zavestjo, da domovine na zemlji pravzaprav ni, da so naša domovina nebesa. Občutek nestalnosti je sicer dostikrat boleč. Kako si včasih zaželi urejenosti in zasidranosti! Pa ga že njegov potni list in stalno podaljševanje dovoljenja za bivanje v tuji državi spominja, da ni državljan nobene države. Toliko bolje zanj, če to stanje, v katerem pač mora živeti, vzame kot priliko za notranjo poglabitev.

Druga ugodna prilika za izseljenskega duhovnika je v tem, da dela neposredno za ljudi in med ljudmi. Ne moti ga nepotrebna birokracija, nima skrbi z denarnimi posli in upravljanjem cerkvenih posesti, s proračuni in poročili o stanju cerkvene blagajne. Perfekcionizem, ki danes vlada po mnogih cerkvenih administracijah, mu je zato tuj. Ves se lahko posveti svojim rojakom.

Tretje, kar godi, je samostojnost izseljenskega duhovnika. Sam mora odločati, včasih zelo hitro, o važnih in tehtnih rečeh. Za svoje odločitve nosi zato tudi polno odgovornost, ki je ne more zvaliti na druge. Za osebnost duhovnikovo formacijo je to gotovo ugodno. Saj tudi v cerkvenih krogih dobro poznamo tako imenovani syster. kolektivne odgovornosti, v katerem se drug na drugega izgovarjajo in za odločitev nihče noče osebno jamčiti.

Seveda ima vsaka ugodna prilika tudi svojo negativno plat. Nestalnost in provizoričnost, z eno besedo brezdomstvo v življenju in delovanju izseljenskega duhovnika lahko postane težko psihično breme, ki ne pogloblja, temveč utruja in pije moči. Stalni stik z ljudmi, in to ne z vernimi, temveč prepojenimi z materialističnim duhom, tudi duhovnika lahko — povejmo odkrito — poplitvi. Tako malo je res globoko vernih rojakov. Občevanje z ljudmi, katerim je grešnost prijetna navada, ima zato svoje nevarnosti. Pa tudi samostojnost ni brez skrivnih zank, v katere se izseljenski duhovnik lahko zaplete. Že beseda pove, da je samostojen človek — sam. Zato tudi osamljen. Če je že vsak duhovnik nujno osamljen, potem to v dvojni meri velja za izseljenskega duhovnika.

+

Naj končam. Skušal sem prikazati v splošnih obrisih položaj naših ljudi v Zapadni Evropi ter duhovniško delo med njimi. Marsikaj bi se še dalo povedati, vesele in žalostne reči bi prišle na dan. Pa se mi zdi, da je bilo za informacijo dovolj. Višjih pretenzij referat tako ni imel.

O NAŠEM TISKU

Močnik Franc, Italija

Vprašanje tiska je v naši dobi za duhovnika zelo resna zadeva. Tisk je orožje, s katerim bije satan svoje boje proti Bogu in Cerkvi, pa je tudi orožje, s katerim pobija Cerkev satanovo delo in širi Kristusovo resnico med ljudi.

Nikar ne mislimo, da tisk izgublja svoj pomen in svojo moč zdaj, ko radio in televizija zavzemata vedno večji obseg ter z bliskovito naglico obveščata svet o dogodkih, ki se vršijo na našem planetu in tudi že izven njega. Ljudje se ne zadovoljijo s kratkimi poročili teh dveh modernih iznajdb; ljudje hočejo podrobnejših poročil o tem in onem dogodku, želijo vedeti o razvoju dogodkov in njihove vzroke, tisoč drobnih stvari, ki jih lahko prinese le tisk. Zato je še vedno časopis duševna hrana mnogih ljudi.

Iz tega sledi, da ima in bo imel tisk še vedno svojo izredno moč in bo še naprej velik izoblikovalec javnega mnenja v svetu. Duhovnik se mora zato posvetiti z vso dušo tudi apostolatu tiska, da ga širi med svojimi verniki in da pomaga na vse načine pri rasti in razvoju tega tako tehtnega sredstva v dušno-pastirskem delu.

Ko duhovnik gleda dandanes na področje tiska ga mora prevzeti nekak strah, groza. Bogu in njegovi postavi sovražen, pa tudi brezbarven tisk zavzemata tak obseg in tako moč, da se to, kar je našega, kar izgubi v tem morju. Milijoni izvodov časopisov grede dnevno iz nešteti tiskarn v svet, knjig in revij je pa kar cela poplava. Največkrat je gonilna sila vse te tiskovne produkcije, njen edini cilj, samo denar, zaslužek in zato ji ni sveta nobena stvar. V službi satanovi so, ki rami avtorje s poželenjem očii, in zato ne le zagovarjajo greh in hudobijo, ampak zlo poveličujejo, zločine in umazanosti življenja postavljajo na prestol. Ob tem pogledu bi duhovnika res lahko prevzela mačodušnost, če bi ne imel zavesti, da je Bog z njim in vsa njegova moč, kot je bila z Davidom, pred mogočnim Goljatom. Kljub naši skromnosti in revščini, s katero stojimo pred obilico in bogastvom svetovnega tiska, ne smemo izgubiti poguma. Z veseljem in srčnostjo delajmo in bojujmo „procellia Domini“ tudi na tem polju in On, ki daje rast, bo blagoslovil naše delo in dal tudi vidne sadove, kakor in kadar se bo zdelo prav njegovi božji previdnosti.

Čeprav se katoličani ne moremo primerjati z nekatoliškim tiskom, vendar nekaj pa le lahko pokažemo tudi mi na tem polju. Kar z veseljem beremo, kako imajo katoličani na Holandskem, ki jih je komaj polovica v državi, kar osem katoliških dnevnikov, med katerimi je Volkrand z dnevno naklado nad 200.000 izvodov. In v Hongkongu, tej veliki misijonski metropoli na Vzhodu, z 260.000 katoličani, izhajajo kar trije tedniki z uradi v najmodernejšem, nebotičniku vele-mesta in na tehnični višini, ki ji menda ni para na vsem Vzhodu.

Tudi po drugih deželah katoličani ne spijo. Povsod uporabljajo tisk kot orodje v širjenju resnice, za pobijanje zmot, za načelno vzgojo ljudi in oblikovanje javnega mnenja. Povsod so duhovniki: duša vsega katoliškega tiska, tudi tam, kjer razpolagajo z dobro vzgojenimi in za ta apostolat pripravljenimi laiki.

In pri nas? Hvala Bogu, tudi mi imamo nekaj. Če se mi zamejski Slovenci postavimo številčno ob druge narode, moramo priznati, da imamo kar precej katoliškega tiska. Po številu listov in revij namreč, čeprav bi se moral kvalitetno zboljšati in bolj razširiti med ljudi.

Zato je morda prav, da ob tem srečanju vsaj bežno premočrimo stanje našega slovenskega katoliškega tiska, ki obstaja le v zamejstvu, ker onstran meje razpolaga le s skromno „Družino“, ki jo izdaja ordinariat Apostolske administrature v Novi Gorici, in pa knjige Celjske Mohorjeve družbe, ki pa so take, kot so v današnjih tamkajšnjih razmerah. Seveda tudi izdaje celotnega sv. pisma ne smemo pozabiti, ki ga je izdal mariborski ordinariat.

Torej skoraj ves naš katoliški tisk je le izven matične dežele: na Koroškem, Primorskem in v svetovni škofiji, kot je prelat Blüml imenoval naše ljudi po svetu.

Za točnejši pregled našega katoliškega tiska v zamejstvu in izseljenstvu je morda prav, da ločimo revije, liste in časopise po skupinah ter dodamo še poročilo o založnikih slovenskih katoliških knjig:

a) verski in nabožni tisk; b) otroški tisk; c) informativni tisk; č) kulturni tisk; d) socialni tisk; e) politični tisk; f) protikomunistični tisk; g) tisk beneških Slovencev; h) razne knjižne in druge založbe ter samozaložbe. Pri naštevanju se držimo abecednega reda revij, listov in časopisov.

a) Verski in nabožni tisk

Ave Maria, mesečnik, urejajo in izdajajo ga slovenski frančiškani v Lemontu v Združenih državah, letnik 54, uredništvo in uprava: Box 608, Lemont, Illinois; tel. Clearwater 7-2494.

Božja beseda, mesečnik; izdajajo ga slovenski lazaristi v Torontu v Kanadi; urednik Franc Sodja, C. M., letnik 13; uprava: 613 Manning Ave., Toronto, Canada.

Baragov vestnik, izdaja ga Južnoameriška Baragova zveza v Buenos Airesu; izhaja od časa do časa in ima namen pospeševati Baragovo beatifikacijsko zadevo; tiskajo ga nad 5.000; uredništvo in uprava: Dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina.

Duhovno življenje, mesečnik; izdaja ga poseben konzorcij, ki mu načeljuje Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev; izhaja v Buenos Airesu v Argentini; urednik pa so: dr. Jože Rant, dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starc; letnik 29; uredništvo in uprava: Dušnopastirska pisarna, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Katoliški misijoni, mesečnik, glasilo papeških misijonskih družb, slovenskih misijonarjev in Slovenske misijonske zveze; izdaja ga Baragovo misijonišče v Slovenski vasi v Lanusu, Argentina, in je nadaljevanje Katoliških misijonov, ki so izhajali v Misijonišču Groblje pri Domžalah, letnik 36; odgovorni urednik g. Ladislav Lenček, C. M.; uredništvo in uprava: Pedernera 3253, Buenos Aires, Argentina.

Knjižice, izhajajo večkrat na leto in so nekako nadaljevanje tako imenovanih salezijanskih „Knjižic“, ki so do leta 1945 izhajale pri salezijancih na Rakovniku, sedaj jih izdajajo salezijanci v Marijanišču na Opčinah pri Trstu; doslej je izšlo nad 20 knjižic.

Misli, mesečnik za slovenske izseljence v Avstraliji; odg. urednik p. Bernard Ambrožič, OFM, letnik 11; uprava: 66 Gordon St., Paddington, N. S. W., Avstralija.

Naša luč, izhaja desetkrat na leto; glasilo slovenskih izs. duhovnikov za slovenske izseljence v Zapadni Evropi; letnik 11; odg. urednik dr. Janko Hornböck; uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, Celovec, Avstrija.

Naš vestnik, izhaja nekajkrat na leto v Trstu; izdajajo ga slovenski mestni

dušni pastirji za slovenske vernike mesta Trst; urednik: Dušan Jakumin, via di Servola 22, Trst.

Nedelja, tednik, cerkveni list za slovenski del krške škofije; izdaja ga Dušnopastirski urad v Celovcu, letnik 32; odg. urednik dr. Janko Polanc; uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26 (tel. 5.48), Celovec, Avstrija.

Omnēs unum, revija za slovenske duhovnike in redovnike v zamejstvu, izseljenstvu in v misijonih; izhaja v Buenos Airesu šestkrat na leto, letnik 9; uredništvo: Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina; uprava: g. Stanko Škerbé, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Oznanilo, izhaja tedensko na 2 oz. 4 straneh kot dopolnilo mesečnika Duhovno življenje; Slovensko dušno pastirstvo v Argentini ga v 2000 izvodih brezplačno pošilja slovenskim družinam v Argentini; letnik 14; uredništvo in uprava: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

b) Otroški tisk

Božje stezice, mesečnik, priloga Duhovnega življenja, letnik 12; uredništvo in uprava prav tam kot za Duhovno življenje: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Otrok božji, priloga „Nedelje“, izhaja med šolskim letom tedensko v Celovcu; izdaja ga Dušnopastirski urad; odg. urednik dr. Janko Polanc; uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, Celovec, Avstrija.

Pastirček, izhaja med šolskim letom v Gorici; izdajajo ga slovenski katehetje, letnik 16; urednik msgr. dr. Franc Močnik; uredništvo in uprava: Riva Piazzutta 18, Gorica, Italija.

c) Informativni tisk

Amerikanski Slovenec, tednik, glasilo Kranjske slovenske katoliške enote, izhaja v Clevelandu; uredništvo in uprava: 6117 St. Clair Ave., Cleveland Ohio, U. S. A.

Katoliški glas, tednik, letnik 13; nadaljevanje „Slovenskega Primorca“ iz Gorice in „Tedna“ iz Trsta, ki sta začela izhajati prvi l. 1945, drugi 1946 in sta se zčila v eno leta 1949; izhaja v Gorici; odg. urednik msgr. dr. Franc Močnik; uredništvo in uprava: Riva Piazzutta 18, Gorica, Italija.

d) Kulturni tisk

Glas Slovenske kulturne akcije, izhaja kot glasilo Slovenske kulturne akcije vsakih štirinajst dni; izdaja ga SKA, Alvarado 350, Ramos Mejía FNDFS, Buenos Aires, Argentina; urednik Ruda Jurčec, tiska tiskarna „Baraga“, Peder-nera 3253, Buenos Aires, letnik 9.

Meddobje, revija Slovenske kulturne akcije, letno izide šest števil, letnik 6; uredniki: Zorko Sinčič, Ruda Jurčec in Rafko Vodeb; uredništvo in uprava: Alvarado 350, Ramos Mejía FNDFS, Buenos Aires, tiska tisk. „Baraga“, Peder-nera 3253, Buenos Aires, Argentina.

Mladika, mesečnik, izhaja v Trstu, odg. urednik g. Dušan Jakumin, letnik 6; uredništvo in uprava: Via Trento 2, Trst, Italija.

Vera in dom, mesečnik, izdaja ga Družba sv. Mchorja v Celovcu, letnik 9; odg. urednik dr. Vinko Zwitter, uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, Celovec, Avstrija.

d) Socialni tisk

Družabna pravda, izhaja nekajkrat na leto; izdaja jo organizacija Družabna pravda v Argentini; letnik 16; odg. urednik Rudolf Smersu, uprava Juan Šest, Suarez 123, Buenos Aires, Argentina; uredništvo: Casilla Correo Central 1944, Buenos Aires, Argentina.

e) Politični tisk

Amériška domovina, dnevnik, uredništvo in uprava: 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio, U. S. A.

Naš tednik-Kronika, tednik, letnik 14; izdaja ga Narodni svet koroških Slovencev; odg. urednik Janko Tolmajer, Radiše; uprava: Viktringer Ring 26, Celovec, Avstrija.

Slovenska država, mesečnik, letnik 13. izdaja Slovenska narodna zveza; naslov: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont., Canada.

Slovenska pot, izhaja štirikrat na leto, letnik 10; izdaja konzorcij, urejuje uredniški odbor; uprava: Mikelj José, calle Humboldt 680, Villa Don Bosco, Ramos Mejía FNDPS, prov. Buenos Aires, Argentina.

Svobodna Slovenija, tednik, letnik 21 (15); izhaja v Buenos Airesu; odg. urednik Miloš Stare, urednik Joško Krošelj, uredništvo in uprava: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

f) Protikomunistični tisk

Vestnik, glasilo slovenskih protikomunističnih borecev, mesečnik, letnik 13; ustanovitelj pok. duh. svetnik Karel Škulj, izdaja ga konzorcij, katerega predsednik je Ed. Škulj, upravnik Janez Kralj, urednik Pavle Rant; uredništvo in uprava: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Pripomnimo, da so vsi doslej omenjeni časopisi, listi in revije proti brezbožnemu komunizmu.

g) Tisk Slovencev v Beneški Sloveniji

S posebno ljubeznijo naj omenimo list **Matajur**, glasilo naših dragih Slovencev v revni in zatirani Beneški Sloveniji. Pred dvema letoma je list obhajal svojo desetletnico.

h) Razne knjižne in druge založbe ter samozaložbe

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Rimu je izdalo l. 1958, 1959, 1960 in 1961 zbornik **Kraljestvo božje** (l. XVII. do XX), ki nadaljuje s cirilmetodijsko idejo in delom za zedinjenje pravoslavnih s katoliško Cerkvijo kot nekdanj mesečnik **Kraljestvo božje doma**; uredništvo je v Rimu, tiska pa ga tiskarna **Družbe sv. Mohorja** v Celovcu.

Baraga, novo slovensko tiskarsko in založniško podjetje.

Baragovo misijonišče (slovenski lazarišči v Slovenski vasi v Lanusu) so izdali knjigo: **Branko Bohinc, Pred vrati Pekla**, Buenos Aires 1961. Za Slomškovo leto pripravljajo 2. izdajo dr. Kovačičevega življenjepisa škofa A. M. Slomška.

Delavci iz Beneške Slovenije v Belgiji že več let za vsako leto izdajajo **Trinkov koledar za Beneške Slovence**. Tiska ga tiskarna **Budiņ** v Gorici.

Družba sv. Mohorja v Celovcu, ust. l. 1851, izdaja vsako leto redni knjižni dar ter izredne izdaje verskih, nabožnih in drugih knjig.

Družabna pravda v Buenos Airesu je zadnja leta izdala in založila zlasti

delo pok. dr. Ivana Ahčina: Sociologijo in Socialno ekonomijo; sedaj je prevzela skrb za slovenski prevod socialne okrožnice „Mater et Magistra“.

Goriška Mohorjeva družba, ust. l. 1923, izdaja vsakoletni redni knjižni dar ter izredne izdaje verskih, nabožnih in drugih knjig.

Južnoameriška Baragova zveza poleg Baragovega vestnika izdaja in zalaga Baragovo knjižnico; doslej je izšel 1. zvezek: Barago na oltar; tik pred izidom je 2. zvezek, ki bo vseboval življenjepis p. dr. Hugona Brena OFM in del njegovih spisov o Baragi; vsi drugi Brenovi spisi o Baragi bodo izšli v naslednjih zvezkih.

Mladika v Trstu je pred kratkim založila dr. Stankotu Janežiču novo pesniško zbirko v prozi pod naslovom: *Moja podoba*.

Misk: v Sydneyu v Avstraliji že pet let izdajajo in zalagajo *Baragov koledarček* za Slovence v Avstraliji; l. 1959 ima naslov: *Koledarček za leto Gospodovo 1959*.

Semeniška Marijina kongregacija v izs. semenišču v Adroguéju v Argentini je l. 1960 izdala in založila mar. molitvenik: Dr. Filip Žakelj *Zdrava, Marija, milosti polna*, tisk. Družbe sv. Mohorja v Celovcu, stranj 1270.

Slovenska kulturna akcija v Argentini poleg „Glasa Slov. kult. akcije“ in revije „Meddobje“ izdaja in zalaga tudi knjige leposlovne in znanstvene vsebine. Pismi Karla Vladimirja Truhlarja, Rdeče bivanje, Buenos Aires 1961, so n. pr. 43. izdanje SKA. Stanko Majcenove Povestice pa že 48. izdanje.

Slovenski frančiškani v Lemontu v Združenih državah poleg mesečnika *Ave Maria* vsako leto izdajo in založe tudi *Ave Maria Koledar*, ki ga tiskajo v več tisoč izvodih.

Slovensko dušno pastirstvo v Buenos Airesu v Argentini že več let izdaja in zalaga *Stenski koledar*, pa tudi knjige. Zadnji čas je izdalo in založilo n. pr.: Alojzij Košmerlj, *Marija v družinah slovenskih izseljencev v Argentini*, Buenos Aires 1959; Dr. Filip Žakelj, *Marija slovenskega naroda ne bo zapustila* (šmarnice v spomin ljublj. škofa dr. Gregorija Rožmana), Buenos Aires 1960; Franc Sodja C. M., *Prebodeno Srce*, Buenos Aires 1961. Za Slomškovo leto pa so izšle v posebni knjižici Slomškove šmarnice.

Svobodna Slovenija poleg tednika „Svobodna Slovenija“ vsako leto izda dobro urejen *Zbornik Koledar Svobodne Slovenije*; izšlo je tudi v njeni založbi nekaj drugih knjig; *Zbornik Koledar Svobodne Slovenije 1962* je že 19. knjižna izdaja te založnice.

Msgr. Škerbec *Matija* v samozaložbi izdaja in zalaga svoje spise o kon. unističnih zločinih na slovenski zemlji. Najprej je tem spisom dal naslov: *Rdeča zver, pijana krvi*, potem pa je naslov spremenil v *Kriviča rdeče fronte*. Marca 1961 je izšel pod tem naslovom pri Dr. sv. Moh. v Celovcu III. zvezek na 90 str.

Talatamašniški sklad (pok. Anton Merkun) je izdal in založil knjigi: *Srečka Gregora: „Fundamentalka“ in „Dogmatika“*, tisk. tiskarne Bud'n v Gorici.

Zveza slovenskih protikomunističnih borcev, Cleveland, USA je za 15. obletnico prežalostnih vetrinjskih dogodkov izdala in založila knjigo: *Vetrinjska tragedija*, izšla avgusta 1960 v Clevelandu; tisk. „Ameriška domovina“ v Clevelandu.

Kot zanimivost omenimo, da je jezuitski misijonar Vladimir Kos oktobra 1960 v Tokio na Japonskem izdal in založil svojo pesniško zbirko: *Dober večer, Tokio*.

Gotovo pregled slovenskega katoliško usmerjenega tiska v zamejstvu in izseljenstvu ni do skrajnosti popoln. Vsaj glavne stvari smo navedli. Veliko je pisal in zalagal zlasti pok. duh. svetnik in biseromašnik Anton Merkun.

Zanimiv bi bil seveda tudi pregled slovenskega liberalnega, protiverskega, brezverskega in komunizmu naklonjenega tiska, da bi videli, koliko nevarnosti je v tem tisku za versko življenje in poštenost Slovencev v zamejstvu in zdomstvu.

Ob misli na naš katoliški tisk v zamejstvu in v tujini Boga prav iz srca zahvalimo za vse, kar imamo, da je sprejel naše žrtve in jim dal rast. Kako hučo je bilo pri nas na Primorskem, ko je pred 1945. letom oblikoval naše javno življenje le rdeči tisk. Nas duhovnike je to stanje naravnost morilo. Zato smo se takrat zbrali v Gorici v stolniški zakristiji, ker drugega prostora nismo imeli, in sklenili, da ustanovimo čeprav z velikimi žrtvamj katoliški tednik „Slovenski Primorec“, ki je pozneje prevzel ime „Katoliški glas“. Hudo je bilo takrat, a se nismo bali, da le rešimo, kar se da, in damo ljudem vsaj možnost, da ne slišijo samo rdečega zvona.

Boga zahvalimo, da lahko našim ljudem in svetu povemo, kar bi radi povedali. V goriški nadškofiji katoličani italijanskega porekla prej niso imeli svojega glasila, pa so se morali za svoje stvari obračati do brezbarvnega tiska, da jim objavi proteste. Marsikdaj jim jih niso objavili. Zato je ob neki taki priliki njihov duhovnik nam rekel: „Blagor vam, ki imate svoj tednik, da lahko poveste svoje misli.“

Boga zahvalimo in več gorečnosti v naše vrste tudi pri zadevi tiska. Znova priznajmo: Nas tisk ima še mnogo nepopolnosti, treba jih je odpraviti; ima premalo gorečih apostolov in sodelavcev, več ognja je treba za to velevažno sredstvo apostolata.

Dovolite mi še nekaj konkretnih predlogov pri tem vprašanju našega tiska:

1.) Treba je, da mi duhovniki za naš tisk molimo. Tudi vernike je treba na to navajati, zlasti člane naših organizacij. Prav bi bilo, da bi mi duhovniki zmolili v ta namen dnevno eno kanonično hero, ali še bolje, da bi zmolili eno dnevno hero za vse potrebe naše in naših sobratov in vernikov doma in po svetu. Menim, da morda le res pre malo molimo za naš narod in se premalo živo zavedamo v naših preizkušnjah, da le, „kdor prosi, prejme“.

2.) Bolj se je treba potruditi za širjenje našega tiska med ljudmi. Povsod bo težko spraviti v hišo katoliški politični list, ker je pač še zastrupljena mentaliteta naših ljudi, verski list pa bo le debil dostop v domove, kjer še niso popolnoma odtujeni Bogu. Duhovnik je duša pri tem delu. Kjer se duhovnik zgane, tam gre; kjer nič ne naredi, tam je malo ali nič katoliškega tiska v duhovniji. — Pravijo, da se je kardinal Maffi, ko je bil nadškof v Pisi v Italiji, na pastoralnih obiskih župnij predvsem zanimal za dve stvari: koliko je obrabljen ključ od tabernaklja in koliko je naročnikov katoliškega tiska ter tako po obhajilih in številu naročnikov meril stanje in rast duhovnij.

Pri nas na Primorskem organiziramo vsako leto mesec katoliškega tiska, ki je navadno v januarju in ki se zaključuje z nedeljo za katoliški tisk okrog praznika sv. Frančiška Saleškega, zavetnika tiska. Vsako leto je nekaj uspeha: nekaj novih naročnikov in nekaj podpore, ker se to nedeljo pobira miloščina za naš tisk; pa tudi nekaj bolj žive zavesti o važnosti tiska, ker so vsi duhovniki naprošeni, da ob tej priliki pridigajo o tisku.

3.) Morda bi ne bilo napačno, če bi ustanovili tudi centralo našega katoliškega tiska v zamejstvu, kjer bi imeli sezname vseh publikacij in tudi publikacije same po letu 1945, in kamor bi lahko tudi pošiljali poročila, da jih potem ta center objavi.

Včasih se je že kje utrnila misel, da bi naš tisk bolj poenotili, da bi bilo

danjem času zaupali. Le pod to streho se bo dalo zbrati slovenske ljudi po širnem svetu. Čas zahteva, da začnemo z delom.“ Te besede so se uresničile. Slovenski človek je že nekako po svoji narodni tradiciji k temu vzgojen, da seže po Mohorjevih knjigah in da zaupa temu 100 let staremu imenu.

Delo Mohorjeve družbe, ki se je pred desetimi leti znova začelo, se je nadaljevalo, uspevalo in raslo ob skupnih naporih, skupnih potrebah in skupni koristi Slovencev na Koroškem, v zamejstvu in po širnem svetu. To delo je bilo kup dobrh volj, v isti cilj usmerjenih. Te dobre volje, pripravljene na žrtve, so delo Mohorjeve kot založbe, kot tiskarne in kot družbe držale, nosile in vodile do sedanjega razmaha. Nepozabni bodo napori velikega moža med koroškimi Slovenci, prelata stolnega kanonika Valentina Pođgorca; idealizem in dejavnost, ki jo je razvil p. Ođilo Hajnšek na Koroškem in v Ameriki; trdnost in neomahljivost dolgoletnega družbinega predsednika stolnega kanonika Aleša Zechnerja, ki je v težkih in nejasnih časih zastavil svoje ime za družbo; požrtvovalnost koroških duhovnikov in žrtve iz idealizma za dobro stvar vseh družbinih poverjenikov po širnem svetu.

Na podlagi in v luči teh spoznanj ter lastne že skoraj 15-letne izkušnje ob težavnem in odgovornem delu pri Mohorjevi naj poudarim:

Mohorjeva družba ni najprej trgovsko podjetje. Mohorjeva družba je cerkvena bratovščina, ki deli živim in rajnim udom dobrote skupne molitve, svetih maš in odpustkov. Njen namen je pomagati slovenskemu človeku, ki je danes tudi v zamejstvu v veliki nevarnosti, da izgubi zvestobo do vere in Cerkve ter do svojega naroda. To vzvišeno delo se ne da vršiti s plačanim aparatom. Stebri Mohorjeve družbe ste vi, dragi poverjeniki, ki delujete med zamejskimi Slovenci na Koroškem, po Evropi in po širnem svetu. Kdo je zgradil delo Mohorjeve in kdo ga bo vzdrževal naprej? Edino le in v prvi vrsti idealizem, zastojnsko delo, osebne žrtve in denarne žrtve, požrtvovalnost in skupnost vseh poverjenikov po širnem svetu ob zastojnskem, izredno težavnem in požrtvovalnem vodstvu odbora v Celovcu. Odbor v Celovcu prasi in pričakuje od vseh poverjenikov tudi nasvetov, dobrohotne kritike in iniciativnega sodelovanja. Odbor bo o vseh nasvetih razpravljal in na vsak nasvet tudi odgovoril. Tako naj vsak poverjenik, ki rasi v težavah vsakokratne situacije težo dela, posredno posega tudi v vodstvo družbe in sousmerja njeno bodoče delo. V imenu odbora družbe in tudi v lastnem imenu kot ravnatelj družbinih podjetij se tu vsem poverjenikom in vsakemu posebej prisrčno in prijateljsko zahvaljujem. Kar smo storili, kar delamo in kar bomo storili, smo in bomo storili iz čistega namena za Boga, za sveto vero in sveto Cerkev in za našega slovenskega človeka, ki je danes tako vsestransko ogrožen.

Nepravilno in tudi neživljenjsko pa bi bilo, če bi naš tisk in založniško delo Mohorjeve sledelo le na izrednem idealizmu in osebni požrtvovalnosti poverjenikov. Slovenci smo vajeni skromnih razmer in tudi vajeni, da naše kulturno delo živi večinoma od idealizma in požrtvovalnosti posameznikov. Močni smo včasih v idejah, odpovemo pa večkrat v realizmu, v praktičnih, gospodarskih in organizatoričnih zadevah današnjega tako neusmiljenega in zmateriliziranega življenja.

Pri tem mislim tole: Naš vsakoletni Mohorjev dar se mora vsebinsko in tehnično izboljšati. Razume se, da marsikdo po svetu, ko je prejel Mohorjev dar, ni bil povsem zadovoljen. Zakaj ni bil dar boljši? Kje so bile težave? Mohorjev

dar je bil leto za letom odvisen od tolikih slučajnosti, ki jih nobeden ni mogel predvidevati. Sodelavci Koledarja so raztreseni po širnem svetu. Vsi so z delom preobremenjeni. Razumljivo je, da rokopisi prihajajo prepozno. Tako tudi Koledar ne dospe kot božično darilo v vsako slovensko družino. Vsem prizadetim kličem: ne zamerite in imejte razumevanje! Trudimo se, da Koledar nudj res vsakemu nekaj. Nadalje nam manjka rokopisov, premalo je izbire. Včasih nismo imeli prav nobene izbire. Posrečilo se nam je, da moremo sedaj vsaj tri knjige objaviti vnaprej. Le vprašanje četrte knjige mora zaenkrat ostati še odprto. Dalje ni bilo pametno, da smo se vezali s sprejemom takih knjig v Mohorjev letni dar, ki se nadaljujejo. V svoji dobroti smo obljubili, da bomo sprejeli rokopise, kateri nam niso bili predloženi. Pisatelji so pač najprej hoteli imeti našo obljubo in potem so šele pisali.

Zanaprej prosimo poverjenike po širnem svetu, da se pozanimajo za želje mohorjanov glede knjižnega daru in nam svetujeje, katere knjige naj sprejmemo v vsakoletni Mohorjev dar. Prosimo tudi rokopisov in sodelavcev. Pri spevke in večerniške povesti smo pripravljene tudi honorirati po naših skromnih močeh. Trudili se bomo, da bomo letni knjižni dar kvalitativno in kvantitativno izboljšali in ga prilagodili željam naših poverjenikov in udov družbe.

Končno je knjižni dar tudi finančni problem. Treba je vsako leto vložiti v papir in delo več kot 200.000.— šil. in ta denar včasih kreditirati dalj kot eno leto. Zato nam zelo koristi vsak, kdor plača Mohorjeve knjige vnaprej. Pred drugo svetovno vojno je slonelo vse delo Mohorjeve na vplačevanju udnine vnaprej. Kjer se le da doseči, naj bi tudi danes stremeli za tem ciljem.

Naj omenim tudi še izredno težaven problem hitre in točne ekspedicije. Ljudje se selijo in menjajo naslove. Treba je računati riziko izgubljenih pošilk in paketov. Ponekod je tudi še zelo okoren in težaven način plačevanja. Denar dostikrat prihaja pozno in po mnogih nepotrebnih ovinkih. Naše knjigovodstvo je — smemo reči — točno in je vzdržalo že razne državne kontrole.

Prav radi postrežemo s knjigami vsakomur, ki se obrne na našo pisarno v Mohorjevi hiši v Celovcu. Zainteresirani smo, da navežemo trgovske stike z različnimi kulturnimi podjetji in slovenskimi trgovinami po širnem svetu in nudimo tudi običajne trgovske provizije pri vseh naročilih, ki se plačujejo ob običajnem plačilnem roku. V zadevi pošiljanja denarja se obračajte po pojasnila na našo pisarno.

Razveseljivo je, da se je Slovincem po svetu posrečilo ustvariti svoje lastne tiskarne in založbe. Ta lokalna literarna in kulturna ustvarjanja posameznih pokrajin so gotovo upravičena in potrebna in v veliko čast slovenskemu človeku v zamejstvu. Pri Mohorjevi smo mnenja, da bi se dala povečati v obojestransko korist izmenjava knjig in publikacij. Tudi cene se bodo gotovo dale uravnovesiti.

Mohorjeva družba razmišlja še druge možnosti, kako bi se vprav z organizatoričnim, tehničnim, tradicionalnim in tudi finančnim potencialom družbe in njene tiskarne dal Slovincem v zamejstvu poleg navadnega Mohorjevega knjižnega daru tudi še na širši podlagi dober, koristen in potreben tisk, ki bi bil poceni obenem in na tehnični višini hkrati. Mislim predvsem na zgled nemških književnih družb (Buchgemeinden), ki imajo določeno število naročnikov in odjemalcev. Če se na primer nam s skupnim naporom vseh poverjenikov in posameznih mohorjanov po svetu posreči organizirati kakih 2000, za nekatere

knjige bi zadostovalo tudi 1000 ali 1500 naročnikov-subskribentov, bi bilo mogoče po razmeroma zmerni ceni in v izdelavi, ki so jo naši ljudje vajeni pri knjigah drugih narodov, oskrbovati našega človeka po širnem svetu z različnimi poučnimi in zabavnimi knjigami in publikacijami. Zdi se mi, da se more danes takega programa v zamejstvu med Slovenci lotiti edinole Mohorjeva družba v Celovcu s svojo že precej izpopolnjeno tiskarno. Dokaz, kaj ta zmore, je Rimski misal, ki ob desetletnici obratovanja dela čast tiskarni in njenemu uredniškemu in tehničnemu osebju.

Vsem, ki bodo pomagali, da dosežemo v doglednem času tudi to zamisel našega založniškega programa, vnaprej: iskrena zahvala. Pomagali bodo ugledu slovenske besede in slovenske kulture v zamejstvu in našem človeku v tujem svetu.

Duhovnik in askeza

Franc Mihelčič, Avstrija.

Na pastoralnem tečaju v letošnjem poletju (1961) je bilo tudi predavanje o askezi duhovnika. Prav to predavanje me je nagnilo napisati nekaj misli k temu vprašanju, zlasti ker je omenjeno predavanje seglo preko okvira askeze in obravnavalo že nje sadove.

Askeza na sploh ima svoj pomen v smotru življenja. V zadnjem smotru, ki je združenje vsega človeka (duše in telesa) z Bogom v večni sreči. Življenje na zemlji z vsem, kar ga spremlja, je priprava in prizadevanje za to. V življenju naj človek zori v osebnost, naj jo razvija po smernicah, ki jih je dal Kristus z besedo (naukom) in zgledom, v resničnega človeka, čigar najpopolnejši vzor je Gospod. Tak človek je sposoben motriti, presoјati, doživljati, srečati se, kar prinese življenje, pod vidikom onstranosti. Je sposoben stremeti po sreči v življenju kot pripravi in odsvitu večne sreče, ker je združen z Bogom.

Askezo so imenovali Grki prizadevanje za obvladanje tehnike v športu, vojski itd. In Pavel pravi, da je naše življenje tak šport, tako vojskovanje (pr. 1 Kor 9, 24-27). Da ne mahamo v prazno (in v prazno maha, kdor se da obvladati od tostranosti in išče zadoščanja v njej) se je treba vežbati, gojiti askezo. Na eno opozori posebej Pavel: nudus cum nudo luctat. Smoter askeze mora biti svoboden človek, to je človek osvobojen od vsega, kar bi ga moglo vezati na tostransko in ovirati pri prizadevanju za onstranstvo.

Pri predavanju v Celovcu je bilo rečeno: vse poje. Zrela osebnost poje, vse, kar je okrog nje, poje, kar uporablja, poje. Ta izraz more biti le prazna beseda, ali pa tudi izraz, ki obsega globoko misel. Vzemimo ga s te plati.

Človek je od Boga določen v življenju za igralca, ne le za gledalca; mora delovati na odru življenja aktivno. Svet in življenje sta le gledališki oder, režiser pa je Bog. Znana primera. Da pa more človek uspešno igrati (to pomeni, da se more v različnih situacijah pravilno znajti, tako da se razvija njegova osebnost in zori po zamisli božji), se mora oprostiti ovir, ki ga pri tem ovirajo. Ali pa vzemimo zgoraj omenjeni izraz „peti, poje“ v pomenu, da se mora človek

oprostiti vsega, kar ga bodisi znotraj, v njegovi duši, bodisi zunaj, v njegovem zadržanju, ovira živeti res v božjo slavo (peti božjo slavo) in poslušati petje vsega stvarstva (nebesa in zemlja prepevajo tvojo slavo).

Pomnimo pa, da pri askezi ne gre za uničenje sposobnosti, lastnosti, nag-njenj, teženj in drugih božjih darov, niti ne za potisnjenje le teh v podzavestno, kjer bi životarili in ne imeli uspešnega, pozitivnega vpliva na naše zadržanje, marveč bili v veliko nevarnost in oviro pri najvažnejšem prizadevanju človeka, da vrši od Boga dano nalogo. Gre za obstoj v okolju in sicer za uspešen obstoj, to je, ne le da pod njegovim vplivom ničesar ne izgubimo, na svoji osebnosti ne trpimo škode, marveč da se z njegovimi vplivi celo koristimo, obogatimo.

Pri gradnji osebnosti, pri prizadevanju za osebnost, pri askezi torej gre za ravnovesje med dušo in telesom, za ravnovesje med zavestjo in podzavestjo, to je silami, ki so v podzavesti (ali ne-zavesti). To ravnovesje pa je v tem, da prevladuje duh, da te lastnosti ne le niso kvarne, ne vlečejo človeka k zemlji, marveč so koristne, mu pomagajo dvigati se kvišku, bolj in bolj zoreti in se spopolnjevati. Zato je človekova naloga, da jih dviga in usmerja kvišku. Samo tako bodo ad aedificationem, in ne ad destructionem personae. Vsako nasilje, zatiranje in potiskanje v podzavest (pozabnost), bi se zelo maščevalo. Od Gos-poda danih sil ni mogoče uničiti; one ostanejo in vrnejo nasilje z nasiljem. Posledica tega bi bila nepristna osebnost, maska. Človek bi se zdel sebi in drugim nekaj drugega, kot pa bi bil v resnici. To je predvsem še zato tako nevarno, ker so še druge sile izven človeka, ki ga v tem pravcu ogrožajo, n. pr. napačna vzgoja, javno mnenje, poklic itd.

Askeza mora upoštevati vsaj tri elemente: 1. biti mora individualna, to je upoštevati mora individualno nastrojenost duše in telesa; 2. upoštevati mora človekovo nalogo v družbi in življenju (poklic, stan), kajti on se mora za to nalogo bolj in bolj usposablјati in ne morda za nekaj drugega, in 3. okoliščine, v katere je postavljen, pa naj bo naravno (to je po rojstvu) ali pa umetno (po svobodni izbiri).

Samo tako si bo mogel človek uspešno prizadevati za razvoj resnične osebnosti. Protj prvemu postulatu bi grešil, če bi hotel biti drugačen, kot je, z drugimi lastnostmi (bolj nadarjen, drugače raščen, drugega stanu, drugačnega tem-peramenta); človek se mora vzeti kot to, kar je, in se sprizjajziti s tem, kar ima, tudi s svojimi napakami, pa skušati, kar je v njegovi moči, zboljšati. Protj drugemu postulatu bi grešil, če bi hotel biti kaj drugega, kot je, namesto du-hovnik kmet, namesto učitelj oficir, namesto mož ženska itd. Ali pa, če bi se na zunaj drugače vedel, kot je njegovemu stanu in poklicu primerno. Tudi poklic in služba terjata pristnost. Nepristni originali odbijajo. Protj tretjemu postulatu bi grešil, če bi se ne znašel z okoliščinami, v katerih živi in v katere je postavljen. Ni bogat, pa se dela bogatega, člana premožne družine, je nepoznan, pa se hvali z visokimi zvezdami, ni učen, pa stori vse, da bi ga priznali kot lumen in podobno.

Askeza ni v premagovanju, če razumemo premagovanje kot zatiranje, marveč v obvladanju nižjega; še več, je v usmerjanju, kot smo zgoraj rekli, nižjega k višjemu. Vsako zatiranje je negativno, je torej škodljivo. To velja zlasti za afektivno silo, ki usmerja človeka, da sledi sreči; je teženje za srečo. To silo imenujemo libido (pa ne v Freudovem smislu, ki jo je omejil le na iskanje sreče v spolnem izživetju; pojem libido je mnogo širši in more imeti več objektov, ki so videti, kot bi mogli človeka osrečiti; so pa le otenki, odsviti Absolutnega, ki edini more popolnoma osrečiti človeka). Ta afektivna sila je dana človeku,

da more iskati sreče in mu more pomagati, dvigniti se k Bogu, pa tudi povzročiti, da se preda satanu, če mu le ta obeta popolno srečo (to vidimo že pri prvem stvo, k Absolutnemu.

Najvišja naloga askeze je torej obvladati to silo in jo usmerjati v onstranstvo, k Absolutnemu!

Kaj pa duhovnikova askeza?

To, kar smo rekli zgoraj o namenu askeze, velja za vsakega človeka in za vsako vzgojo. Torej tudi za duhovnika, kolikor je človek in kristjan. Toda pri duhovniku taka askeza ni dovolj. Njegova osebnost ni le osebnost navadnega človeka, niti navadnega kristjana, marveč ima posebne znake, lastnosti; je osebnost duhovnika. Če smo že zgoraj rekli, da mora biti človek kristjan čim bolj odprt, čim bolj svoboden, če naj se usposobi čim bolj uspešno srečati Boga, stvarstvo, bližnjega, dobrine sveta, dogodke življenja, velja to še bolj za duhovnika. On je poklican za najbližjega sodelavca Boga in *his quae sunt ad Deum et ad homines*.

Biti mora prost, svoboden, resonančen za Boga, sposoben slišati Boga, občevati z njim, ga srečati v notranjosti svoje duše, izmenjati z njim dobrine, ki jih ne obdrži zase, marveč jih ponese ljudem, pa naj bo, da gre za besedo: loquere Domine, da more po njem govoriti Gospod svojemu ljudstvu, bodisi, kadar gre za delitev zakramentov, kadar gre za to, da se Kristus po njem predaja vernikom. On je v enem kot v drugem primeru posrednik božjega srečanja z ljudmi. Prost mora biti, da sliši in vidi božjo ljubezen do ljudi v stvarstvu, v dogodkih življenja, v zgodovini narodov. Prost in resonančen mora biti, da sliši proslavljanje Boga v vsem življenju in da ga proslavlja ne le sam, marveč vse to proslavljanje ali petje stvarstva združi v svojih posvečenih rokah, v svojem posvečenem telesu in ga ponese Bogu pri daritvi svete maše, pri molitvi brevitja, dā, v vsem svojem življenju.

Biti mora prost za ljudi, da razume njihove potrebe, da si jih prisvoji, da vidi v njih božjo podobo, da vidi v njih svojega Gospoda Jezusa, morda umazanega, raztrganega, izdanega, pa kljub temu Njega samega, da občuti sočutje z njim in skuša to podobo zopet očistiti in postaviti na mesto, ki ji v skupnosti, ki je Cerkev, tudi gre. Biti mora sposoben zavzeti se za ljudstvo kot Mojzes, kot Kristus na križu: Odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo!

Vežan, nesvoboden duhovnik je za vse to nesposoben; on ne stoji sam, čist, resonančen, prost med Bogom in ljudmi, marveč stoji med Bogom in njim, med ljudstvom in njim njegov sebični jaz, ki mu brani zoreti, presojeti, zavzeti pravilno, resnično, objektivno stališče do tega, kar je božje in kar je ljudstva.

Zato smo rekli, terja askeza od duhovnika več kot od laika; iti mora ne le globlje, marveč tudi višje. To bomo še bolje razumeli, če pomislimo, kaj je duhovnik. Sv. Pavel ga opiše z izrazi: homo Dei, apostolus, sapiens architectus, vas electionis, dispensator mysteriorum Dei in spectaculum mundo. Oglejmo si le te poteze natančneje.

Homo Dei. Je homo, to je resnični človek, nič potvorjenega, z vsemi lastnostmi in sposobnostmi; resničen, ne namišljen, ne navidezen, ne maska. Še več: je, kolikor se da, zrel človek, izoblikovan človek. Nekdo, ki si je prizadeval približati se Kristusu, uresničiti v sebi Njega.

Dei. Božja last, oni, ki si ga je Bog prisvojil, prlástil, ki mu je posvečen, od Boga izbran. Še več: božje orodje: prestovoljno, zavestno, ne mrtvo. Oni, ki

je prežet od koristi božjih, ki zanje gori: zelus domus tuae comedat me. To je čast in to je cilj duhovnikov.

Vas electionis. Od Boga izbran. „Niste vi mene izbrali, marveč jaz sem vas izbral.“ S posebnim namenom izbral. In prav to dela duhovnika, da je duhovnik. In namen? Ut portet nomen meum... Nosilec božje Besede, to je Boga. Posrednik med Bogom in človeštvom. Verus homo, pa homo Dei. Njemu je zaupan Kristus kot Verbum: praedicate omni creaturae, in kot sacramentum: in krščujte. To je njegova služba: vas Dei.

Apostolus: poslanec Kristusov, da Kristus po njem ostane v svetu. Da ostane in deluje po besedi in po zakramentih. Je testis Christi z besedo in dejanjem, to je življenjem. Je predan Kristusu, ker se je Kristus predal njemu. Poln Kristusá, če naj ga da drugim. Kako naj ga da, če ga sam nima? Če se dela, kot bi ga imel, je maska.

Sapiens architectus in mundo. Tu naj gradi božje kraljestvo v dušah in v človeški družbi upoštevajoč okoliščine in realnost. Arhitekt mora računati realno. S tem, kar ima: s sredstvi in terenom. Pa tuli z graditelji. Tako tudi duhovnik: ne sme računati, da že ima svetnike, pa tudi ne obupavati, kot bi imel okoli sebe od Boga zavržene. In z realnimi okoliščinami, ne s takimi, kot bi si jih želeli. In iz tega, kar je in kakor je, mora graditi z božjo pomočjo in svojim prizadevanjem božje kraljestvo. Dosledno, predano, premišljeno: sapienter!

Dispensator mysteriorum Dei. Božja beseda in zakramenti so mu zaupani. On je njih delivec. In čboje kot sacramentum, sredstvo, po katerem pride Kristus v stik s človekom in obratno. Zato velika odgovornost, pa velika marljivost in pridnost, recimo raje gorečnost in zvestoba.

Spectaculum mundi. Ljudje ga gledajo, so začudeni, nekaj tujega se jim zdi duhovnik, znahronizem, nepotrebneza. Zakaj? Vos non estis de hoc mundo! Kar ni iz okolja, zbuja začudenje. Kot cirkus! S tem pa zbuja tudi zanimanje ali spotkanje. Oboje more biti v korist, če se prav izrabí. Na drugi strani pa je duhovnik tudi spectaculum: vzor ljudem, ki vleče s svojim življenjem. Pravijo, da klnó vpliva: spectaculum! Naj bi bilo življenje duhovnika tudi polno pozitivnega vpliva, vsaj za vse dobro misleče.

V tem, žal, le na kratko nakazanem, vidimo smer duhovnikove askeze.

Ne pozabimo pa, kar smo zgoraj rekli: človek je enkrat in enkratna je božja zamisel o njem. Tudi duhovnik. Vsako kopiranje, šabloniranje bi bilo zgrešeno. Vsak naj goji individualnost, kot mu je dana, in uresničuje v njenem okviru svojo osebnost. Pomnimo:

aska za mora biti iz življenja, po življenju, za življenje in

biti mora resnična, upoštevajoč individualnost osebe in okolja.

Naj to za sedaj zadostuje. Ob priliki si bomo ogledali, kako pride duhovnik do lastnosti, ki so njegovi duhovniški osebnosti potrebne.

VSE SOBRATE ISKRENO VABIMO, DA SE UDELEŽE
DRUGEGA PASTORALNEGA TEČAJA SLOVENSКИH
ZAMEJSКИH IN IZSELJENSKИH DUHOVNIKOV IN
REDOVNIKOV PROTI KONCU AVGUSTA 1962

V TRSTU

Kristus v zakramentih, Kristus po zakramentih, Kristus zakrament

Franc Mihelčič, Avstrija

Včasih smo rekli: zakramenti so vidna in učinkovita znamenja milosti. Vemo pa, da si pod tem nismo mogli bogve kaj predstavljati. Časi so se spremenili, filozofija in teologija sta se približali in marsikaj je dobilo bolj jasno obliko. Danes se izražamo o zakramentih nekoliko drugače, ker jih gledamo z drugega, globljega vidika kot nekoč.

Včasih smo primerjali zakramente s kanali. Kako netočno! Kanal je nekaj drugega kot tisto, kar se po kanalu pretaka; predvsem pa je povsem pasivno in samo pust, da se nekaj po njem pretaka. Nima pa z njim nič opraviti, je po bistvu nekaj drugega. Pri zakramentih je stvar drugačna.

V pričujočem prispevku hočem podati nekaj misli o zakramentu ter o njegovem delovanju, oziroma o pogojih njegove uspešnosti, učinkovitsti.

Da nam bo jasno: Kristus ni v zakramentu; zakrament ni posoda, ki bi vsebovala Kristusa, marveč je Kristus sam zakrament, eden za vse. Zakramenti, to je vidna znamenja, so različne oblike, ki omogočajo Kristusu srečati se personalno z vernikom in obratno. So torej raznim situacijam in potrebam človeka prilagojene oblike srečanja s Kristusom; so različne in sicer sedmere oblike k človeku prihajajočega Kristusa.

Svojo učinkovitost imajo od Kristusa, ker so Kristus sam. Če tako gledamo na stvar, potem razumemo, kaj pomeni sodobni izraz: Kristus je prazakrament. Pomeni dvoje: najprej, da je on in samo on, ki posvečuje, ki sebe daje človeku, in drugič, da imajo vidna znamenja vso svojo učinkovitost, ki je v posvečevanju, od njega, kolikor participirajo na njem. Učinek torej ne prihaja od vidnega znamenja, ki je znamenje, čeprav učinkovito, marveč od Kristususa, ki se po njem predaja človeku. In prav ta znamenja odgovarjajo posameznim situacijam človekovega življenja.

Zakramenti so izročeni Cerkvi ad aedificationem božjega kraljestva tako v poedincu kot v skupnosti na zemlji. Morda bo točneje, če se izrazim takole: poedinec more v sebi oblikovati božje kraljestvo le, kolikor participira na skupnosti, ki je Cerkev. Ona dobiva svojo rast po rasti poedincev v Bogu. Če gledamo njih vidno znamenje, vidimo, kako se sklada s to nalogo in tem namenom.

Ko smo si to ogledali, preidimo na njih učinkovanje, njih pomen v smislu zgoraj povedanega smotra.

Za krščansko rast je potrebno dvoje: da se človek odpre in preda. To je potrebno zato, ker je rast v osebnost, predvsem v krščansko osebnost, možna le po srečanju s Kristusom. Samo po njem, z njim in v njem se more človek oblikovati v resnično krščansko, osebnost, more zoreti v polnost Kristusove popolnosti. Za srečanje je značilno in bistveno potrebno, da se izvrši izmenjava dobrin. To pa ne poteka na površini, marveč v globini duše. Samo tam se izvrši resnično, učinkovito srečanje, če ostane na površini, do izmenjave ne pride.

In prav zakramenti omogočajo tako učinkovito srečanje, tako izmenjavo. V njih se preda Kristus človeku in človek se mora Kristusu predati, če ga hoče res srečati. Samo tako je podan pogoj, da prevzame Kristus vsega človeka in da zaživi v njem. Samo tako se more zgoditi, da ne živi več človek A, B, marveč

Kristusa. To pa je prav v tem primeru čudovito, da samo pod pogojem, da se je človek predal Kristusu in prenehal živeti svoje „človeško“ življenje, zaživi kot resnični človek svoje življenje, da ima možnost postati čimbolj zrela osebnost.

Da se to zgodi, je treba več stvari. Kristus je vselej pripravljen predati se človeku. Ni pa to mogoče trditi vselej in o vsakem človeku, ki se približa Kristusu in ga prejme v tem zakramentu. Ni dovolj, da more delovati zakrament ex opere operato, marveč je potrebno sodelovanje človeka, torej opus operantis. To se pa zgodi, če izpolni človek zgoraj omenjena pogoja: odpreti in predati se. Treba je v človeku pripravljenosti, da se ča voditi, usmerjati se po Kristusu. Predaja pa je tem popolnejša, čimbolj človek sebi odmre, čimbolj vlada v njem ravnotežje med zavestnim in podzavestnim, med telesom in duhom. Tu ima askeza svoje polje in tu se prepleta delovanje askeze in zakramentov.

Drugo, kar je treba pripomniti, je, da so zakramenti izročeni Cerkvi ad aedificationem corporis Christi. Značilno je, da delujejo zakramenti po Cerkvi in v njej in sicer po poedinu in tako koristijo skupnosti. Čim bolj rastejo poedinci v Kristusu, tem bolj se krepi Cerkev.

Drugače povedano; zakramenti niso dani, da jih Cerkev čuva, marveč upravlja. Čuvanji in ne upravljanju, to je ne aplicirani, bi Cerkvi ne koristili. Kristus hoče do človeštva, hoče v človeka, hoče si ga prlastiti in po njem delovati. Hoče razviti božjo podobo, to je svojo podobo v njem, po svojem in njegovem delovanju. Zato pa je potrebno prejemanje zakramentov. To velja za vse zakramente, ne le za one, ki jih imenujemo socialne (mašniško posvečenje in zakon). Vsi zakramenti imajo socialni pomen. Pri njih ni mesta za individualizem. To je umljivo, če pomislimo:

a) da izhajajo zakramenti iz občestva, da so njemu izročeni v upravljanje in v njegovo korist;

b) da prihajajo po občestvu do poedinca, kajti prav po prejemu zakramenta stopi poedinec v nov odnos (ali če zakrament večkrat prejme v ponovljen, s tem okrepljen odnos) do občestva;

c) da je duhovna rast poedinca v blagor vsemu občestvu in pogoj njegovega razvoja;

č) da se po vsakem zakramentu okrepi vez poedinca s Kristusom in s tem vez vse skupnosti s Kristusom, pa tudi posameznih članov te skupnosti med seboj.

Običajno gledamo zakramente in njih delovanja le z vidika onstranosti, tako tudi razna druga nadnaravna sredstva. Sploh smo tako nastrojeni, da ločimo tostranost od onstranosti in težko najdemo odnos med obema, še manj pa resnice, da je tostranost prehod in priprava na onstranost. Ker je tostransko življenje priprava na onstransko, ni vseeno ali človek v tostranosti zori in v neki meri dozori v resnično krščansko osebnost. Vemo in priznamo, da je mera te dozoritve tudi mera večne blaženosti. Če pa bi prizadeva človek gledati, presojeti, zavzeti pravilne odnose do Boga, sebe, bližnjega, dobrin, stvarstva, v tem življenju, se to izžareva že v tem življenju. Ne more drugače. Zato imajo zakramenti kot sredstva izoblikovanja resnične človekove osebnosti v tem smislu, kot smo povedali zgoraj, tudi za tostranost važen pomen. Ne le tistega, ki ga morda večkrat imenujemo: božji blagoslov, pri tem pa ne vemo, kaj bi to bilo, marveč tisti pomen, ki se kaže v pomenu resnične osebnosti, resničnega krščanskega življenja za vsa področja življenja.

Ko smo tako na kratko spregovorili o pomeniu zakramentov za rast osebnosti, pogledjmo še eno vprašanje, na katero morda premalo mislimo. Znano

je, da govori dogmatika o pogoju za vredno in dovoljeno delitev zakramentov. Nekdo more veljavno ali dovoljeno deliti zakramente le pod določeni pogoji. Tu bi nas zanimalo vprašanje: Ima li delivec kako osebno, individualno korist od tega? Doprinaša delitev zakramentov k oblikovanju osebnosti delivca? Ne mislim samo tiste koristi, ki izhajajo iz njegovega vestnega upravljanja zakramentov, marveč tisto, ki izhaja iz srečanja s Kristusom po zakramentu, ki ga deli. Pri delitvi božje besede v pridigi, v šoli, v spovednici, ko daje nasvete, je jasno, da more delivec bolj ali manj pridobiti zase. Kaj pa pri zakramentu? Je li mar samo fizično orodje, stroj? Mar ne stopa po delitvi v stik s Kristusom? Pa v stik s sočlovekom? Mar naj bi bilo to brez osebnega haska? Vprašanje še čaka odgovora. Ne bi rad razmišljanja o tem prehitel, zato pustim to vprašanje odprto. Moja misel je, da delitev zakramentov ni brez haska, marveč da to srečanje, ki se po delitvi zakramentov izvrši, koristi tudi osebnemu razvoju duhovnikove osebnosti.

Iz tu razvitoga razmišljanja si hočemo izluščiti nekatere misli:

1. Zakramenti so oblike srečanja s Kristusom;
2. te oblike so prilagojene okoliščinam, so pa vedno in vselej človeku se predajajoči Kristus;
3. če naj zakrament res uspešno deluje, to je podpre prizadevanje človeka za oblikovanje njegove osebnosti, se mora človek Kristusom, ki prihaja po zakramentu k njemu, odpreti in ga mora sprejeti ter se mu predati;
4. ta predanost terja sodelovanje z njim in od mere tega sodelovanja zavisi uspeh prizadevanja za razvoj osebnosti.

Pomnimo: V božjem kraljestvu bo samo resnica in ljubezen. Resnični človek ob resničnem Bogu, ljubeči človek ob ljubečem Bogu. Pogoj tega pa je: prizadevati si uresničiti svojo osebnost, samega sebe v ljubezni božji, to je predati se v resnici ljubečemu Bogu, kot se predaja resnični Bog ljubečemu človeku. To predajanje pa omogočajo zakramenti, oziroma Kristus po zakramentih.

LAIK IN DUHOVNIK

Franc Mihelčič, Avstrija.

Ni redko, ko slišimo iz vrst duhovnikov: „Časi so se spremenili; duhovnikov ne morejo več, njihove besede ne sežejo do srca. Danes je čas laikov; besede laikov so bolj uspešne.“ In podobno. Celó to se sliši: „Laiki so izrazili željo, naj bi jim pomagali duhovniki...“

To in podobno zbuja misel, da so duhovniki obupali nad seboj; to je, ali nad svojo sposobnostjo ali nad svojim poslanstvom. Zdi se, kot bi hoteli prepustiti „besedo“ laikom. Zdi se, da so duhovniki izgubili pravi smisel za to, kar so, in se zde potisnjeni v kot. Zdi se, da je klic po laikih znamenje nemoči duhovnikov, pa naj prihaja ta nemoč iz nesposobnosti ali brezvrednosti poslanstva in seveda zakramenta.

Težke besede; polne težkih posledic. Vsakemu duhovniku je jasno, da klic po laikih ne prihaja iz mnenja, da stá poslanstvo in torej tudi zakrament odvedala. Zato pa se mi zdi potrebno povedati k temu problemu nekaj misli. Začel bom takole:

Duhovnik ali laik? Ali pa: Duhovnik in laik. Postavil sem besede name-noma tako in ne tako kot v naslovu. Naj se li duhovnik umakne laiku in uu prepusti svoje dvojno poslanstvo ali pa naj duhovnik pokliče laika na pomoč tam, kjer sam ne more? Kajne? Zdaj nam je jasno, da prvo ne pride v poštev, pač pa drugo. In k temu nekaj pojasnil.

Res so časi taki, da mnogi k duhovniku ne pridejo, ker ne pridejo tja, kjer deluje duhovnik. Ne v cerkev ne v društveno dvorano. Mnogi so polni pred-sodkov, ki izhajajo iz različnih virov, med katerimi je tudi duh časa. (Tu ni prostora, da bi o teh virih razpravljali, čeprav bi bil problem zanimiv). Zato duhovnikova beseda ne najde odprtih src. Mnogim povzroči to, kar slišijo izven cerkve, dvome o tem, kar slišijo v cerkvi (pa tudi v šoli). In duhovnik čuti, da je ali njegova beseda prekratka, da torej ne pride do ljudi, ali prešibka, da je izgubila na veljavnosti. Ker pa čuti odgovornost za duše, ker mu je na tem, da te duše ne le ohrani, marveč da jih tudi podpira pri prizadevanju za izoblikova-nje krščanske osebnosti, išče pomoči pri ljudeh iz vrst vernikov, to je pri laikih, in si obeta od njih tega, kar jim sam ne more dati.

To pa ni brez nevarnosti: najprej za duhovnika samega, ker utegne izgu-biti zavest o svojem poslanstvu, torej tudi o svojem mestu med verniki, potem pa za laike, na katere se obrača, ker utegnejo dobiti napačen pojem o svojem poslanstvu, to je, utegnejo prii do mnenja, da nadomeščajo duhovnika, da torej duhovnik za poučevanje v krščanskem življenju, za lomljenje božje besede ni več potreben, marveč kvečjemu še za delitev zakramentov; in končno za vernike, ki so v nevarnosti, da zamenjajo duhovnika z laikom, njegove besede z božjo besedo.

Pomnimo: duhovnika ne more laik nikoli nadomestiti: ne po posvečenju ne po poslanstvu. Duhovniku in ne laiku je izročeno upravljanje tako božje besede kot zakramentov. Laik ni poklican, da ex offo podaja božjo besedo, to se pravi, podaja vernikom Kristusa in verbo, kot ni poklican, da ga podaja in sacramento. To je naloga duhovnika. In nikdar ne more imeti beseda laika onega uspeha in božjega blagoslova, kot ga ima beseda duhovnikova. Laik mora samo pripravljati pot duhovniku in sicer pri onih, ki se duhovniku ne približajo, ali pri onih, ki se duhovnikovi besedi ne odprô; pri prvih, da se približajo, in pri drugih, da se odprô.

Če hočem uporabiti moderni primer: kdor je bolan na duši, to je trpi na tej ali oni obliki nevroze, je nesposoben pravilno srečati življenje in zavzeti pravilno stališče do Boga, do vere in drugega. Tu duhovnikova beseda ne pre-more nič, ker se duša ne odpre. Pomagati more specialist, psihoanalitik. Toda le do neke meje: on božje besede ne more deliti, to je voditi duše k Bogu; to je naloga duhovnika. Zato mora psihoanalitik izročiti pacienta, ko sodi, da je sposoben sprejeti božjo besedo, duhovniku. Ta jo dviga k Bogu.

Podobno je s sodelovanjem laikov pri apostolatu.

Nemogoče je, da bi mogel duhovnik v vse življenjske prostore, kjer se nahajajo verniki. Zato mu mora pomagati laik, da verniki pridejo k duhovniku. Nemogoče je, da bi bil duhovnik v vseh problemih, ki so danes bolj ali manj aktualni, doma in bi jih mogel kot strokovnjak bodisi v šoli, ali v predavalnici, ali na prižnici obravnavati. To ni njegova naloga. Za to pokliče na pomoč laika, strokovnjaka. Ta naj pove, kako je s to ali ono zadevo, n. pr. z razvojem človeka, s poletom v vesmirje, z zgradbo atomov, s socialnimi problemi. Duhovnik ne bo

nič izgubil, če reče vernikom: „Oprostite, v tej stvari nisem doma, ker ni moja stvar, da jo študiram. Da boste na tekočem, bom povabil tega ali onega laika, da vam pojasni, kako je z zadevo; jaz pa bom pokazal, kako sodi Kristus o tem, kako naj torej gleda kristjan na to zadevo, kakšno je versko stališče do tega problema.

Duhovnikova naloga je: pokazati življenje in njegove probleme v krščanski luči in dati vernikom smernice, da se znajdejo z njimi. Recimo: laik govori o ureditvi države, socialnem vprašanju, o atomski sili, o razvoju človeka. Pokazal bo, kako gleda znanost danes na to, kakšne so ali utegnejo biti posledice za človeka. Duhovnik pa bo pokazal, v kakšnem razmerju je to glede na Boga, vero, večnost. Kako naj država vrši svojo nalogo, da bo v to in onstransko korist vernikom; povedal jim bo, da je vseeno, ali je Bog človeka ustvaril direktno ali indirektno. Važno je, da človek doseže svoj namen, uspešno vrši svojo nalogo na zemlji, da bo sposoben združiti se kdaj z Bogom v večnosti. Rekel jim bo, da je prav, da si človek prizadeva obvladati svetovje, da pa mora pri tem gledati, da ne zgreši nebes, ko si prizadeva priti na luno. In podobno.

Vidimo torej dvoje: naloga laika kot pomočnika duhovnika ne nadomesti njegovega dela niti tam, kjer nadomešča laik duhovnika v šoli, še manj pa pri obvladanju življenjskih problemov. Drugo: Medtem ko je naloga laika vernikom pomagati, da se znajdejo s sodobnimi vprašanji, je naloga duhovnika, da se pri teh vprašanjih ne ustavi, marveč jih sublimirajo iz tostranskih v onstranske.

Končno pa ne zdvmimo nad svojim poslanstvom; nam je zaupana božja beseda in naša oblast izhaja iz nje. Podajati Kristusa vernikom, omogočati jim, da se z njim po besedi srečajo, je predvsem naloga duhovnika. Laik ima pravico govoriti, posredovati božjo besedo vernikom, če in kolikor mu to dovoli cerkvena hierarhija; škof in duhovnik pa imata to usposobljenost po posvečenju. Zato ima božja beseda, ki jo izroča duhovnik, vse drugačno moč, kot ona, ki jo izroča laik, pa čeprav gre za božjo besedo.

Dalje ne pozabimo na cura teipsum. Ta cura teipsum obsega dvoje:

Prvič: Prizadevaj si biti na tekočem in kolikor toliko doma v sodobnih vprašanjih, da boš mogel navezati tam, kjer je laik končal. Študiraj, beri, obiskuj tečaje, išči sveta pri onih, ki ti ga morejo dati. Bodí na višku. Nihče ne more pričakovati od duhovnika, da bi bil doma v naravoslovju, prirodopisu, matematiki, medicini, psihologiji, filozofiji, geologiji, sociologiji etc. Pač pa more in sme pričakovati, da je vsaj zmožen pokazati, kako naj te stvari služijo človeku, da bo čimbolj zorel v krščanski popolnosti, se usposabljal srečati se s tem življenjem in njegovimi problemi tu v času, da ga bo Bog našel v večnosti čimbolj podobnega njegovemu Sinu.

Drugič: Kot res pravi duhovnik si prizadevaj, da boš čimbolj „izvoljena posoda“, ki naj ponese in poda Boga vernikom. Sem spada gojenje lastne duhovniške osebnosti. Arški župnik ni bil nikak učenjak in tedanji svet je imel tudi svoje probleme, pa je vendar mogel dati i učnim i neukim to, kar so potrebovali, da postanejo dobri kristjani. Česar človek nima, nadomesti Bog s svojo milostjo, če si duhovnik prizadeva biti res homo Dei. Pa o tem v posebnem prispevku.

Mislím, da sem podal nekaj bolj ali manj uporabnih misli k temu vprašanju. Dobro pa bi bilo, če bi se oglasili še drugi gospodje sobratje in povedali svoje.

DUHOVNIK IN NARODNOST

Franc Mihelčič, Avstrija

To vprašanje tiče zlasti obmejne duhovnike, ki delujejo v dušnem pastirstvu v krajih, kjer živijo pripadniki dveh ali več narodov pomešani med seboj, in zlasti v krajih, kjer večina terorizira manjšino in ji vsiljuje svoje narodnost.

Ker so glede tega vprašanja različna mnenja in gledanja ter jasnih izjav Cerkve ni, če nočemo priznati raznim izjavam, ki jih je dala, jasnosti in veljavnosti za Evropo, si upam podati nekaj misli, ki slone na filozofiji in teologiji. Primerno in koristno bi bilo, če bi se oglasili k temu vprašanju tudi drugi gospodje in tako pripomogli k primerni razjasnitvi tega tako važnega problema.

Začnimo kar z namenom in nalogo, ki jo ima človek. Brez dvoma je njegova najvažnejša naloga, izoblikovati se v resnično človeško osebnost in kot kristjan v resnično krščansko osebnost. Za dosego tega so mu dane jasne smernice, zlasti Kristusov vzor in nauk. Človek pa mora upoštevati najprej to, kar je, in to, kar ga obdaja, če naj s pomočjo smernic in vzora postane to, kar si je Bog zamislil o njem.

Prvo, kar terja Bog od človeka, je, da je resničen. Samo pod tem pogojem more upati, da bo v danih mejah in možnostih izoblikoval neko mero podobnosti Resnice-Boga. Vsaka neresničnost je maska; maska pa je tedaj, kadar se človek dela alj ima za nekaj, kar ni.

Pustimo ostalo ob strani in se pri razmišljanju omejimo na problem narodnosti in materinskega jezika.

Rekli smo, človek mora pri oblikovanju osebnosti upoštevati resnico o sebi in okolju. O sebi: vse svoje prirodne in pridobljene lastnosti, to, kar je. O okolju: okoliščine, v katerih je po božji volji. In k tem okoliščinam spada po božji volji pripadnost nekemu določenemu narodu. Kakor je Bog postavil tega v delavsko okolje, onega v mestno, tretjega v podeželsko in se mora tam razvijati temu okolju primerno, tako je postavil tega v ta, drugega v drugi narod in se mora razvijati posebnostim tega naroda primerno. Če bi kdo, ki pripada slovenskemu narodu, hotel posnemati pripadnike drugega naroda, bi bil neresničen. Saj poznamo masko; oče, ki je v šoli učitelj, nosi tudi doma masko učitelja; oficir, ki je oče, je tudi doma oficir! Maska, neresničnost!

Maska pa ovira razvoj resničnosti, osebnosti.

Da ne bo zmed in ugovorov (zlasti utegnejo priti od onih, ki se čutijo prizadete, ki so bili ali so še vajeni menjavati svojo narodnost z bivanjem med drugim narodom: živim med Italijani, sem Italijan, med Angleži, sem Anglež, med Nemci, sem Nемец), pojasnimo, da moramo razlikovati dvoje vrst okoliščin: naravne in umetne. Naravne so one, v katere je človek postavljen po naravi, n. pr. po rojstvu, umetne pa so one, ki jih prinese življenje, n. pr. služba, poklic itd. Da smem druge menjavati, je jasno; če sem rojen kot kmät, brez dvoma ni božja volja, da moram ostati kmät, marveč mi je prosto dano, da spremenim svoj poklic. To kaže že različna nastrojenost, nagnjenje in sposobnost telesa in duše. Tako pa ni z narodnostjo in ne z materinim jezikom. To spada, rekel bi, k naravi

človeka. To kažejo prirojene lastnosti, zadržanje, reagiranje, pogosto celo telesni ustroj. Je nekaj naravnega, pripadnikom nekega naroda lastnega. Torej drugače kot prvo.

To potrjuje tudi Cerkev. Tako v navdilih in izjavah misijonarjem, kako naj se zadrže nasproti tujim plemenom, njihovem jeziku, običajem itd. Pa tudi izjava Vatikana glede uporabe nemškega jezika na Južnem Tirolskem. Če velja to za Afriko in Južno Tirolsko, velja brez dvoma tudi za ostale narode.

Tako torej: če naj človek uresniči božjo zamisel o sebi, če naj postane resničen, se mora vzeti, kakršen je; sem spada tudi: znajti se s svojo narodnostjo, s svojim materinim jezikom, oboje sprejeti, mu pritrditi in gojiti. Če to sprejme, je resničen, če taji, je neresničen, lažniv. S tem pa je postavljen temelj maski in ovira razvoju resnične osebnosti.

To naj bi pomislili vzgojitelji: starši, učitelji, duhovniki: Kdor ovira ali celo onemogočuje srečati se otroku ali odraslemu s svojo narodnostjo in jo priznati, kdor ta naravni, od Boga hoteni element odstranjuje iz vzgoje, greši zoper razvoj osebnosti, to je zoper nalogo, ki jo je dal Bog človeku; onemogoča resničnost človeka in pomaga razviti neresničnega, lažnivega človeka, masko.

Kaj pa pravica staršev? Toliko slavljena in na pomoč klicana pravica staršev. Imajo mar starši pravico preprečiti razvoj osebnosti v njihovem otroku? Brez dvoma ne. Vsako dejanje, ki meri v to, je greh proti človeku, je greh proti osnovni nalogi človeka, ker je proti božji volji (na eni strani, ker je narodnost in materinski jezik božji dar, na drugi, ker je oboje sredstvo razvoja resnične osebnosti). Taki starši bi pomagali razviti masko (hinavce, potuhnjenca, neresnične ljudi). Ker pa jim to „pravico“ država priznava, ker se o tem Cerkev ni jasno izjavila, vsaj, kar tiče pravice odločiti o narodnostni pripadnosti, je treba jasno pomisliti, da ta pripadnost ni ne obleka ne poklic ne stanovanje ne izobrazba, marveč nekaj naravnega, k naravi človeka pripadajočega in pogosto, kot zgoraj rečeno, celo v telesu osnovanega; če pa to ni tako jasno, pa gotovo v duši (duševna nastojenost). Če se torej zgodí, da starši odločijo v nasprotju z naravo, storè naravi krivico, ne dosežejo pa tega, kar hočejo, kajti naravno se ne da ne odložiti ne sleči, kvečjemu se da prikriti. S tem pa ne izgine, marveč pušča, ker je prisiljeno v podzavest, huđe posledice, o katerih drugič in drugje. Omenim naj samo eno: spremeni se človekova nastojenost, postane negotova, nestalna in pripravljena odpasti in zatajiti tudi druge dobrine.

To bi bilo treba staršem in vzgojiteljem jasno povedati. Zbuditi jim vest. Povedati tudi drugorodcem: s potujčevanjem ne pridobè v resnici ničesar: za narod in državo so zreli, izoblikovani ljudje važni; Cerkev si z maskami, to je neresničnimi ljudmi ne bo dosti pomagala. Bog je resnica in samo resničen človek more Boga v resnici srečati.

Zdi se mi, da so takò narodnostna mržnja, ki se kaže zlasti v jančarjih in potujčenih Slovencih, kot verska mlačnost, ki se kaže v ponemčenih predelih Koroške, sad potujčevanja. Kaj ima Cerkev od praznih cerkva? Kaj od onih, ki so samo še v kristni knjigi zapisani za kristjane? Kaj ima nemški narod od nezrelih, neizoblikovanih ljudi, od mask? Kaj ima država od ljudi, ki samo iščejo priložnosti, da bi pokazali in dokazali, pa čeprav s sovraštvom in brutalnostjo, ali pa s potuhnjenostjo in neznačajnostjo svojo zvestobo narodu, ki so mu po naravi tuji?

Kaj naj torej stori duhovnik glede tega vprašanja? Mislim, da je njegova naloga jasna: poučiti starše in bodoče starše, naj ne greše proti osnovni, naravni

pravici človeka: ohraniti narodnost ne le, ker je božji dar, marveč tudi ker je eden od elementov, ki omogočajo razviti resnično osebnost, postati to, kar hoče Bog, da sem.

To naj bi razmislili tudi nemški duhovniki in vzgojitelji, predvsem pa cerkvene oblasti na Koroškem.

To sem hotel povedati pri debati na pastoralnem tečaju na Koroškem, pa ni bilo časa za to. Zato sem pa zapisal.

PO SREČANJU

Zdravko Reven, Avstrija

Srečanja so navadno nekaj kratkega. Če si jih dolgo časa pričakoval, prebrada razočarajo, ko ne prejmeš od njih vsega, kar si pričakoval. Ob nenadnih srečanjih si pa nasprotno večkrat razveseljen in obogaten. So pa srečanja posebno danes pomembna, ko prezaposlenost onemogoča delanje daljših obiskov.

Našemu duhovniškemu tečaju bi res lahko rekli, da je bil tako srečanje, srečanje sobratov iz raznih škofij našega zamejstva in izseljenstva. Ker je bilo to srečanje prvo take vrste in če pomislimo na razmere med nami, moremo reči, da je uspelo v precejšnji meri. Nekateri so se sicer nadejali srečanja s tem ali onim sobratom, ki ga ni bilo. Drugi so prišli, la bi slišali besedo sobratov iz drugih razmer in s pomembnejših položajev, kot ga imajo oni. Nekatere so privabile programske točke, Drugi spet so hoteli z udeležbo na tečaju olepšati in obogatiti svoje počitnice.

Vsaj v tem je tečaj lepo uspel, da se je vršil v pravem sobratskem razpoloženju, v medsebojnem potrpljenju in pomoči, kar priča o zrelosti in resnosti sobratov. Razmeroma velika udeležba je pokazala zanimanje za tečaj in potrebo takih velikih srečanj.

To zanimanje in udeležba sta tudi pokazala, da nekateri niso pravilno presojali mišljenje današnje zamejske slovenske duhovščine. Ostajajo še vedno v nekem krogu vprašanj, ki so izgubila svojo aktualnost, in ne vidijo drugih problemov, ki jih čas prinaša, prinaša tudi naši zamejski duhovščini. Kroga slovenske zamejske duhovščine ne smemo istovetiti s krogom sobratov, ki jih ta ali oni pozna, oziroma je z njimi živel desetletja. Krog zamejske duhovščine je širši in obsega nove, morda pomembnejše probleme za celoto. Nekateri so se bali, da bi prišli zato skupaj, da bi koga obsojali. Čul se je tudi glas o „volitvi škofa“ in ne vem še kaj podobnega. Pa se ni ne eno ne drugo zgodilo. Še kar neka prava pot je bila v razgovorih. Razumeli smo, da se je treba na marsikaj ozirati in kako je treba povedati tudi kočljive zadeve, da ne bi koga žalili ali komu delali težave.

Ne da bi na tečaju govorili o važnem vprašanju naše duhovniške skupnosti: o nekem središču, je tečaj sam podčrtaval pomembnost te zadeve. Mimo te zadeve ne smemo iti, ker od njene rešitve veliko zavisi. Naše skupne zadeve mora namreč nekdo voditi, to se pravi njihovo reševanje podvzeti, izvajati in dokončevati. Naših skupnih problemov pa je več in njihovo reševanje je pomembna zadeva za posamezne sobrate kot za vernike, ki so jim izročeni. Pomembno je za narod, iz katerega smo izšli in kateremu pripadamo.

Zamisel o tečaju je bila izražena že na tistem skromnem srečanju na monakovskem evharističnem kongresu. Inicijatorji so pritegnili k pripravam po nekaj sobratov iz raznih škofij. Glede tehnične izpeljave ali, kakor bi rekli, matе-

broti Slovincem mogli spoznati obraz bogoslovja za širjenje vere ter miniaturno sliko katoliške Cerkve, kar je prav za vod za širjenje vere. Mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik je kardinalu Fumasoni Biondiju hotel izraziti hvaležnost mariborske škofije s tem, da je opravil 9. novembra 1960 ob 6 zvečer slovesni pontifikalni requiem za pokoj njegove duše.

ARGENTINA

Duhovniški sestanki leta 1961 v Slovenski hiši na Ramón Falconu 4158 v Buenos Airesu. Ti sestanki imajo značaj nekdanjih sodalitetskih in pastoralnih konferenc. Redno so najprej ob četrti na 4 popoldne litanije z blagoslovom, potem redno kaka duhovna misel in nato kako aktualno predavanje. Navadno so sestanki vsako zadnjo sredo v mesecu. Decembra, januarja in februarja odpadejo, ker je huda vročina, pa gospodje v tej dobi za kakih 14 dni ali 3 tedne gredo na počitnice. To leto je bil prvi sestanek izjemoma na drugi dan, ne na zadnjo sredo v mesecu. Vodi jih redno g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev. Udeležba je povprečno med 20 do 25 gospodov. L. 1961 so se sestanki takole vršili:

22. marca 1961: G. Jože Jurak, **Potrebnost duhovnikovega notranjega življenja** (duhovna misel); g. dr. Branko Rozman; štiri organizacije, ki naj bi jih imela vsaka arg. župnija: bratovščina krščanskega nauka, bratovščina presvetega Rešnjega Telesa, Katoliška akcija, karitativna organizacija (F.A.C.). Zaradi velikonočnih praznikov je bil sestanek predzadnjo sredo v mesecu.

26. aprila 1961: P. Ciril Petelin O.C.: **Spoznavaj sam sebe** (duh misel); dr. Jože Rant: **Vpliv socialnih okrožnic *Rerum novarum* in *Quadragesimo anno* na življenje, posebej pri Slovincih** (predavanje).

31. maja 1961: G. Jože Škerbec: **Duhovnik in liturgija** (duh. misel); dr. Franc Gnidovec: **Liturgija in pastoralna zgodovina** (predavanje).

28. junija 1961: G. Alojzij Košmerlj: „**Učite se od mene...**“ (hkrati duh. misel in konferenca).

26. julija 1961: Skioptično predavanje g. Vinkota Zaletela o mednarodnem evharističnem kongresu v Münchenu, o Dachauu, o pasijonskih igrah v Oberamergau.

16. avgusta 1961: Skioptično predavanje g. Vinkota Zaletela o lepotah slovenske zemlje, zlasti Koroške, pa še cela vrsta drugih zanimivosti.

27. septembra 1961: Stanko Skvarča: **Duhovnik kot srednik** (duh. misel); dr. Filip Žakelj, **Priprava drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zborna** (predavanje).

25. oktobra 1961: Matija Lamovšek: **Ednost med duhovniki** (duh. misel); dr. Mirko Gogala, **Konstitucija „Exul Familia“ v Argentini** (predavanje).

29. novembra 1961: Skioptično predavanje g. Jožeta Avgušтина z njegovega potovanja po Evropi v preteklih mesecih.

Redno so po vsakem sestanku še slučajnosti, razgovor o tekočih zadevah slovenskega dušnega pastirstva v Argentini, novice in poročila od doma in druge zanimivosti.

NEMCIJA

V Esslingenu imajo slovenski izseljenci sv. mašo redno vsako nedeljo ob 5 popoldne; izjema je samo prva nedelja v mesecu (Naša luč, 1961, št. 8, str. 21).

Veliko rojakov iz Porurja je leta 1961 obiskalo domovino, pa so bili nad razmerami v Sloveniji razočarani: življenje se je doma podražilo; na lastne oči so se tudi mogli prepričati, da cerkev sv. Jožefa v Ljubljani še vedno uporabljajo za kino atelje; tudi Marijine cerkvice, na Blejskem otoku še ne smejo uporabljati za bogoslužje (Naša luč, 1961, št. 8, str. 22/3).

Meseca oktobra je dr. Franc Felc vse nedelje imel dopoldansko sv. mašo po raznih krajih v stuttgarski okolici, kjer bivajo slovenski ljudje. Za Vse

svete je pa maševal v Unterhausenu blizu Reutlingena. Tudi meseca decembra so se slovenski rojaki mogli na različnih krajih udeležiti slovenske sv. maše (Naša luč, 1961, šte. 10, str. 21).

G. Ivan Ifko je pred nekaj meseci prišel delovat kot izseljenski misijonar med Slovence v Porurju. Stanujeta skupaj z g. Cirilom Turkom. Dr. Janez Zdešar pa je odšel kot izseljenski duhovnik skrbet za duše slovenskih izseljencev v München in okolico. Stanuje skupaj z g. Francetom šeškarjem. Naslovi za vse slovenske izseljenske duhovnike so omenjeni v OU, 1961, št. 5/6 (Naša luč, 1961, šte. 10, str. 22).

1. oktobra 1961, na rožnovensko nedeljo, so Slovenci iz Porurja romali k Mariji Tolažnici v Kevelaer; romanja se je udeležilo okrog 70 rojakov. Skupno sv. mašo in pridigo je imel novododšli izseljenski duhovnik Ivan Ifko. Večina romarjev je šla k sv. zakramentom, kar je najlepši dokaz, da rojaki pravilno pojmujejo namen romanja (Naša luč, 1961, šte. 10, str. 22).

Na praznik vseh svetnikov 1961 po polдне so se slovenski rojaki zbrali na pokopališču Nordfriedhof v Altenesse-nu, kjer počiva več slovenskih rojakov. V cerkvi sv. Barbare pa so prav tako kot leta 1960 prižgali „svečo 10.000“ v spomin vseh tistih slovenskih mož in fantov, ki jih je komunistični režim doma nečloveško pobil po koncu druge svetovne vojne, meseca junija in julija 1945, in za katerih grobove starši in sorodniki še danes ne smejo vprašati. (Naša luč, 1961, šte. 10, str. 22).

NIZOZEMSKO

Slovenci na Nizozemskem so polnočno leta 1959 imeli v Lindenheuvelnu v farni cerkvi. K ponočnici je prišlo tudi 30 rojakov iz okolice Aachena. Duhovnik je ponočno sv. mašo opravil za rajnega ljublj. škofa dr. Gregorija Rožmana. Izbrali so ta dan zato, ker se takrat največ Slovencev zbere k

slovenski službi božji. (Naša luč, 1960, šte. 2, str. 16)

Slovenci iz Limburga so 3. nedeljo v juliju 1960 romali v frančiškansko cerkev v Heerlenu, kjer se hrani slika brezjanske Marije Pomagaj. Tam so imeli pete litanije Matere božje, pridigo in v. mašo.

Na 4. nedeljo v juliju pa so slovenski rojaki iz Hoenbroeka šli čez mejo na izlet v belgijske hribe. Skupno sv. mašo so imeli na kraju Marijinih prikazovanj v Baneuxu.

Meseca avgusta 1960 pa je lepo številno rojakov obiskalo domače kraje. (Naša luč, 1960, šte. 7, str. 20).

Zadnji dve leti je g. Vinko Žakelj predsednik Slov. dušnopastirskega odbora za zap. Evropo, direktor slov. kat. misij v Belgiji in izs. misijonar na področju Liege-Limbürg v Belgiji, obenem tudi dušni pastir za Slovence na Nizozemskem. Vsako prvo nedeljo v mesecu ima sv. mašo ob pol 9 v Lindenheuvelu, ob 10 v Hoenbroeku, vsako 3. ned. v mesecu pa ob pol 9 v Heerlerheide. Dela mu ne manjka. (Naša luč, 1960, šte. 8, str. 9 in 15).

Na vse svete so se Slovenci po raznih kolonijah zbrali k molitvi za drage pokojne. Pravijo: „V dežju in viharju smo pohiteli tudi na grob dobrega p. Teotima, kjer mu je „Zvon“ zapel žalostinko. Gotovo nas je bil g. pater letos posebno vesel in se je spomnil, kako je tudi on sam često skozi dež in sneg hitel k slovenskim družinam.“ P. Teotim je bil tujec, pa se je iz ljubezni do izseljencev naučil slovenskega jezika (Naša luč, 1960, št. 10, str. 15).

Za vse slovenske rojake iz Limburga je bila božična polnočnica 1960 leta v župn. cerkvi v Eygelsховenu. Pridigal in maševal je g. Rafko Vodeb, ki študira na kat. vseučilišču v Lovainu v Belgiji. (Naša luč, 1961, šte. 2, str. 18)

O božiču leta 1960 je pogorela slika brezjanske Marije Pomagaj pri oo. frančiškanih v Heerlenu, kamor slovenski verniki iz Nizozemskega tako radi romajo. Poskrbeli so za novo podobo.

Rojaki iz Limburga so na veliko-nočni praznik na vse zgodaj prihiteli k vstajenju, slovesni velikonočni procesiji in sv. maši v Heerlerheide. (Naša luč, 1961, šte. 5, str. 20)

Drugo nedeljo v juliju 1961 so Slovenci iz nizozemskega in belgijskega Limburga romali k brezjanski Mariji Pomagaj v Heerlen. Pridigal in maševal je g. dr. Jože Prešeren iz Trsta. Opravili so tudi rožni venec in peli litanije Matere božje. (Naša luč, 1961, šte. 7, platnice)

Tudi med počitnicami 1961 so številni slovenski rojaki obiskali svoj rodni kraj.

Slovenci na Nizozemkem se pridno pripravljajo na posvetitev Marijmemu brez. Srcu. (Naša luč, 1961, šte. 9, str. 19)

Slovenska božična polnočnica 1961, h kateri so bili povabljeni rojaki iz vsega Limburga, je bila v župn. cerkvi v Lindenheuvelu. Pred božičnimi prazniki je bilo na več krajih prilika za sv. spoved pri slovenskem duhovniku. (Naša luč, 1961, šte. 10, str. 23/4)

NORVEŠKA

9. nov. 1960 je v Jessheimu po dolgi in hudi bolezni umrl vzorec in veren slovenski rojak Anton Ficko. Zadnja leta smo ponovno slišali o njegovi živi slovenski zavesti in krščanski poštenosti. Na zadnji poti ga je spremljal tamkajšnji kat. župnik A. Högh. Po pogrebu je občina povabila vse udeležence v občinsko hišo, kjer so oblastniki pohvalili rajnikovo poštenost, delavnost, potrpežljivost in skrb za druge. (Naša luč, 1961, šte. 1, str. 18/9)

Meseca junija 1961 se je prvič med slovenskimi izseljenci na Norveškem mudil g. Ciril Turk. Obiskal je zlasti rojake okoli glavnega mesta Oslo. V zadnjih letih in mesecih je prišlo namreč na Norveško in švedsko nekaj sto slovenskih beguncev iz avstrijskih in italijanskih taborišč. (Naša luč, 1961, šte. 8, str. 23/4)

ŠVEDSKO

Iz Malmö na švedskem sporočajo: „V nedeljo, 30. junija 1961, nas je obiskal g. Turk Ciril iz Nemčije. Veseli smo bili njegovega prihoda, saj je bil to prvi obisk slovenskega duhovnika med nami. V edini katoliški cerkvi našega pristaniškega mesta, ki šteje okrog 200 tisoč prebivalcev, smo se zbrali k službi božji. Nekaj sto nas je prišlo skupaj. Kot bi bili doma, smo se počutili med sv. mašo, saj je bil na koru zbran kar cel zbor, ki je prepeval slovenske pesmi ob spremljavi orgel. Tukajšnji duhovnik je namreč prvovrsten pevec, organist in obvlada celo vrsto jezikov. Celo slovensko razume. Od pridige si bomo že zapomnili besede: 'Vse zaklade švedske smeš pridobiti, ne smeš pa prodati svoje duše.' — Tudi popoldne nas je prišlo nekaj skupaj pred cerkvijo. Ogleдали smo si farno dvorano, ki je pod cerkvijo, ter obiskali otroški vrtec in prestore katoliške šole, ki sta prizidana cerkvenemu poslopju. Nad moderno urejeno župnijo smo bili navdušeni. Če bo le mogoče, bomo tudi naše otroke pošiljali v omenjeni vrtec in šolo, saj vemo, da bodo tam v dobrih rokah.“ (Naša luč, 1961, št. 9, str. 23)

Pravijo, da švedske oblasti lepo sprejmejo slovenske rojake, ki prihajajo tja iz avstrijskih in italijanskih taborišč. Sprejemno taborišče je v Malmö na južni obali Švedske. Tam jih zastonj oblečejo od nog do glave. Dajo jim 300 kron posojila, da si pomagajo preko začetnih težav. Pozneje morajo posojilo po 20 kron na mesec vračati (Naša luč, 1961, šte. 9, str. 17.)

ZDRUŽENE DRŽAVE

1. septembra 1960 je za koroške in ameriške Slovence ter za sv. Cerkev zaslužni duhovnik Jurij M. Trunk doživel devetdesetletnico rojstva. Na svet je prišel 1. septembra 1870 pri Zvirniku v Bačah ob Baškm jezeru. Ljudsko šolo je obiskoval v Ločah in v Beljaku, gimnazijo pa v Beljaku in v

Celovcu, kjer je stopil tudi v semenišče. Julija 1895 je postal duhovnik; novo mašo je v najožjem krogu opravil v Bačah. Bil je kaplan v nam tako znamenem Vetrinju, Smohorju in Spodnjem Dravogradu. Od 1896 do 1904 je bil župnijski upravitelj v Kazazah in poletni pomožni duhovnik na Sv. Višarjah. Od leta 1904 do 1917 pa je bil mestni župnik pri Sv. Katarini na Perovi v beljaškem predmestju; vmes so ga za nekaj časa konfinirali na Jezerskem. Od 1917 do 1920 je bil župnik v Borovljah. Meseca julija 1921 je odšel v Združene države in tam prevzel slovensko župnijo Leadville v Colorado, kjer je deloval do upokojitve leta 1946. Od tedaj živi pri g. župniku Vitalu Vodušku v San Francisco v Kaliforniji. Tam sta se zadnja leta večkrat dobila z rajnim škofom dr. Gregorijem Rožmanom, ki nam je ob zadnjem obisku v Argentini o vzornem jubilanu povedal več zanimivosti.

Slovencem ni znan samo kot goreč narodnjak in dušni pastir, marveč tudi kot pisatelj. Marsikdo je imel v rokah njegovi knjigi: „Po Jutrovem“ in „Amerika in Amerikanci“. Njegove dobre prispevke so prinašali „Amerikanski Slovenec“, „Novi svet“, „Razgledi“ in „Baragova pratika“. Njegov prijatelj John Jerich pripoveduje, kako sta s Trunkom skoraj 26 let sodelovala pri omenjenih publikacijah, živela pa kakih 1200 milj narazen: Trunk v Coloradskih gorah v Leadvillu, Jerich pa v Chicago. S Trunkom ter nekaterimi drugimi navdušenimi slovenskimi duhovniki in laiki so iz skromnega ted-

nika spravili pokonej dnevnik „Amerikanski Slovenec-Edinost“, ki je kasneje kot „Amerikanski Slovenec“ izhajal v Chicago do l. 1946. Isti John Jerich dodaja, da je bila druga četrtina tega stoletja višek prizadevanj in uspehov med kat. Slovenci v Ameriki. Uspehe je rodilo trdo požrtvovalno delo in trud. Bilj so boji med protiverskim socialističnim tabcom in katoliškimi Slovenci. Z eno roko so morali voditi plug in orati naprej, z drugo pa vihteti meč in odbijati divje napade na katoliško prepričanje in svetinje vernih slovenskih dedov. V teh borbah, ki so bile tako hude, da se John Jerich čudi, kje so takrat črpali in jemali navdušenje, je bil g. Jurij M. Trunk v prvih vrstah ter branil z uma svetlim mečem resnico, verska in pravna načela. Pri tem pa nikoli ni pozabil na svojo ljubo in lepo slovenski koroško domovino. „Amerikanski Slovenec“ še sedaj prinaša pod rubriko: „Pisano polje“ zanimive Trunkove sodbe o svetovnih dogajanjih. Med njegovimi domislicami je tudi polno spominov na dogodke na Koroškem pred štridesetimi leti, ko se je plebiscit na Koroškem za Slovence tako nesrečno končal. Slovenski duhovniki in laiki so mu za pubilej poslali mnogo čestitk ter se mu zahvaljevali za veliko delo, ki ga je opravil za Boga in slovenstvo, ter za lep zgled, kako je treba odločno vztrajati v obrambi resnice in pravice ter v borbi za božjo in dobro slovensko stvar. Pr. Naš tednik, 15. sept. 1960, str. 2; prav tam, 7. dec. 1960, str. 2; Sv, Slov., 22, sept, 1960, str. 4.)

